

Årsrapport 2021

M I
S T

MUSEENE I SØR-TRØNDELAG

Rindal skimuseum

Trondheim kunstmuseum

FORORD

Våre besøkende oppsøker museene både for opplevelser, kunnskap, læring og for sosiale treff. Museenes samfunnsoppdrag er å ivareta og formidle våre kollektive minner, men også å løfte fram kulturelt mangfold, relevans og representativitet. De siste årene har også museene fått et tydeligere og mer sammensatt samfunnsoppdrag; forsterket mht. ytringsfrihet, demokrati og medborgerskap. I MiST er dette ansvaret definert gjennom visjonen for selskapet: *Vi forteller historien, utfordrer samtida, preger framtida*, og formidles ved våre 12 museer og 27 besøkssteder. Trøndelag har en rik og sammensatt historie, noe museene i MiST også gjenspeiler; jernbane- og industrihistorie i Orkladaljørret, på Røros og ved Rindal skimuseum, kulturhistorien ved Sverresborg, musikkhistorien på Ringve og Rockheim, kyst- og havbrukshistorien og kystkulturen i ulike former gjennom formidling ved Kystmuseet på Hitra, Museet Kystens Arv i Stadsbygd, Sjøfartsmuseet i Trondheim, seildampskipet Hansteen, og billedkunst, kunsthåndverk og design ved Trondheim kunstmuseum og Nordenfjeldske Kunsthåndverkmuseum – begge i Trondheim. I tillegg har MiST et nasjonalt ansvar for å løfte fram hørselshemmedes historie gjennom Døvemuseet i Trondheim. MiST (ved Nordenfjeldske Kunsthåndverkmuseum) har også ansvaret for formidlingen ved Stiftsgården, Austråttborgen og Hannah Ryggen-senteret på Ørlandet.

Museumsvirksomhet kan aldri bli statisk. Dels fordi samtids-historien også fortjener formidling, men også fordi historien er mer sammensatt enn det man i fortiden har valgt å ta vare på og løfte fram. Det kreves et mangfold av fortellinger og stemmer. Museene har ansvar for å løfte fram ulike sammenhenger, hvordan både gjenstander, bygg, historier, mennesker og prosesser danner et sammensatt bilde. Dette fordrer at vi kontinuerlig jobber med kunnskapsutvikling både knyttet til den materielle og den immaterielle kulturarven. Flere av dagens klima- og miljøutfordringer krever framtidig håndtering som historien kan bidra med løsninger på. Det være seg byggeskikk, håndverk, mattradisjoner, bevaringsmetoder, kunnskap om tekstil og materialer eller kunnskapen om ulike industrielle miljøpåvirkninger. Vi har et felles ansvar for å løfte fram den tause kunnskapen som ofte finnes i handlingsbåren kunnskap. Våre museer skal være tilgjengelig for alle, uavhengig av sosial og kulturell bakgrunn, kjønn, funksjonsevne, religion, legning og alder. Vårt samfunnsoppdrag skal være omfattende og krevende og utfordre oss i det løpende arbeidet. Forvaltning av den materielle og immaterielle kulturarven i samlingene er en av museets kjerneområder. Forvaltning krever både økonomiske og fysiske rammer, og ikke minst kunnskap og overblikk.

MiST-museene har stor variasjon i sitt materielle forvaltningsansvar. Dette spenner fra kulturhistoriske bygninger og båter til gruver, høyspentledninger, skinneganger og togmateriell, kunst- og kulturhistoriske gjenstander, fotografi samt lyd-festing av musikk og intervju. Ansvaret omfatter bl.a. 320 bygg, nesten 230.000 ulike gjenstander, mer enn 5 mill. foto, 4 flytende fartøy, 25 km med jernbanespor og flere lokomotiv og jernbanevogner. I tillegg forvalter Rørosmuseum verdensarvstatusen tildelt Røros bergstad og Circumferensen av UNESCO. Miljødirektoratet re-autoriserte i desember 2021

Trondheim kunstmuseum.

Foto: Wil Lee-Wright.

Rørosmuseum som verdensarvsenter for perioden 2022-2026. Klinkbåtbygger-tradisjonen, som Museet Kystens Arv har et særskilt ansvar for i sitt oppdrag, ble i 2021 listeført på UNESCOs verdensarvliste.

Virksomheten har også i 2021 vært påvirket av koronapandemien selv om det ikke har vært lengre stengte perioder ved museene. Ulike restriksjoner mht. arrangementer, antallsbegrensninger, ulike smitteverntiltak, begrensninger i skolebesøk og en allmenn anmodning til befolkningen om generell forsiktighet, har påvirket virksomheten i betydelig grad også i 2021. Ansatte fikk også endrede forutsetninger for sine funksjoner og oppgaver, og det har blitt mye ekstraarbeid knyttet til smittevern og renhold. MiST har ikke permittert ansatte, men noen har løst andre arbeidsoppgaver enn sine ordinære. Pandemien har imidlertid åpnet for nye kreative muligheter, med heldigitale arrangementer, strømmede utstillingsåpninger og digital formidling på nett.

Den ekstraordinære situasjonen i 2021 avspeiles naturlig nok også i publikumstallene som i 2021 har et samlet besøk (KUD-tall) på 195 371 mot 304 304 i 2019 som siste «normal-år». Totalt besøkstall i 2021 var 261 633 mot 543 315 i 2019. Men selv i et krevende år har museene levert 49 nye utstillinger. Det er arrangert 227 åpne møter og foredrag,

154 konserter og 20 dramaoppsetninger med totalt 321 framføringer. I tillegg kommer mange nye digitale tilbud og nye utviklede historier som formidles på ulikt vis.

Året har vært preget av mange store oppgaver. På bakgrunn av en bestilling fra formannskapet i Trondheim, leverte MiST sin anbefaling om tomtevalg for et nytt museum for kunst og form. Med bakgrunn i tydeliggjøring av mål og ambisjoner for et nytt felles museum der samlingene til Nordenfjeldske Kunsthåndverkmuseum og Trondheim kunstmuseum skal inngå, anbefalte MiST nybygg på Leüthenhaven.

Hele 2021 pågikk byggeprosess ved Orkla Industrimuseum og i desember kunne det nye bygget tas i bruk. Bygget skal huse verkstedfunksjonene for museumsjernbanen, oppstillingsplass for vognmateriell samt nye kontorlokaler for museets ansatte. Det gamle bygget bygges nå i sin helhet om til utstillingslokaler. Samlet kostnad er 115 mill. kr eks. mva. Dette vil gi museet helt nye rammer for sin omfattende virksomhet og ny hovedutstilling er under utvikling.

2021 var hele første driftsår for Ringve Musikkmuseum og Rockheim som et samlet, nasjonalt musikkmuseum med ny ledelse på plass. Den organisatoriske sammenslåingen gjør at de to museene får brukt sine ulike styrker gjensidig, og en

rekke spennende prosjekter er i gang og under planlegging. Erfaringene fra denne prosessen er nyttig som modell for organisasjonsutvikling ved andre museer i MiST.

Tilstanden ved Nordenfjeldske Kunsthåndverkmuseum tilsa dessverre at bygget måtte stenges 1.2.21. Beslutningen var bl.a. basert på en tilstandsrapport høsten 2020 fra Multiconsult. Konklusjonen tilsa at hverken inneklimate, universell utforming, brannslukking, elektrisk anlegg eller alarmanlegg holder dagens standard, verken i forhold til byggeteknisk forskrift eller når det gjelder dagens krav til museumsbygg. Ansatte er omdisponert arbeidsmessig i arbeidet med å sikre den betydelige samlingen museet forvalter.

To interne arbeidsgrupper har gjennom 2021 arbeidet med hhv. utvikling av en formidlingsstrategi for barn/unge og en ny plan for samlingsforvaltning for MiST.

I museumsmeldingen som Stortinget vedtok sommeren 2021, varsles det at det er aktuelt å overføre Rustkammeret som ligger i Trondheim, til MiST. Dette kommer som følge av at alle forsvarsmuseene overføres fra Forsvarsdepartementet til Kulturdepartementet finansielt.

Innholdsfortegnelse

1 FORORD	2
1.2 MISTS VISJON, VERDIER OG MÅL	6
2 SAMFUNNSROLLE OG SAMFUNNSOPPDRAG	7
2.1 SAMFUNNSAKTUELLE TEMA	7
Avdelingsvise rapporter	7
2.2 MANGFOLD OG INKLUDERING	8
Avdelingsvise rapporter	8
2.3 SAMISK	10
Avdelingsvise rapporter	10
2.4 MUSEET SOM MØTEPlass	11
2.5 UNIVERSELL UTFORMING OG TILGJENGELIGHET	11
Avdelingsvise rapporter	11
2.6 TILGJENGELIG INNHold	12
Avdelingsvise rapporter	13
2.7 KLIMA OG MILJØ	14
Avdelingsvise rapporter	14
3 FORVALTNING	16
3.1 NØKKELTALL SAMLINGER	16
3.2 REGISTRERING, DIGITALISERING OG TILGJENGELIGGJØRING AV SAMLINGER OG ANLEGG	17
Avdelingsvise rapporter	18
3.3 SAMLINGSUTVIKLING SISTE ÅR	20
Avdelingsvise rapporter	20
3.4 OPPBEVARINGSFORHOLD OG TILSTAND FOR SAMLINGER OG ANLEGG	21
Avdelingsvise rapporter	21
3.5 SAMTIDSDOKUMENTASJON	22
Avdelingsvise rapporter	23
3.6 FDV BYGNINGER OG BYGNINGSVERN, STATUS OG GJENNOMFØRTE TILTAK	23
Avdelingsvise rapporter	24
3.7 IMMATERIELL KULTURARV	26
Avdelingsvise rapporter	26
3.8 SIKKERHET OG BEREDSKAP	28
Avdelingsvise rapporter	28
3.9 TEKNISK, INDUSTRIELLE KULTURMINNER	29
Avdelingsvise rapporter	29
3.10 VERDENSARVSENTER RØROSMUSEET	29
3.11 KOPPERVERKETS EIENDOMMER RØROSMUSEET	30
4 FORSKNING OG UTVIKLING	31
4.1 FORSKNING OG KUNNSKAPSUTVIKLING	31
4.2 SAMARBEID MED UNIVERSITETET – NTNU	31
4.3 SEMINARER	31
4.4 MASTERSTIPEND	31
4.5 NASJONALT ARBEID	31
4.6 OVERSIKT OVER FORSKNINGSPROSJEKTER OG KUNNSKAPSUTVIKLINGSPROSJEKTER	32
Avdelingsvise rapporter	32
4.7 PUBLIKASJONER	34
Publikasjoner	34
Utstillingskataloger og katalogtekster	34
Vitenskapelig artikkel/vitenskapelig publisasjon	35
Fagfellevurderte artikler	35

Kronikker og avis-innlegg	35
4.8 KONFERANSER, SEMINARER OG WEBINARER	35
Deltakelse på internasjonale konferanser/seminarer (med eller uten paper)	35
Masterstudenter i praksis	36
Bruk av museet som arena for eksterne forskere	37
4.9 UTVIKLINGSPROSJEKTER	37
Avdelingsvise rapporter	37
5 FORMIDLING, LÆRING OG PUBLIKUMSUTVIKLING	40
5.1 FORMIDLING	40
5.2 NØKKELTALL BESØK	41
Avdelingsvise rapporter	41
5.3 FAMILIER, BARN OG UNGE	43
Avdelingsvise rapporter	43
5.4 MÅLGRUPPEARBEID	44
Avdelingsvise rapporter	44
5.5 DEN KULTURELLE SKOLESEKKEN	46
Avdelingsvise rapporter	46
5.6 FORMIDLING PÅ ANDRE SPRÅK ENN NORSK	46
Avdelingsvise rapporter	46
5.7 ANDRE ARRANGEMENTER	47
Avdelingsvise rapporter	47
5.8 PUBLIKUMSUNDERSØKELSER	48
5.9 DIGITAL FORMIDLING	48
Avdelingsvise rapporter	48
5.10 MARKEDSFØRING	49
Avdelingsvise rapporter	49
6 PARTNERSKAPSUTVIKLING OG NETTVERK	51
Avdelingsvise rapporter	51
6.1 REGIONALT OG KOMMUNALE SAMARBEID	53
6.2 MARKEDSSAMARBEID	53
6.3 NASJONALE MUSEUMSNETTVERK OG REPRESENTASJON I NORGES MUSEUMSFORBUND	53
Avdelingsvise rapporter	53
6.4 TJENESTEYTING, UNDERVISNING OG OPPDRAG	54
Avdelingsvise rapporter	54
7 MUSEUMSBYGG, INVESTERINGER OG STØRRE ARBEIDER	56
Avdelingsvise rapporter	56
8 COVID19	57
Avdelingsvise rapporter	57
9 ORGANISASJONEN	58
10 ØKONOMISTYRING	59
10.1 ØKONOMISK STYRING UNDER KORONASITUASJONEN	59
10.2 STYRINGSMÅL	59

Visjon:
Fortel historia, utfordrar samtida, pregar framtida

Verdiar:
Modige, inkluderende, skapende og troverdige

Trondhjems Sjøfartsmuseum.

Foto: Wil Lee-Wright.

I 2023 består MiST av museum som har høg fagleg kvalitet og publikums anerkjennning. Musea i MiST skal vere attraktive stader for oppleving og kunnskap. Vi har ei medviten og klar arbeidsdeling mellom musea, med klare og definerte samfunnsoppdrag. Vi skal arbeide slik at alle som kjem på besøk opplever seg som velkomne utan særskilt tilrettelegging, uavhengig av sosial og kulturell bakgrunn, kjønn, funksjonsevne, religion, legning og alder. Vi har inngående kjennskap til målgruppene våre, kven dei er og korleis vi skal nå dei. I 2023 har MiST ei felles, berekraftig samlingsforvaltning som er bygd på felles policy og som speglar samfunnsoppdraget.

I 2023 skal alle musea ha etablert seg som arenaer for forskning. Vi har tett samarbeid med forskingsinstitusjonane om kunnskapsbygging rundt samlingane våre og vår immaterielle kulturarv. MiSTs forskings- og kunnskapsutviklingsarbeid skal vere synleg i det nasjonale og internasjonale fagmiljøet. Fagmiljøet i MiST skal vere anerkjend og brukt som rådgivar og kunnskapsforvaltar.

I 2023 skal MiST vere ein attraktiv og fagleg sterk arbeidsplass, prega av heilskapstenking, medarbeidar-medverknad, tydeleg leiing, god kommunikasjon og lagånd. Vi har ein fleksibel organisasjon som sikrar at vi utnytter dei samla ressursane og kompetansen på tvers av enkeltmusea. I 2023 har MiST gjennomført ei profesjonisering av fagområda, sentralt overgripande og lokalt forankra.

I 2023 har MiST ei god økonomistyring som gir oss handlingsrom til å følgje dei faglege prioriteringane. Vi har ein klar strategi for å gi oss auka eigeninntekter.
(Strategi for 2019-2022)

1.2 MISTS VISJON, VERDIER OG MÅL

Museene i Sør-Trøndelag er forvaltere av et kollektivt samfunnsminne, med de tre f-ene formidling, forvaltning og forskning som de grunnleggende oppgavene. MiST har internasjonale, nasjonale, regionale og lokale oppgaver, og alle våre arbeidsområder skal være preget av kvalitet og kompetanse. Hovedstrategiene for inneværende planperiode er knyttet til styrking og utvikling av kjerneoppavene, og har fokus på videreutvikling av organisasjonen. Mangfold, klima/miljø, sikker bevaring, tilgjengelighet og gode besøkstall skal være styrende for organisasjonen.

Samfunnsoppdraget til MiST er å sørge for at våre samlinger forvaltes forsvarlig og at samlingene, formidlingen og den kollektive kunnskapen skal være tilgjengelig for alle. Dette skal skje uavhengig av sosial og kulturell bakgrunn, kjønn, funksjonsevne, religion, legning og alder. Fornying omtales gjerne som den fjerde f'en i museenes samfunnsoppdrag, og kravet om at museene skal fornye seg kommer til syne i et økt fokus på museenes plass i det offentlige ordskifte, i forskning og i forventninger fra bevilgende myndigheter. Vi utfordres på å være relevante og modige aktører i samfunnet vi eksisterer i, enten det er som lokale, nasjonale eller internasjonale aktører. Årsrapporten for 2021 viser at i MiST skjer fornying i kjerneoppavene gjennom teknologisk og faglig utvikling, gjennom nye måter å organisere arbeidet og ressursene på, og gjennom stadig å søke etter relevans for våre aktiviteter og tilbud.

Å drive museum under en pandemi har mange utfordringer, noe som kommer tydelig til uttrykk i rapporteringer om avlyste aktiviteter. Men vi ser også at utfordringene har gitt oss muligheter for å tenke nytt, og viser museer som er omstillingsdyktige og innovative, ikke minst på det digitale området.

Årets rapport fra MiST svarer både på vår strategiplan for 2019-2022 som lå til grunn for budsjett-søknaden til KUD for 2021, og rapporterings-parametere fra MiSTs styre. I tillegg svares det på krav i tildelingsbrevet fra KUD, krav til økonomistyring, forsvarlig drift og plan for egeninntjening.

2 SAMFUNNSOPPDRAG OG SAMFUNNSROLLE

Museene skal være aktive i samfunnet og gjøre en innsats på områdene kulturelt mangfold, relevans og representativitet. Samfunnsrollen kan tematiseres både i forskning, utstillinger og undervisning (for eksempel klima, konflikt, kritisk formidling), og i samlingsutvikling og samlingenes representativitet i et samtidsperspektiv. Omfanget av aktivitetene på området er vanskelig å tallfeste, ettersom det ikke kun gir seg utslag i arrangementer, men gjennomsyrrer museets arbeid på mange områder. Vi ser at et økt fokus på museenes samfunnsrolle utover de tradisjonelle museumsoppavene, over tid gir gode resultat i konkrete tiltak. Bevisstgjøringen av at museet har en rolle som samfunnsaktør, fører til at museenes aktiviteter også gir større representativitet og inkludering av flere grupper. Dermed oppleves museene også mer relevante for nye grupper brukere.

I 2020 ble Kulturrådet tildelt oppgaven som koordinator for mangfold, inkludering og deltakelse i kulturlivet. I dette arbeidet legger Kulturrådet til grunn en forståelse av mangfold som inkluderer: synlige minoriteter og grupper som representerer flerkulturelt og etnisk mangfold; samer og nasjonale minoriteter; funksjonsnedsatte og døv. Rapportene fra museene synliggjør mangfoldsarbeid som virkelig breddearbeid, der også alder, kjønn, klasse og LBHTQ+ er en del av mangfoldet. For 2021 ber Kulturdepartementet om særskilt rapportering på mangfold og inkludering.

Et annet aktuelt tema som også museene må ha økt bevissthet om, er bærekraftig utvikling i hele sin bredde basert på FN's 17 bærekraftsmål; dvs. både klima/miljø samt økonomisk og sosial bærekraft. Dette blir et tydelig fokus i MiSTs arbeid med ny mål- og strategiplan. Museumsavdelingene våre arbeider på ulike måter med klima og miljøspørsmål – alt fra bedring i søppelhåndtering og miljøovervåkning til formidlingsfokus gjennom utstillinger og innkjøp av kunstverk.

Et eksempel på at samfunnsrollen ikke bare gir seg utslag i spesielle prosjekter og enkeltstående tiltak, er Trondheim kunstmuseums arbeid med å endre museets tilnærming til minoritets- og representasjonsperspektivet. Museet løfter fram samfunnsaktuelle spørsmål, og fortsetter arbeidet for å oppnå mangfold med hensyn til LBHTQ+-personer, nasjonale minoriteter, etniske og sosio-økonomiske grupper, mennesker med ulike funksjonsvariasjoner- kort sagt tilgjengelighet og representasjon for langt flere enn i dag. Dette ønsker de skal være synlig i hele museets virksomhet, fra ansettelse og kommunikasjon til samling og utstillinger. En slik prosess må nødvendigvis være langvarig og dynamisk, men både utstillingsprogram og innkjøpspolitikk viser allerede nå resultat av en økt bevissthet om museets utvidede samfunnsrolle.

Alle museene har viktige roller i sine lokalsamfunn, både som besøksmål for innbyggerne og ved å tiltrekke seg tilreisende samt drive undervisning for skoler og barnehager. Det skapes videre en rekke ringvirkninger i lokalsamfunnet med utgangspunkt i museenes virksomhet og museene er

Utfordringsbilete

Kampen om ordskiftet – i eit stadig skarpere debattklima, med spørsmål om kva som er sant og kva som ikkje er det, har musea ei viktig rolle som forvaltar av kunnskap. Musea er ikkje nøytrale, men skaper mening til samlingane gjennom kva menneskelege historier vi fortel. Alle musea må ta stilling til korleis ein forvaltar denne rollen.

Demografi – befolkningssamansettinga endrar seg. Det er ein aukande del av våre gjestar som har bakgrunn frå andre geografiske område enn vårt. Vi vil også få ei eldre befolkning, og fleire grupper må forvente å møte museum som er tilgjengelege også for dei. Det kan vere spørsmål om språk, fysiske handicap eller om andre grupper som ikkje enkelt kommer til musea. Alle musea må utvikle planar for korleis dei vil møte nye grupper.

Miljø og politikk – vi ventar at klimaet vil bli «villare og våtare». Dette stiller oss overfor skjerpa utfordringar på fleire område. Antikvarisk bygningsvern må tenkast på nye måtar. Vi har også område for verksemda som direkte omhandlar den menneskelege påverkinga av miljøet direkte, som gruvene og fiskeoppdrett. Alle musea må sjå på korleis deira verksemd påverkar og blir påverka av miljø- og klimaendringar. (MiST strategiplan 2019-22)

også betydelige arbeidsgivere. Rørosmuseet skriver eksempelvis følgende om sitt samfunnsoppdrag: «Rørosmuseet har en sentral rolle i rørossamfunnet, både som forvalter av kulturhistoriske eiendommer og anlegg som er helt vesentlige i verdensarvområdet, og som kunnskapsleverandør til offentlige og private bedrifter og privatpersoner. Samlingene benyttes aktivt i denne kunnskapsleveransen. Museet er også viktig for destinasjonen Røros».

2.1 SAMFUNNSAKTUELLE TEMA

Fleire av museene arbeider med samfunnsaktuelle tema i sin programmering – både gjennom utstillinger, ulike formidlings-tilbud og seminarer, gjerne i samarbeid med andre museer, organisasjoner eller skoleklasser.

Avdelingsvise rapporter

Museet Kystens Arv (MKA)

- Hovedutstillinga «Båt og bærekraft» åpnet juni 2020. Utstillinga har bl.a. fokus på gjenbruk og redesign, og bærekraftig ressursbruk
- Klimautfordringer og miljøspørsmål tas opp i utstillinga «Håp for Havet?».

Sverresborg

Sjøfartsmuseet (TSM), Døvemuseet (NDM) og Sverresborg deltok aktivt i Olavsfest som i 2021 hadde temaet «Rettferdighet». Egne formidlingstilbud og byvandring fra Slaveriet til Døveskolen, med fokus på rettferdighet og urett i by- og samfunnsutviklingen.

Trondheim kunstmuseum (TKM)

Seminar: Towards a Future Museum Glossary: A for Ability, T for Trust. Museet deltar i det nordiske museumsnettverket Museum Why? (Et kreativt læringsnettverk bestående av Malmö Konstmuseum (SE), Kiasma (FI) og TKM i samarbeid med Copenhagen University's Research Centre Art as Forum (DK)) I november arrangerte museet et todagers fagseminar med tittelen Towards a Future Museum Glossary: A for Ability, T for Trust. Målet med seminaret var å initiere en offentlig samtale om hvilken rolle kunstmuseer har i samfunnet, nå og i fremtiden. Seminarets første dag fokuserte på publikumsperspektivet, mens andre dag hadde institusjonens perspektiv. Seminaret ble strømmet direkte på facebook og opptaket er tilgjengelig på museets nettside. <https://trondheimkunstmuseum.no/museum-why>

2.2 MANGFOLD OG INKLUDERING

I tildelingsbrevet for 2021 er «Krafttak for mangfold» en spesiell satsing og det står følgende: «Kulturdepartementet ber tilskuddsmottakere utvikle egne strategier for å medvirke til mer mangfold i kunst- og kulturlivet. Dette innebærer at tilskuddsmottakere arbeider aktivt for å sikre at disse arenaene oppleves som relevante, tilgjengelige og representative for alle i befolkningen. Dette kan for eksempel gjøres gjennom et aktivt arbeid med å nå ut til nye grupper med sitt tilbud og ved å rekruttere bredt fra hele befolkningen. Kulturdepartementet ønsker at det rettes særlig oppmerksomhet mot å inkludere samfunnsgrupper som er underrepresentert. I dette ligger også at institusjonene skal vurdere sitt eget handlingsrom for å medvirke til at kunst- og kulturuttrykk til samer og nasjonale minoriteter i større grad kan bli en del av kulturlivet i hele Norge.»

Nesten alle museene i MiST har hatt fokus på mangfold og inkludering i mange år og arbeidet med konkrete prosjekter rettet mot et mangfoldig publikum, som aktører og arenaer for språk- og kulturopplæring for innvandrere og asylsøkere, tilbud til utsatte familier og til mennesker som har utfordringer med å takle livet. Dette er ikke enkelttilbud, men basert på langvarig samarbeid med både offentlige og private aktører, som NAV, Røde Kors, Kriminalomsorgen, Kirkens Bymisjon, kommunene og andre. Museene drar også ut, når det lar seg gjøre med tanke på pandemi, til både syke barn på sykehuset og til sykehjem. Rockheims tilbud om Musikk i fengsel der de samarbeider med Trondheim fengsel med band for innsatte, er unikt.

Trondheim kunstmuseum er bevisst på mangfoldsdimensjonen i sine innkjøp av verk til samlingene. Sverresborg fortsetter å være arena for arbeidstrening gjennom tilrettelegging for «Aktiv i bedrift», samarbeid med opplæringsbedriften Prima as og Escala. Flere av museene har samarbeid med NAV om arbeidsutprøving og-trening.

MiST har allerede i flere år hatt gratis adgang til barn og unge under 16 år i følge med en voksen og godt tilbud om Sommerkort. I tillegg har noen av museene hatt gratis adgang for alle på enkeltdager og for enkeltarrangementer. Trondheim kunstmuseum gjorde et svært vellykket forsøk på å ha fri adgang på siste fredag i måneden - FRIfredag- i en tre måneders periode, noe som fremmet besøk av et helt annet publikum enn det museet ellers når.

MiST ønsker også å rekruttere ansatte som i størst mulig grad gjenspeiler mangfoldet i samfunnet.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet i Sør-Trøndelag (Kystmuseet)

- Museet har et godt samarbeid med NAV, Kriminalomsorgen og Dalpro i forhold til arbeidsutprøving. I 2021 hadde vi tre personer inne på museet som deltok inn i vår virksomhet som en del av deres arbeidsutprøving. Museets ansatte bidrar med et inkluderende, trygt og trivelig miljø.

Museet Kystens Arv (MKA)

- Tilbud til grupper fra norskopplæring på kulturbesøk
- Små arrangementer for eldre under pandemien fortsatte også i 2021.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum (NKIM)

- Museet har en varig tilrettelagt stilling ved museet. Stillingen er finansiert gjennom NAV. Museet har også hatt en person i arbeidstrening via NAV i 2021.

Orkla Industrimuseum

Museet har fått en ny stilling som museumspedagog fra august 2021. Dette ble mulig etter at Rindal skimuseum ble en avdeling i museet. Denne stillinga er grunnlaget for at vi kan jobbe bedre med mangfold og inkludering. Rindal skimuseum samarbeider mye med sin venneforening, som i hovedsak består av eldre mennesker som blir involvert i ulike driftsoppgaver. De har i 2021 ferdigstilt et prosjekt der de har bygd et «staurskjul», en bygning brukt til å oppbevare korn-/hesjestaur.

Ringve/Rockheim

- Musikk har alltid vært viktig som kommunikasjonsform og kulturbærer. Musikkens kraft virker inn på vesentlige menneskelige livsområder som helse, meningsdannelse og identitet. Museet skal være et møtested hvor musikk og mennesker står i sentrum. Den klingende musikken er sentral i vår formidling. Vi skal skape og dele kunnskap med relevans for allmennheten, musikkmiljøer, musikalske utøvere og fagpersoner. Museet skal bidra til demokratisk deltakelse og invitere til dialog med ulike samfunnsgrupper, med et særlig fokus på barn og unge. Vi skal jobbe for universell utforming i alle våre tilbud. Museets samlinger og formidling skal reflektere et historisk og samtidig mangfold. Museet skal bidra til kulturelt mangfold gjennom å være åpen for alle musikk-sjangre og stiler.
- Den overordna føringa for alt vårt arbeid er mangfold og vi jobber med å både bygge kultur og en faggruppe for å jobbe med dette.
- Musikk i fengsel. Samarbeid med Trondheim fengsel med

band for innsatte.

-Tilbud til eldre: allsang på Rockheim i samarbeid med den kulturelle spaserstokken. Husker du – tilbud til beboere på sykehjem på Rockheim
-Organisering – mangfold er overordna innsatsområde i ny strategiplan og det er organisert egen faggruppe for mangfold og undervisning
-Gratis utleie av scenen på Ringve til studenter for å gi de mulighet for å utøve musikk på en profesjonell scene.
-Lysboksen på Rockheim brukes jevnlig til å synliggjøre nasjonale minoriteter og ulike grupper sine markeringer. Det ble utarbeidet nye kriterier for bruk av boksen.

Sverresborg

- Arena og tilrettelegger for undervisning i norsk og norske tradisjoner for nyankomne flyktninger i regi av Røde Kors.
- Historisk ferieskole tilbyr skoleplasser til Kirkens Bymisjon, for barn i utsatte familier.
-Tilrettelegging for «Aktiv i bedrift» som har sin arbeidsplass og arena på Sverresborg.
- Arbeidsplass for et antall personer i ulike arbeidsmarkeds-tiltak, utprøving og arbeidstrening.
- Samarbeid med Prima AS og Escala. Opplæringsbedriften driver museumskafeen.
- Sverresborg har i år fortsatt med å arbeide for realisering av prosjektet Solheim. I prosjektet ligger dokumentasjon, bevaring og formidling av de reisendes historie i Midt-Norge.
- Samisk undervisning og formidling (omtalt andre steder)
- Døvemuseets undervisning og deltakelse på eksterne arenaer (omtalt andre steder)

Trondheim kunstmuseum

FRIfredag

- Museet lanserte i januar et tilbud hvor hver siste fredag i måneden hadde fri entré for alle. Bakgrunnen var et ønske om å ha et tilbud som var gratis, hvor terskelen for å oppsøke og oppleve museet og utstillingene var lav. Med dette tilbudet ville vi nå ut til folk som kanskje er nysgjerrige på hvem vi er, uten at det krevde penger, påmelding eller forpliktelser. Her var målet å gi mulighet til å ta en tur innom museet for å gjøre seg kjent med kunstmuseet. Tilbudet ble svært godt mottatt og vi opplevde at nye grupper kom til museet. Ordningen ble avsluttet etter tre måneder med svært god erfaring, og vi ønsker å kunne tilby dette permanent i fremtiden.
- I sommer samarbeidet TKM med Trondheim kommune om friplasser på Kunstcamp (ferietilbud for barn mellom 9-13 år). Kunstcamp ble innlemmet i prosjektet "Sommer i Trondheim" og tilbudt gratis til alle barn i Trondheim kommune.
- TKM fortsatte samarbeidet med Kirkens Bymisjon, om Trofast åpen barnehage, med tilbud om gratis inngang og kreativt verksted med samtaler for familier. Dette er en møteplass for barn fra 0-8 år og deres familier.
- Voksenopplæringen tilbys gratis omvisning med fokus på språkopplæring og deling av kultur.
- Ikke alle har mulighet til å komme til museet, og vi ønsker særlig å trekke frem samarbeidet med St. Olavs hospital og sykehusskolen. Museets formidlere utarbeider undervisnings-opplegg og verksted for langtidssyke barn med utgangspunkt i både museets og sykehusets samling. I 2021 startet arbeidet med det som våren 2022 vil resultere i en utsmykning på St. Olavs hospital, laget av barn ved skolen.

Ferieskole på Sverresborg.

Foto: Wil Lee-Wright.

- Utvikling av digital museumsplattform for barn og unge ved ablemagic AS, utviklet med pilot sommeren 2021, et samarbeid med NKIM og Museet Midt. For å gjøre kunstmuseer relevant for familier, barn og unge med mål om å vekke nysgjerrighet til samlingen og utstillingene.
Arrangement: Samtale om mangfold og representasjon Lorck Schive Kunstpris, januar 2021:
I forbindelse med Lorck Schive Kunstpris, inviterte TKM inn til en samtale om representasjon og mangfold i kunstfeltet. Samtalen tok utgangspunkt i kritikk rundt manglende representasjon blant nominerte til Lorck Schive Kunstpris, og omhandlet videre spørsmål knyttet til behovet for økt representasjon i kunstfeltet, med fokus på konkrete tiltak og handling. Deltagere var Tominga O'Donell, Jeremie McGowan, Michelle Tisdell, Sissel Lillebostad, Johan Börjesson, og samtalen var moderert av Azra Halilovic. Samtalen ble streamet direkte på TKMs facebookside, og ble i etterkant gjort tilgjengelig på nettsiden. Samtalen ble gjennomført i en periode med strenge restriksjoner, og ble derfor gjennomført som et heldigitalt arrangement.

Utstilling: Lap-See Lam 12.06.-26.09.21
Separatutstilling på TKM Gråmølna med den svenske kunstneren Lap-See Lam, som løftet frem fortellinger om kinesisk kultur, og hvordan innvandrere fra Kina til Europa, tok med seg kinesisk matkultur og etablerte restauranter i sine nye hjemland. Disse, ofte familiedrevne restaurantene, dannet

livsgrunnlag for mange av dem, og kommende generasjoner vokste opp med både en forventning om å jobbe i restauranter, og samtidig utdanne seg vekk fra den. Den svenske kunstneren Lap-See Lam er tredje generasjons innvandrer fra Kina, og tematiserer det å vokse opp med sammensatt kulturell bakgrunn. Utstillingen gikk også inn på kinarestaurantenes rolle i det moderne vestlige samfunnet, og hvordan de en gang så populære restaurantene nå nesten ikke finnes lengre. Foredrag om kinesisk mat ble holdt to ganger av Chin-Yu Lee, det ble holdt konsert med tradisjonell kinesisk musikk, og det var familieverksted med kinesiske lykter. TKM inviterte Adresseavisen med til den lokale kinarestauranten Peking House, sammen med blant annet kunstner Lap-See Lam for å lage en sak om kinarestaurantene i Trondheim og om utstillingen. Her var også Chin Yu Lee med, som var lokal samarbeidspartner under utstillingen, med bakgrunn fra Kina. Slik forsøkte vi å knytte tematikken mot Trondheim og gjøre det mer relevant for publikum.

Innkjøp: Brittany Nelsons Tracks 1 (2019) er ifølge kunstneren, en skildring av hvordan det var å vokse opp i en mindre by i USA, som skeiv. Roveren som kjører rundt i ensomheten på Mars ble en slags billedgjøring av hennes opplevelse, og en hun kunne identifisere seg med.

2.3 SAMISK

SNK, Saemien Sijte, Museet Midt og MiST startet i 2021 et prosjekt med fokus på synliggjøring av samisk kulturarv og tilstedeværelse i Trøndelag. Målet er å sørge for at det sørsamiske perspektivet på og i Trøndelags historier blir bedre ivaretatt av fylkets konsoliderte museer. I tillegg ønsker vi at Trøndelag tar en tydelig posisjon når det gjelder synliggjøring og tematisering av samisk historie og kulturarv. Det ble avholdt møte med Sametinget, Kulturrådet, Kulturdepartementet og fylkeskommunen som alle så positivt på initiativet.

Både Rørosmuseet og Sverresborg arbeider målrettet med å synliggjøre regionens samiske kultur og historie gjennom utstillinger, formidling og pedagogiske tilbud, og i utvalget i museumsbutikkene. Rørosmuseet arrangerte sørsamisk kulturfestival og åpnet to utstillinger med samiske tema i 2021. Kunstmuseet har siste år kjøpt inn verk som representerer det samiske. Sverresborg har i mange år vært sentral i markering av Saemien åålmegebiejje- den samiske nasjonaldagen i Trondheim, men dette lot seg ikke gjøre i 2021 grunnet pandemien. Rockheim har i flere år markert dagen ved å ha det samiske flagget på lysboksen på taket, så også i 2021.

Avdelingsvise rapporter

Rørosmuseet

-Museet har et faglig ansvar for både norsk og samisk historie i rørosregionen. Museet er derfor opptatt av å formidle begge områder hver for seg og sammenstilt – gjennom utstillinger, foredrag, årbokartikler osv. På grunn av pandemi, har arrangementstilbudet vært mindre enn normalt. Museet, i samarbeid med flere andre aktører, fikk likevel gjennomført Raasten Raastah, sørsamisk kulturfestival, som arrangeres annet hvert år. Museet åpnet samtidig to utstillinger med samisk tema, Hvem eier historien? og Interruptions, sistnevnte en kunstutstilling om samiske kvinner.

Sverresborg

DKS-tilbudet om samisk skoletime ble videreført i 2021.

Trondheim kunstmuseum

Nye innkjøp til samlingen ble gjort med fokus på å øke representasjon og mangfoldet i samlingen. En revidert innkjøpsplan, som trådte i kraft høsten 2020, har vært førende for utvalget. I 2021 har vi hatt særlig fokus på å kjøpe inn verk som representerer det samiske, og da spesielt det sørsamiske, som er mest relevant for Trøndelag. For stimuleringsmidlene kjøpte museet inn blant annet verk av Joar Nango og Sissel Mutale Bergh.

Joar Nangos videoverk Indigenuity Manifesto fra 2016 tematiserer måten samisk kultur har vært formet ut ifra en tilpasning til de rammene som er gitt av storsamfunnet. Begrepet "indigenuity" er en kombinasjon av de to ordene "indigenous" og "ingenuity." Manifestet uttaler blant annet "it's only through appropriation that autonomy can be claimed."

Sissel M Berghs verk Noerte Miere Fuelhkie, 2018 er en tegning som utgjør et kart over sørsamisk territorium. Kunstnerens store kartarbeid Ajmoejimh ajtoejimh, som betyr noe i retning av utvisket eller utvasket, ble påbegynt i 2009. Her leter Bergh etter spor av den sørsamiske kulturen blant ord og stedsnavn i landskap, arkeologiske funn og historier fra kysten av Møre, Trøndelag og tilliggende områder, og er fremdeles under bearbeidelse (verksbeskrivelse lånt fra <https://samtidskunst.no/event/sissel-m-bergh-ajmoejimh-ajtoejimh>).

Fra utstillingen INTERRUPTIONS vist på Rørosmuseet i 2021.

Foto: Museene i Sør-Trøndelag.

Friluftsgudstjeneste på tunet på Rindal skimuseum.

Foto: Rindal skimuseum

2.4 MUSEET SOM MØTEPLOSS

Rapporten fra museene viser at det nå er etablert en mengde varige samarbeid med institusjoner og grupper. Mange av våre museer er møteplasser for grupper i nabolag og lokalsamfunn, det være seg pensjonister, småbarnsforeldre eller interessegrupper som bruker museet som en ramme om sin aktivitet. Infrastruktur som kafeer, tilgjengelighet, åpningstider og plassering spiller stor rolle for hvordan museene brukes av disse gruppene. Møteplassfunksjonen er viktige for museene, det skaper inntekter fra butikk og kafe, og befester museene som en samfunnsrelevant institusjon. Mange museer tilbyr lokaler for kurs og konferanser for aktører i lokalsamfunnet. Denne typen bruk av museet gir ikke uttelling i statistikken som rapporteres til Kulturdepartementet, og vi mangler forskning for helt å kunne måle effektene av museenes møteplassfunksjon. Vi kan likevel se at det gir museet oppmerksomhet og fører til gjenbesøk i utstillinger og andre tilbud.

Pandemien har ført til at færre har kunnet benytte museene som møteplass, men i perioder med mindre restriksjoner har det vært mulig blant annet med utleie av arenaer, slik som museumstunet på Rindal skimuseum som ble utleid til Norsk Vandrefestival som arrangerte konsert med VAMP for 500 tilhørere. Tunet ble også benyttet til tunmesse og barnedåp. Kystmuseet har bygd om inngangspartiet for å nå flere grupper og være en møteplass for et mangfold av grupper. Flere av avdelingene arrangerer populærvitenskapelige foredrags-/kåseriserier, slik som Sverresborgs mangeårige arbeid med dette, og Rockheims allsang-programmer, spesielt rettet mot eldre. Dette er eksempler på møteplass-funksjonen.

2.5 UNIVERSELL UTFORMING OG TILGJENGELIGHET

I MiST arbeider vi for at alle ikke-antikvariske bygninger og web-tjenester skal være universelt utformet, og at museenes tilbud skal være tilgjengelig for alle. Flere ikke-antikvariske bygg fra tiden før krav om tilgjengelighet, gir utfordringer

med å tilpasse bygningene til alle. Det uttrykkes stor lettelse fra museer som har nye bygg, og som kan bekrefte universell utforming uten forbehold. Vi erfarer også at selv om vi gjør tiltak som er aksepterte løsninger, er ikke det godt nok i praksis. Flere av avdelingene har montert godkjente løfteplattformer der heis ville vært det beste. Dette er selvsagt et økonomisk spørsmål da godkjente heiser vil spise en betydelig del av byggebudsjettet. Løfteplattformer er langt fra lydløse, går veldig langsomt og kan være en utfordring å betjene for enkelte brukere, og må derfor betegnes som en minimums-løsning. Det er spesielt to av byggene som har store utfordringer, Kunstindustrimuseet og kunstmuseet i Bispegata har begge mangler som ikke lar seg utbedre uten større investeringer. I lys av arbeidet med avklaring av nytt kunst- og formmuseum er utbedringer satt på vent.

Det er helt klart en stor bevissthet og stor vilje i museene for å bedre disse forholdene, og der det er mulig utføres stadig mindre forbedringer for slik å lette tilgang til museene og noen har planer om utbedringer. Rørosmuseet har gjort flere forbedringer siste år, og kunstmuseets midlertidige adkomst fra Kongsgårdsgata er en forbedring. Det nye bygget på Orkla tilfredsstiller kravene.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

- Fillan: Heis og rullestolrampe til våre faste utstillinger, samt handicaptalett og rullestolvennlig skranke.
- Sandstad: Heis til vår faste utstilling i 2 etasje «Pionerene».
- Tilbudet ut på sjøen med visninger på havbruksanlegg er ikke universelt utformet og det er usikkert om det kan bli det.

Museet Kystens Arv

- Nytt publikumsbygg i 2017 er i stor grad universelt utformet, her er det lett tilgjengelige utstillinger i to etasjer, kafé, butikk, informasjon, auditorium, toaletter og løfteplattform.
- Hovedutstillinga "Båt & Bærekraft" ligger på ett plan like ved inngangen og er lett tilgjengelig for alle brukere.

- Museets billettskranke har egen infoskjerm, og to høyder for lett tilgjengelighet.
- Publikumsbygget har løfteplattform og det er lett atkomst for funksjonshemmede til alle publikumsfasiliteter i bygget.
- Museets stier er tilgjengelig hele året. Det fins også en fiskeplass lett tilgjengelig for bevegelsehemmede og andre.
- Museets båtbyggeri er ikke så lett tilgjengelig for personer med nedsatt mobilitet, men har derimot mange kvaliteter for mennesker med nedsatt hørsel eller syn som kan bruke flere ulike sanser.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

NKIMs bygg i Munkegaten har vært stengt for publikum siden 1. februar 2021.

Museet har formidlingsansvar i Stiftsgården (sesong) og på Austråttborgen (sesong). Ingen av besøksstedene er universelt utformet. Ved begge arenaer har Statsbygg forvaltningsansvar. Statsbygg arbeider med en langsiktig plan for universell utforming ved sine kulturhistoriske eiendommer. Ingen tiltak er så langt gjennomført ved Austråttborgen.

Norsk Døvemuseum

Antikvarisk bygning. Det er god fremkommelighet til Døve-museet, og utstillingen er godkjent tilrettelagt for rullestolbrukere, og har for øvrig lokale og utstilling som er godt tilrettelagt for mennesker med hørsel- og synsnedsettelse. Museet er leietaker, bygget eies av Statsbygg.

Orkla Industrimuseum

I 2021 ble Orkla Industrimuseums nybygg ferdigstilt. En stor satsing (115 mill.) der universell utforming (UU) er ivaretatt. Arbeidet med restaurering av det gamle bygget fortsetter ut i 2022. UU blir også ivaretatt der.

I nybygget på Rindal skimuseum, som åpnet i 2014, er det tilrettelagt med heis og handikaptoalett. Tilgjengelig handikaptoalett finnes også på museets uteanlegg knyttet til en av de antikvariske bygningene. I det nye museumsbygget er universell utforming og tilrettelegging for personer med nedsatt funksjonsevne ivaretatt. Det er engelsk og norsk teksting på filmene som vises i museets faste utstilling, og på informasjonsplakater på alle bygg. Egen parkeringsplass markert med skilt for handicappede er opparbeidet på museumstunet.

Ringve/Rockheim

Rockheim har god fysisk tilgjengelighet med tanke på heis, god framkommelighet i lokalene, dørstokker m.m (lokale eid av Entra). Utfordring er mørke lokaler og masse lyd i hovedutstillinga som kan gjøre deler av utstillingene mindre tilgjengelige.

Ringve er godt universelt utformet på Låven. Det er laget nye ramper i basisutstillinga og installert rampe på Privatboligen. Hovedbygningen og Wesselbygget på Ringve er ikke universelt utformet. Det er laget egen omvisning i 1. etasje i hovedbygningen for rullestolbrukere, men dette krever uansett assistanse ved besøk.

Rørosmuseum

Museet er i hovedsak universelt utformet i publikumsområdene i de ikke-antikvariske bygningene.

Vi har i 2020 og 2021 hatt et prosjekt sammen med Statsbygg for å kvittere ut en del restanser. I 2021 er følgende prosjekter gjennomført:

- Heis i Smelthytta er universelt utformet
- Trapp i Smelthytta har fått bedre belysning
- Kald delen i Smelthytta har fått bedre belysning
- Handicaptolalett har fått bedre utforming
- Universelt utformet adkomst til Olavsgruva
- HC-toalett og universelt utformet adkomst til Raugarasjen i Kurantgården ble etablert i 2021.
- Det er satt ut mobile skinner for rullestol i de fleste rom/bygninger i Kurantgården.

Sverresborg

Publikumsbygningen på Sverresborg er godt tilrettelagt. Det er ikke automatisk døråpning til utstilling via inngang for rullestol i underetasje. Det er god fremkommelighet og belysning på museumsområdet. Det er ikke særskilt tilrettelagt tilgjengelighet til de antikvariske bygningene.

Trondheim kunstmuseum

En utfordrende situasjon på grunn av eldre, verneverdige bygninger. Situasjonen er tilfredsstillende på TKMs avdeling på Gråmølina, men hovedavdelingen TKM Bispegata har noen utfordringer som følge av at bygget er fra 1930. Selv om bygget er godkjent, er det ikke optimalt. Det gjelder flere ting: adkomst til bygget, transport mellom etasjene, fri ferdsel mellom resepsjon og deler av utstillingsrommene, toalettfasiliteter, mm. For å oppnå tilfredsstillende status på universell utforming i TKM Bispegata er det på sikt ønskelig med ny personheis og bedre tilpasset toalett. Inngangspartiet som ble etablert mot Nidarosdomen og parken bak museet i 2019 gir god og terskelfri inngang for rullestolbrukere, med rampe som strekker seg til Kongsgårdsgata. Tiltaket er midlertidig, men ble vedtatt forlenget til sommersesongen 2022. Dermed har museet hatt tilrettelagt adkomst for alle på hjul på sørsiden av museet; rullestol, andre bevegelsehemmede og barnevogner.

Trondhjems Sjøfartsmuseum

Antikvarisk bygning. Ikke særskilt tilrettelagt. God tilgang til 1. etasje, men mangler heis til 2. etasje. Bevegelsehemmede kommer seg dermed ikke opp i andre etasje, heller ikke de som har med barnevogn etc. Området inn til museet er avstengt med bom, så funksjonshemmede har ingen mulighet til å kjøre helt inntil museet om ikke dette avtales på forhånd med ansatte ved museet. Museet er leietaker, bygget eies av Trondheim Havn.

2.6 TILGJENGELIG INNHOLD

Vårt utgangspunkt er at det ikke er nok at folk kommer seg inn i bygningene, de må også ha tilgang på informasjon, kunnskap og opplevelser museene tilbyr. Tilbudene må være tilrettelagt for mennesker med funksjonsnedsettelse. Vi har i lang tid og med mange prosjekter arbeidet med dette temaet på bred front. Med utgangspunkt i det langvarige arbeidet med Norsk Døvemuseum, er det vært opparbeidet stor kompetanse og erfaring som deles med alle museene, og flere ansatte har økt bevisstheten om hvordan de best kan tilrettelegge for alle. Mange av museene arbeider både med fysisk tilrette-

Punktskriftkart og taktill modell er tilgjengelig på punktskrift på Norsk Døvemuseum.

Foto: Stein Adler Bernhoft / Wil Lee-Wright.

legging og med bedret informasjon på hjemmesidene.

Prosjektet *Alle på museum 2020*, støttet av Kulturrådet i tillegg til at MiST bevilget egne midler, var tenkt som et samarbeids- og medvirkningsprosjekt. Men de menneskene som var våre samarbeidspartnere befant seg plutselig i risikogruppen for Covid19, så prosjektet måtte endres. Målet er det samme, å utvikle løsninger som gjør at flere med ulike funksjonsvariasjoner vil besøke museene våre. Første del av prosjektet som ble gjennomført i 2020, var utvikling av tegnspråklige informasjonsfilmer som deltakermuseene har på nettsiden og bruker i sosiale medier. Andre del av prosjektet er gjennomført i 2021. Her er det laget taktile info-stasjoner delvis utenfor, delvis inne i museene slik at blinde og svaksynte lettere kan orientere seg. Ringve/Rockheim, Trondheim kunstmuseum, Museet Kystens Arv og Norsk Døvemuseum deltar i prosjektet som ledes av Utviklingsenheten.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseum

- I arbeidet med vårt nye publikumsmottak har vi jobbet aktivt med at skilting og merking skal være leselig for svaksynte. Ellers er det lite tilrettelagt innhold og formidling.

MKA

- MKA er et taktill museum der det er lov å ta på ting, spesielt i båtbyggeriet og i båthallen.

- Båtbyggeriet gir muligheter for bruk av mange sanser: en kan se håndverk utført, lukte, lytte og føle.

- Utstillingen i nybygget har informasjon på engelsk, norsk og punktskrift.

- MKA har vært med i prosjektet *Alle på museum* og har vært med på utvikling av egen tegnspråklig informasjonsfilm. Museet har en egen taktill modell av museumsområdet ved inngangen til hovedbygningen.

- Tekststørrelser og fonter i henhold til krav og anbefalinger i hovedutstilling, taktile modeller, filmer og lydprogram.

- Har styrket formidlingsarbeidet mot underrepresenterte grupper.

- Har gjennomført to kulturarrangementer for ensomme eldre (i forbindelse med pandemien), og tok imot praksiselever (med utfordringer) i båtbyggeriet. Har økt synligheten av barns og kvinners kultur gjennom skiftende utstillinger.

Orkla Industrimuseum

Arbeidet med ny utstilling er igangsatt. Denne utstillinga vil ha større fokus på universell utforming.

Ringve/Rockheim

- Ringve og Rockheim tilbyr omvisninger for blinde og døve på bestilling.

- Informasjonsfilm på tegnspråk brukt på nett og i sosiale medier på begge avdelingene. Det er installert et taktill kart i resepsjonen på Ringve og kart og taktill modell er under produksjon på Rockheim gjennom prosjektet *Alle på museum*. - Utstilling Beethoven Factory- tegnspråklig tilrettelegging av deler av det digitale innholdet.

Rørosmuseum

Museet tilbyr lydguider på flere språk, inkludert sørsamisk, i de fleste av de faste utstillingene i tillegg til tekstlig informasjon.

Sverresborg

Omvisninger tilbys med tegnspråktolkning etter bestilling.

- Det arbeides kontinuerlig med oppgradering av informasjonsskilt i utstillinger for å sikre lesbarhet.

- Basisutstillingen på Sverresborg er ikke tilrettelagt for funksjonshemmede. Manglende belysning, ledelinjer, små tekster og ikke automatisk døråpning for rullestolbrukere f.eks. Bedre tilgjengelighet og tilrettelegging vil bli et bærende element i oppdatering av utstillingen fremover.

- Utstilling på Døvemuseet: formidling med tegnspråk, braille (punktskrift) og taktile elementer. Museet har også gode tilrettelagte formidlingstilbud for skoleklasser.

Trondheim kunstmuseum

- Språklig tilgjengelighet

Språk kan ofte bli en barriere for forståelse, formidling og informasjon. Vi har derfor vedtatt at vi skal ha tilgjengelig informasjon på engelsk på hele museet, og at den engelske nettsiden skal være like oppdatert som den norske. Dette er ressurskrevende, og høsten 2021 opprettet vi derfor en tidsavgrenset, midlertidig 20%-stilling for å gjennomføre en opprustning av engelsk informasjon på museet. Vi har dette året hatt annonserte omvisninger på engelsk.

- Er med i *Alle på museum*: En informasjonsfilm på tegnspråk

er laget og lagt på besøkssiden på nettsiden til TKM. Her gis en kort introduksjon til museet og samlingen. Har i 2021 fått egne skilt med punkttskrift slik at synshemmede kan orientere seg i museumsbygningen.

- Til utstillingen i forbindelse med Lorck Schive Kunstpris ble det laget en introduksjonsfilm til prisen, historien og de nominerte kunstnerne. Denne filmen ble tolket på tegnspråk.

2.7 KLIMA OG MILJØ

I MiSTs Mål og strategiplan 2019-22 heter det at «Alle musea må sjå på korleis deira verksemd påverkar og blir påverka av miljø- og klimaendringar». I tildelingsbrevet fra KUD blir det bedt om at «tilskuddsmottakeren rapporterer på klima- og miljøtiltak i sin rapportering om aktiviteten for 2021».

MiST skal tenke miljø både i drift, forvaltning og formidling. Noen museer håndterer komplekse miljøsituasjoner, som Rørosmuseet som har et omfattende planarbeid i tilknytning til forurensende utslipp fra kobberverkets eiendom, samt miljøovervåking av mange av sine eiendommer. De samarbeider med reiselivet om å være miljøsertifisert destinasjon.

Andre museer er i sin aktivitet miljømessig veldig godt tilpasset, som Museet Kystens Arv som har stort fokus på bærekraftig utvikling, og den delen som omfatter klima og miljø, både i Båtbyggeriet og i sine utstillinger. Ellers er selve ivaretagelsen av alle våre antikvariske bygninger og deling av denne kunnskapen med private huseiere, skole, universitet og publikum ellers, viktige bidrag i en bærekraftstenkning. Kunnskapsdelingen ivaretas spesielt av Bygningsvernseterret/ Rørosmuseet. Trondheim kunstmuseum setter søkelys på klima/miljø gjennom innkjøp til samlingene.

Det arbeides med energieffektivisering, der flere har byttet eller er i gang med å bytte til led-lys i utstillingene. Dette er et internt prosjekt i MiST der det benyttes egenkapitalmidler. Anskaffelse av elektriske kjøretøy og kran, busstilbud for å redusere biltrafikk, bedret søppelhåndtering, bruk av malingrester, reduksjon i papirutskrifter og gjenbruk, er også av betydning. MiST har et gjenbrukstorg på intranettet, der eksempelvis møbler og utstillingselementer gjøres tilgjengelig for gjenbruk.

MiST har startet et arbeid med å sette seg grundig inn i FNs bærekraftsmål for at bærekraft skal bli enda tydeligere i den nye mål- og strategiplanen som skal ferdigstilles i løpet av 2022. I tillegg til å fokusere på klima/miljø, ser vi også på de to andre dimensjonene, sosial og økonomisk bærekraft, for å se hvordan vi kan arbeide mot disse målene, men også bli bevisst på hva vi faktisk allerede gjør. Ikke minst har MiST stort fokus på å gjøre museene våre tilgjengelige for mennesker med spesielle behov både gjennom lovpålagt universell utforming, men også ved å tilrettelegge informasjon og formidling.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

-Museet arbeider på daglig basis innenfor et område som hele tiden berører temaer som klima, kritisk formidling og bærekraft, nemlig havbruket. Her tar museet en aktiv rolle som formidler av kunnskap i en polarisert debatt. Planlegger

et nasjonalt museum om havbruksnæringas historie, samtid og framtid.

Museet Kystens Arv

- Arbeider med å øke bevisstheten rundt den miljøvennlige båtbruken med vindkraft og i arbeidet med bygging av den «den grønne bybåten» (2020)- prototype som kombinerer en tradisjonell trebåt med el-motor for å kunne møte framtidens krav til 0-utslipp med produksjon og bruk. Fortsatte i 2021 med markedsundersøkelser og markedstilpassing.
- Deltar i arbeidet med å heve status på trebåtbyggerfaget sammen med universitetet i Tromsø – egen bachelorutdanning planlegges.
- Deltatt i samarbeidet med Forbundet Kysten og lyktes med å få den nordiske klinkbåttradisjonen innskrevet på UNESCOs representative liste over den immaterielle kulturarven
- Er i gang med å skifte alle lyspærer over til led-lys.
- En bedre søppelsortering kom på plass i 2021
- Har fokus på færre papirutskrifter.
- Prøver å ha færre plastprodukter i museumsbutikken.

Orkla Industrimuseum

OI har i 2021 levert 25 tonn kreosotimpregnerte sviller til destruksjon.

Ringve /Rockheim

Det jobbes kontinuerlig med energieffektivisering. Skifting til led-lys forgår kontinuerlig. Avfall kildesorteres.

Rørosmuseet

- Planarbeid knyttet til kobberverkets eiendom og vannregion Glomma (utslipp/forurensing).
- Bærekraftig reiseliv – samarbeid som miljøsertifisert destinasjon.
- Busstilbud til Olavsgruva i sommersesong – redusere privatbiltrafikk.
- Miljøovervåking av freda bygninger – prosjekt ved Riksantikvaren, NIKU og Mycoteam AS (måleinstrument utplassert i Hyttstuggu, Løssistuggu, Kurantgården, Hjulmaker-/Belgmakerstuggu, samt i Rasmusgården).
- Miljøovervåking av Olavsgruva sammen med Mycoteam – akselererende muggproblematikk som påvirker både kulturminner, ansatte og besøkende.
- ENØK-tiltak – utstillingsbelysning, oppvarmingsløsninger i publikums- og magasinbygg.

Sverresborg

Innkjøp av elektriske kjøretøy og kran. Tryggere avfallshåndtering. Utskifting til led-lys.

Trondheim kunstmuseum

To av innkjøpene i 2021 berører spørsmål rundt klima og miljø, gjennom at de begge omhandler havet. Solveig Lønseth, Surrounding Oceans, 2017 Verket er fremstilt med den fotografiske eksponeringsteknikken blåprint, også kjent som cyanotypi på silkeduk. Fargen er fremkalt gjennom lyseksposering etter å ha vært

Båtbyggerlærling i arbeid ved Museet Kystens Arv.

Foto: Spesiellise Foto og Design.

vasket i saltvann i Trondheim. Fargen og verket er dermed et direkte avtrykk av naturen og havet.

Erlend Leirdals, Havet, min sønn, er stort, 2006

Leirdals modulbaserte treskulptur kan monteres på ulike måter og tilpasses situasjonen. Med tittelen åpner han opp for assosiasjoner til generasjoner, overlevering av kunnskap og forholdet til det evige havet.

Veslemøy Lilleengen, Grunntanker, 2001

Performativt verk hvor kunstneren sammen med publikum lager jordkuler med den japanske teknikken Dorodango. Samtalene som oppstår mellom kunstneren og deltagerne er en vesentlig del av verket, sammen med selve handlingen som

utføres. Verket undersøker forholdet mellom mennesker og jord som materiale. Med utgangspunkt i sin egen bakgrunn fra en slekt med generasjoner av jordbrukere, undersøker Lilleengen også hvordan vi er knyttet til stedet vi kommer fra, jorden derfra. Hver deltaker tar med seg sin egen jord til selve handlingen.

Annet:

Mot slutten av året gjorde vi en oppgradering av trappegangen, som strekker seg over tre etasjer. Kun malingsrester som hadde blitt til overs etter utstillingene ble brukt til oppussingen. Slik fikk vi brukt maling og samtidig gjennomført en sårt trengt oppgradering. Dette ble også et fint tiltak for staben, som fikk nye fargerike omgivelser.

3 FORVALTNING

Forvaltning av den materielle og immaterielle kulturarven i våre samlinger er et av museets kjerneområder. Forvaltning krever både økonomiske og fysiske rammer, og ikke minst kunnskap og overblikk. Vi må både kjenne det vi har i dagens samlinger, og vite hva vi skal ta vare på fra samtiden. Forvaltningen omfatter objektets hele livsløp, fra mottak til utstilling eller magasin, eller til deaksesjon, slik det heter i MiSTs mål- og strategiplan.

Museumssamlingene består av mange objekter; noen på størrelse med et knappenålshode, andre store, tunge og vanskelig å telle. MiST forvalter gruver og jernbane, og har kilometervis med jernbaneskiner, sviller, høyspentledninger og signalanlegg. Vi har lange, dype gruveganger som også skal driftes, vedlikeholdes, formidles og sikres. Denne typen museumssamling kan ikke tallfestes, og kompleksiteten i samlingene kommer ikke til syne i statistikken. I tillegg har vi store fotosamlinger, med samlingen etter fotograf Schrøder, som forvaltes av Sverresborg, som utgjør det desidert største antallet.

Det gjenstår mye arbeid før utviklingsmålene i mål- og strategiplanen kan sies å være nådd, men det pågår et arbeid med å utforme en tydelig felles handlingsplan for samlingsforvaltning som en restart på utredningen/planen som ble laget i 2019.

Vi ser at det pågår mye arbeid med samlingene, både antikvariske bygninger, objektsamlinger og privatarkiv. Corona-perioden har gjort det mulig å konsentrere mer aktivitet omkring samlingene med revisjonsarbeid og digitalisering i form av registrering, fotografering og publisering.

Kulturrådsprosjektet *Forenkle, forbedre og øke tilgangen til samlingene* ble avsluttet i 2021 med produksjon av blant annet Primus-veiledere, spesielt tenkt som hjelpemiddel for nye brukere av samlingsdatabasen. Dette arbeidet i tillegg til Samlingsnett.no er bidrag til bedret nasjonal samlingsforvaltning. MiST har også i 2021 deltatt i utviklingen av Primus Lyd / Film, samt en DAMS-løsning, i et pågående prosjekt ledet av KulturIT.

3.1 NØKKELTALL SAMLINGER

Bygninger, gjenstander, foto***	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kulturhistoriske bygninger	209	209	211	222	210*	275*	272*
Antall andre bygninger	40	40	40	42	43	44	48
Kunsthistoriske gjenstander	30.698	30.760	31.395	35.821	35.830	35.830	36.157
Kulturhistoriske gjenstander	164.181	165.731	169.633	170.775	171.826	187.483**	191.521**
Foto	2.045.450	2.053.257	2.056.772	2.060.190	4.063.825	4.080.255	5.231.602***
Båter/fartøyer, flytende	17	17	17	17	18	3***	4****
Båter/fartøyer, på land	102	104	114	117	119	121	122
Samlinger tilg. på Digitalt Museum	73.404	79.603	85.403	94.732	105.190**	114.947****	123.474*****

*Gjennom den nasjonale bygningsvernundersøkelsen i 2019 kom en fram til at det er 210 antikvariske bygninger, men dette gjaldt oppførte bygninger. Rindal skimuseum ble innlemmet i MiST fra 2020 og de 15 bygningene der er også med i totaltallet. I tillegg har vi valgt å rapportere også lagrede bygninger. Rørosmuseum har redusert sitt tall på kulturhistoriske bygninger og økt antall driftsbygninger. I tillegg er nybygget på Orkla industrimuseum med på å forklare økning i bruksbygg.

** Pågående revisjons- og restansarbeid gir en stadig bedre oversikt over samlingene og det bidrar til økte tall. Tilveksten er på totalt 681 objekter, samt én farkost. Økningen i kunsthistoriske objekter har skjedd takket være ekstra-ordinære koronamidler.

*** Den store økningen i antall foto skyldes at en i forbindelse med digitalisering av portrettarkivet i Schrøder-samlingen, har funnet at det etter fargefotoets inntreden viser seg å være et større antall negativer pr. konvolutt enn ved svart/hvitt-negativer.

**** Tallet på flytende farkoster ble justert ned i 2020, da bruksbåter (bl.a. utleid til roing) har vært medregnet i samlingen tidligere. Vi har i år valgt å regne med båtene Utsetø og Guro Kunna, som begge er registrert i samlingen og som benyttes på vann, i tillegg til Shetlands-skøyta Vita og SDS Hansteen.

***** Tallet er hele museumsnummer og er sammenlignbart med tidligere års tall, og kan leses direkte ut fra DigitaltMuseum. Dersom en tar ut antall publiserte objekter i Primus, er tallet mye høyere, om lag 186 000 publiseringer. Dette skyldes at det ofte er registrert flere objekter med undernummer under hovednummer. Det er det sistnevnte tallet som rapporteres i museumsstatistikken.

¹ Thamshavnbanen med lokomotiv, vogner og skinnemateriell er registrert som én gjenstand og omfanget kommer dermed ikke til syne i statistikken.

Utviklingsmål:

- MiST skal ha ei felles og effektiv eideomsforvaltning.
- MiST skal ha høg kompetanse på antikvarisk bygningsmasse.
- MiST skal ha felles samlingsforvaltning – utvikling, konservering, katalog, logistikk.
- MiST skal utvikle gode metodar for samlingsforvaltning.
- MiST skal ha felles politikk for innsamling og avhending.
- MiST skal samle for samtidsdokumentasjon og nytenking.

ler med langtidslån/deponeringen og iverksettes nye rutiner. Det skjer revisjonsarbeid knyttet til arbeid med utstillinger blant annet på Ringve og Sverresborg. De første deaksesjoner er gjennomført og flere arbeider med å ta objekter ut av samlingene.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum har på grunn av stengt museumsbygg hatt fokus på samlingsarbeidet. Personale fra museumsbutikk og resepsjon er omorganisert i prosjekt samlingsforvaltning. Museets utstillingssaler og publikumsarealer er blitt rigget med reoler, skap og hyller som mellomlager for gjenstander fra interne magasiner, som alle samtlige skal registreres, fotograferes, tilstandsvurderes og pakkes før transport til eksternt magasin. Kunstmuseet har hatt en større gjennomgang av sin skulptursamling og forbedret oppbevaringsforholdene i skulpturmagasinet.

Det digitaliseres hovedprotokoller, katalogkort, foto og bygningstegninger. Det er digitalisert 60 000 foto på Sverresborg. Kystmuseet har arbeidet videre med ordning og registrering av Havbruksarkivet og det store arbeidet med Orkla-arkivet fortsetter, der det også er bevilget midler fra Arkivverket.

MiST deltar i arbeid med utvikling av Primus Lyd/Film og DAMS (KulturIT). Videre deltar MiST i forvaltningsgruppe for arkivsystemet Public 360 og har deltatt i arbeidet med bevaringsplan for privatarkiv i Trøndelag. MiST har fått tilgang til å publisere på Digitalarkivet og to avdelinger har startet

3.2 REGISTRERING, DIGITALISERING OG TILGJENGELIGGJØRING AV SAMLINGER OG ANLEGG

Det pågår et kontinuerlig arbeid i museene med registrering, digitalisering og tilgjengeliggjøring av samlingene. Ellers har de fleste avdelingene arbeidet kontinuerlig med kvalitative forbedringer i form av revisjonsarbeid. Det arbeides med å få bedre oversikt over og dokumentasjon av samlingene, det fjernes dobbeltregistreringer i Primus, det ryddes i eldre avta-

Thamshavnbanen på Løkken Verk, Orkla Industrimuseum.

Foto: Marthe Kalland Allsidig Design

publiseringsarbeidet. Det er utviklet en veileder i registrering av foto i Primus med midler fra Kulturrådet i 2021. Til sammen fire veiledere og manualer er utviklet i prosjektperioden, til glede for det nasjonale museumsfelleskapet.

Det er underskrevet ny avtale med BONO – organisasjonen som forvalter opphavsrett for kunstverk i Norge. BONO forvalter nå rettigheter for flere kunstnere og det vil fra 2022 påvirke flere av avdelingene våre, arbeidsmessig og økonomisk.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

- Ressursene styrt inn mot arbeid med gjenstandssamling og havbruksarkiv. Måltrett arbeid med registrering og fotografering i felles magasin.
- Tilgjengeliggjøring skjer på flere plattformer, ikke bare gjennom DigitaltMuseum, men også på sosiale medier, digitale fortellinger og videoer. 307 gjenstander har blitt publisert på DigitaltMuseum.
- Fokus på revisjonsarbeid. Det er foretatt 274 etterregistreringer i Primus. I tillegg 958 korrigeringer av allerede registrerte gjenstander. I hovedsak dreier det seg om manglende basisinformasjon, som emneord og klassifisering i henhold til outline.
- Arbeidet med ordening og registrering av Havbruksarkivene har fortsatt i 2021. Det er arbeidet med arkivet etter Norske Fiskeoppdretteres Forening (NFF). Arkivet er på 60 hyllemeter og inneholder materiale fra organisasjonen ble startet i 1970 til den inngikk i organisasjonen Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening (FHL) i 2001. Materialet er ferdig ordnet og er grovregistrert, men mangler strukturering i form av serier. 563 foto er registrert i Primus i 2021. Dette er havbruksbilder etter fotograf Andersen.

Museet Kystens Arv

- Museet registrerer og tilgjengeliggjør godt over 10% hvert år i henhold til målkrav. MKA har 1 ansatt som bruker 50% av arbeidstiden til dette arbeidet.
- Et nytt magasin med mobile reoler kom på plass januar 2021. En slik investering gjorde det mulig å ta en full revidering av samlingen med både avhending, opprydding og oversikt som et resultat.
- Revisjonsarbeidet avdekker feil- og dobbeltregistreringer – dette rettes opp. Arbeidet fortsetter i 2022.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

- Pga. stengt museumsbygg (dårlig tilstand) som skal tømmes før rehabilitering er mulig, og samlinger som skal flyttes ut av huset, har NKIM i 2021 hatt fokus på samlingsarbeidet. Personale fra museumsbutikk og resepsjon er omorganisert i prosjekt samlingsforvaltning.
- Museets utstillingssaler og publikumsarealer er blitt rigget med reoler, skap og hyller som mellomlager for gjenstander fra interne magasiner, som alle samtlige skal registreres, fotograferes, tilstandsvurderes og pakkes før transport til eksternt magasin.
- Sammenlignet med 2020, er økningen på registrerte gjenstander i Primus på 50 % (1699 gjenstander). Økningen på publiserte gjenstander på DigitaltMuseum er på 90% (1680

- gjenstander). Andelen av registrerte gjenstander i Primus som er publisert, er på 70 %.
- Det ble avsatt ekstra ressurser til fotografering av gjenstander, og i første halvår hadde museet en ekstra 100% ressurs på primusregistrering (arbeidstrening gjennom NAV).
- I første tertial ble skanning av museets innkjøps-, gave- og hovedprotokoller ferdigstilt, utført ved ANNO Museums digitaliseringsenhet på Tynset (samtlige protokoller er nå digitalisert). Parallelt pågikk gjennom året et større prosjekt hvor røde og gule katalogiseringskort ble skannet for å effektivisere samlingsarbeidet.

Orkla Industrimuseum

Vi fortsetter det store arbeidet med Orkla-arkivet. I 2021 fikk vi 300 000 kr i tilskudd fra Arkivverket. I 2021 har vi ordna ca. 40 hyllemeter og registrert og publisert en god del dokumenter, blant annet tegninger. Det har blitt digitalisert en god del foto. Et mindre antall foto og gjenstander har blitt registrert og publisert.

Ringve/Rockheim

- Objektene i utstillingen på Låven har blitt revidert i Primus, med tanke på ombygging av utstillingen i 2021-2022. Dette arbeidet innebar måltaging, fotografering, tilstandsvurdering, sjekk av opplysningsarkiv og referanser. Dette har vært et omfattende arbeid som har preget arbeidet med registrering, digitalisering og tilgjengeliggjøring av samlinger.
- Det ble gjennomført en dugnad for avdeling for kulturarvsforvaltning i oktober med fokus på rydding i magasin på Dora og gjennomgang av en rekke deponerte objekter og lån i Rockheim sine samlinger.
- Samarbeidet med Nasjonalbiblioteket er satt i gang i ny organisasjon og flere arkiv er samlet og overført til NB.
- Kompetanseanalyse ifm sammenslåing peker på at man trenger flere ressurser til samlingsforvaltning.

Rørosmuseum

Rørosmuseum arbeider med en revisjon av samlingene, et arbeid som vil gå over lang tid. Inntak til museet er forsøkt redusert inntil bedre oversikt over samlingene foreligger. Digital registrering og samlingsarbeid er i stor grad knyttet til restanser og rydding i eksisterende samlinger. Det legges stor vekt på å bedre tilgjengeligheten og oversikten over samlingene. Ev. tilvekst til samlingene forutsetter god dokumentasjon, og nyere dokumentasjon prioriteres. Museet arbeider også med å få en oversikt over objekter til deaksesjon. Det jobbes dessuten med å få overført myndigheten til å gjennomføre deaksesjon til museets administrasjon, på lik linje med aksjesjon. Pr. i dag er håndteringen av dette uklart. Ressurstilgangen gjør at samlingsarbeidet utføres i bolker, da andre prosjekter, oppdrag og oppgaver utføres av samme personale. Systematikk, kunnskapsbygging og kvalitet i samlingsarbeidet prioriteres.

Istandsetting av museets bygninger pågår også kontinuerlig, først og fremst på bygningene etter Røros Kobberværk, der museet mottar istandsettings- og vedlikeholdstilskudd fra KLD. Museets bygninger er registrert i Primus, og det arbeides med å kople sammen bygninger og annet materiale i samlingene, det være seg arkivmateriale, tegninger, gjenstander og foto.

Konservator Hilde Murvold Borgfjord arbeider i det nye magasinet på Museet Kystens Arv.

Foto:Spesielle Foto og Design.

Sverresborg

- Arbeidet med videre digitalisering av Schrøderarkivet var hovedoppgaven også i 2021. Det ble et særs produktivt år der det er meldt inn 60 000 digitaliserte enheter. Vi har nå passert 160 000 enheter i det historiske/pressearkivet av de anslagsvis 900 000 enheter denne delen består av. I tillegg ble det en tilvekst på 2400 nye bilder/opptak med bakgrunn i nevnte magasinoperasjoner og gjenstandsfoto.
- Fortsatt revidering og registrering av eldre samlinger. Årets prosjekt var revidering av miljøutstilling i Klætlåna. Kataloger ble revidert og gjenstander ble preventivt konserverte, registrert og fotografert.

Trondheim kunstmuseum

Vi har økt antallet publiserte verk på nett. Vi har forbedret informasjonen i de digitale og tilgjengeliggjorte registreringene både ved å sikre og tilgjengeliggjøre mer informasjon om verk i samlingen, og ha økt og bedre fotodokumentasjon. Restansene er bedre kartlagt, de har ikke økt. Inventaroversikten er totalt sett bedre, hvilket gir et grunnlag for håndtering av restanser neste år. Registrering av nye inntak, og forbedring av informasjonen i allerede eksisterende digitale registreringer har vært førsteprioritet i 2021.

Prioriteringene har grunnlag i

- det ekstraordinært store antallet nye inntak perioden 2020-21 med stimuleringsmidler fra KUD.
- oppgradering av skulpturmagasin med tilhørende gjennomgang og dokumentasjon av en større andel av skulptursamlingen.

Det har vært gjennomført en større innsats for å sikre rettighetsklareringen for publiserte verk /DM.

Utviklingsenheten (UE)

- Arkivar har overordna ansvar for Public 360° og daglige arkivoppgaver i MiST. Registrering av post, kvalitetssikring av basen og andre daglige arkivoppgaver er gjort jevnlig. Det er gjennomført 7 nybegynnerkurs med 1-3 deltakere. Det er gjennomført oppfriskningskurs på to museer, og et felles digitalt oppfriskningskurs på tvers av museene.
- Public 360° ble oppgradert i juni 2021. Før oppgradering deltok arkivar på 5 workshops/informasjonsmøter. Det ble gjennomført en uke med testing før oppgradering, og i forbindelse med selve oppgraderingen ble det brukt mye tid på testing og feilsøking. Etter oppgradering ble det avholdt 2 digitale kurs, «Hva er nytt i 360?», for MiST-ansatte.
- Alle arkivkatalogene som UE har hatt tilgang til, er lagt inn i Asta. Det gjenstår noen oppdateringer med plassering før katalogene blir publisert på Arkivportalen. Plasseringen er mottatt fra Sverresborg og det resterende arbeidet vil bli utført i løpet av 1.tertial 2022.
- Døvemuseet mottok høsten 2021 en usortert samling fra Thorbjørn Sander- materiale om døve og tegnspråk, fra Norge og resten av verden. Samlingen inneholdt mye bibliotekmateriale, men også en del materiale der man var usikker på om det er arkiv eller bibliotek. Arkivar har sortert materialet sammen med studenter. Noe er innlemmet i Døvemuseets boksamling og det er fjernet en del dubletter. Sverresborg har satt opp noe i hyller selv, men dette er ikke gjennomgått.

3.3 SAMLINGSUTVIKLING SISTE ÅR

Generelt er det lav tilvekst til samlingene, da det arbeides mest med å få oversikt over eksisterende samling og restanse-arbeid. Det som tas inn er hovedsakelig i tråd med planer og det fokuseres på at objektene skal være godt dokumenterte. Det er etablert inntakskomiteer hos de fleste avdelingene som vurderer forespørslser om gaver. Restansearbeidet har resultert i noe avhending og destruksjon og flere arbeider med dette.

De ekstraordinære stimuleringsmidlene i forbindelse med pandemien, har gjort det mulig å kjøpe samtidskunst og norsk samtidsdesign og mote.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

- Arbeidet i tråd med planer- arbeidet med prioritering og vurdering av eksisterende samling.
- Inntakskomiteen har hatt 2 møter, begge på Teams, grunnet koronasituasjonen. Her har vi behandlet 5 saker, hvor 2 omhandlet museumsgjenstander og 3 var relatert til fotomateriale. Begge gjenstandssakene ble avslått med begrunnelse at de ikke er relevante for samlingen vår. Aktiv innsamling har ikke hatt prioritet.
- Restlevering av 75 hyllemeter med arkivmateriale fra 2 aktører. Størst er Sjømat Norge sin avdeling i Trondheim, som etterlevrte ca. 70 hyllemeter materiale fra periodene 1970 – 2001 (Norske Fiskeoppdretteres Forening) og fra 2001 – 2015 (Fiskeri- og Havbruksnæringens Landsforening). I tillegg har tidligere regionsjef i Sjømat Norge, Knut A. Hjelt, avlevert sitt privatarkiv på ca. 5 hyllemeter. Alt materiale er klarert og innlemmet i Havbruksarkivene, som er deponert på Statsarkivet i Trondheim.
-To avhendingssaker, der totalt 70 gjenstander har blitt tatt ut av samlingen. Prosessen er godt dokumentert og ble godkjent av både ledelsen ved Kystmuseet og styret i stiftelsen.
- Oppjustert tall for gjenstandssamling grunnet bedre oversikt – fra 4500 til 5200.

Museet Kystens Arv

Museet har hatt en styrt innsamling. Inntakskomiteen har avslått flere gaver som faller utenfor MKAs ansvarsområde. Det er tatt inn 1 båt fra 1885, på grunn av geografi, historikk og alder. MKA fikk også muligheten til å velge gjenstander fra et autentisk naust. Her ble det tatt inn gjenstander som skal erstatte en del av de ødelagte gjenstandene som finnes i dagens samling. Inntakskomiteen beslutter også avhending/destruksjon i samråd med flere.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

- Høy tilvekst i 2021, men en tilvekst som samsvarer med museets og samlingens profil.
- Tilskudd til samlingene kommer hovedsakelig fra Innkjøpsfondet for norsk kunsthåndverk. Innkjøpsordningen er rettet mot kunsthåndverk og samtidsfeltet, med relativt få retrospektive innkjøp. Dette betyr at kunsthåndverksfeltet er godt dokumentert og utvikler seg i tråd med eksisterende samling. 19 verk inklusive én større installasjon ble kjøpt inn av Innkjøpsfondet. Innkjøpene gir et godt bilde av utviklingen i samtidskunsthåndverket.
- MiST mottok 4 millioner i stimuleringsmidler fra KUD til

innkjøp av samtidskunst, kunsthåndverk og design fra norske gallerier og direkte fra kunstnere rundt om i Norge. Midlene ble likt fordelt mellom NKIM og TKM.
- NKIM kjøpte inn 52 gjenstander. Med disse midlene prioriterte museet norsk samtidsdesign og mote for å balansere tilveksten til ikke bare å omfatte kunsthåndverk.
- Det ble også foretatt et antall bestillingsverk med KUD-midlene, der kunstnerne i flere av bestillingene har tatt utgangspunkt i museets samlinger.
- I tillegg kom det inn en gave på fem eldre kvinnedrakter fra 1800-tallet.
- Ingen deaksesjoner i 2021. Deaksesjoner er ventet de kommende årene i takt med at museet gjennomgår og flytter samlingene fra interne til eksterne magasiner.
- Den største samlingsøkningen på 52 gjenstander er et resultat av KUDs stimuleringsmidler.

Orkla Industrimuseum

Vi har hatt noen større inntak av gjenstander fra smia på jernbaneverkstedet på Thamshavn og trykkeriet Grytting på Orkanger, samt en del eldre snekkerimaskiner fra treindustrien i Meldal. Så har vi også mottatt en del bilder fra etterkommere knyttet til Thams-slekten. Ellers bare mindre inntak. Ved Rindal skimuseum er det siste år et inntak knyttet til skiproduksjon, og anses som rekvisitter. Det er også tatt inn noen gjenstander til Meldal bygdemuseum, gitt av private.

Ringve/Rockheim

Ringve og Rockheim har i utgangspunktet inntaksstopp på grunn av magasinsituasjonen, omorganiseringa og at ny instrumentutstilling på Ringve krever fullt fokus fra konservatorer. Det ble organisert felles inntaksgruppe for Ringve og Rockheim, og samlingsutviklingen skal sees under ett. Det er laget nye portaler på nettsidene for gavetilbud til samlinga. Museet har god kontroll på tilveksten. Det jobbes med å rydde i gamle avtaler om deponering på Rockheim.

Rørosmuseet

Tilvekst nedprioriteres til fordel for revisjon, herunder også forberedelse til framtidig deaksesjon. Oversikt og dokumentasjon ift. nåværende samling prioriteres.

Sverresborg

Restriktivt inntak. Systematisk revidering av tidligere inntak og samlinger. Første vedtak om deaksesjon av gjenstander ble gjort i 2021, det gjaldt gjenstander fra Nordafjeldske Skolemuseums samling hvor tilstanden ble vurdert som for dårlig til bevaring.

Trondheim kunstmuseum

Vi har en femårsplan og strategi for innkjøp som går på underrepresenterte perspektiver (mangfold) og kunstneriske uttrykk i samlingen og fokus på tidsbaserte media (video, performance, lyd- og instruksjons-verk). Stimuleringsmidlene fra KUD har gjort det mulig å skaffe verk som bidrar til å oppfylle denne planen. Det har ikke vært gjennomført noen deaksesjoner, med avhending eller destruksjon som følge, i løpet av 2021.

3.4 OPPBEVARINGSFORHOLD OG TILSTAND FOR SAMLINGER OG ANLEGG

Status for magasinforhold:

- Magasinoppbevaring på Dora omfatter samlinger fra Ringve/Rockheim, TKM, Kystmuseet, Sverresborg og NKIM.
- Rørosmuseet – magasin i egne bygg utenfor museumsområdet
- Orkla – får hele privatarkivet fra Orkla (ca. 1000 hyllemeter) i eget magasin i nybygg. Deler av vognmateriellet får plass i nybygget.
- Kystens Arv – eget magasin i nybygget fra 2017
Samlet leier MiST ca. 3000 m2 på Dora.

Over 90% av fotosamlingen har svært tilfredsstillende magasinforhold. Det er uendrete vilkår for de kulturhistoriske gjenstandene, mens de kunsthistoriske samlingene (Kunstmuseets) og farkostene har en viss forbedring. Det foregår mange små endringer, men de er ikke nødvendigvis synlige i den prosentvise beregningen av samlingsforholdene. Det er flere flytteprosesser på gang for å gi objekter bedre bevaringsforhold. Flere av museene har leide lokaler på Dora, mens andre har flyttet internt til bedre og utvida magasinlokaler på avdelingene. Sverresborg fortsetter muggsaneringen av objekter fra Gramgårdsmagasinet og flytter disse til Dora.

Det er fortsatt stort behov for bedre magasiner, i særlig grad for kunst- og designsamlingene, som oppbevares i lokaler med fuktinnslag og i kjellere og loft med vanskelig adkomst i en krisesituasjon. NKIMs lokaler stengte 1.2.21 grunnet dårlige forhold for samlingene og Kunstmuseet rapporterer om utfordringer.

En stor del kulturhistorisk materiale har også varierende bevaringsforhold med store klimatiske svingninger gjennom årstidene, både i leide lokaler og i antikvariske bygninger. Situasjonen er kritisk for en del unikt jernbane- og gruvemateriell som står utendørs eller i usikrede lokaler ved Orkla Industrimuseum. Nybygget vil gi bedre oppbevaringsforhold for både jernbanemateriell, andre kulturhistoriske objekter og arkivalia. Situasjonen ved spesielt to av museene tilsier at disse må prioriteres i årene framover; NKIM og Sverresborg.

En privat aktør har tatt kontakt med MiST og vist interesse for å bygge et tilpasset magasin med MiST som hovedleietager. Dette prosjektet er så vidt interessant at vi vil prioritere videre utvikling av prosjektet i samarbeid med Trøndelag fylkeskommune og andre museer i regionen med behov for bedre magasinløsninger.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

- Pr 01.01.2022 er alle gjenstander, som skal til Dora, flyttet over til dette gjenstandsmagasinet. Her er bevaringsforholdene svært tilfredsstillende. Fotosamling og historiske arkiv befinner seg fremdeles i museets magasiner på Hitra og er i god stand. Det samme gjelder museets videoarkiv.
- For vårt flytende fartøy, VITA I, er forholdene dårlig, og fartøyet er i en svært dårlig tilstand. Fire av våre farkoster har også oppbevaringsforhold som ikke er tilfredsstillende. Det er gjort utbedringer på naustet, som gjør at forholdene for tre farkoster er forbedret, men det gjenstår fortsatt en del arbeid før de er sikret på en tilfredsstillende måte.

Museet Kystens Arv

Med det nye gjenstandsmagasinet har en liten del fått bedre oppbevaringsforhold. Likedan har Båthallen og utstillinga «Båt og bærekraft» gitt bedre oppbevaringsforhold til både smågjenstander og båter. En del båter, samt siste 3 års inntak mangler fortsatt gode oppbevaringsforhold.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

Tilstanden for museets samlinger som oppbevares i interne magasiner (i loftsrom over to etasjer i museets bygg i Munkegata) må karakteriseres som meget utilfredsstillende og i noen tilfeller kritisk (ett tekstilmagasin er avstengt pga. DDT-problematikk). Ingen av magasinene er klimakontrollert. - I 2021 ble det foretatt støv- og mugganalyser som påviste negative avvik i draktmagasin og i rom der deler av museets bibliotek oppbevares. Tømming og mellomlagring av bibliotek (ca. 300 hyllemeter) ble derfor bortsatt til eksternt firma (Polygon).
- Målet for de nærmeste årene er å tømme og flytte museets samlinger til hensiktsmessige leide eksterne magasiner på Dora. Gjenstander i museets nåværende magasin på Dora oppbevares under tilfredsstillende forhold. Museet mangler materialkonservatorkompetanse internt. De ressurser museet har tilgang på er én felles materialkonservator i MiST. I 2021 har NKIM benyttet seg av felles ressurser til opplæring, forebyggen- de gjenstandsbehandling, demontering, tilstandsvurdering og pakking av gjenstander. Prosessen med demontering og pakking av «kompliserte» gjenstander, hadde ikke vært forsvarlig uten assistanse fra felleskonservator.
- Med omorganisering av stab og fokus på samlingsforvaltningsarbeid, har det vært gjennomført to kursdager med gjenstandshåndtering som tema, i samarbeid med felles materialkonservator og assistanse fra Trondheim kunstmuseum

Orkla Industrimuseum

Museet har til nå manglet gode oppbevaringsforhold for samlingene, og situasjonen er kritisk for en del unikt jernbane- og gruvemateriell som står utendørs eller i usikrede lokaler. Det har også manglet gode magasiner for foto- og gjenstandssamlingene. Det nye museumsbygget som sto ferdig i slutten av 2021 vil kunne bedre oppbevaringsforholdene drastisk for mye jernbanemateriell og deler av gjenstandsmaterialet. Museet har gjennom nybygget gjennomført en stor satsing på magasin og arkiv. Arkivlokale er på 89 m2 og magasinet med mottakssluse er på 98 m2. Dette er lokaler som tilfredsstiller kravene til brannsikring, temperatur og luftfuktighet. Rindal skimuseum har magasin med stabil temperatur og luftfuktighet hvor foto og en del gjenstander oppbevares. De fleste gjenstander står tørt, men med varierende temperatur og luftfuktighet. Rindal skimuseum har tidligere hatt samarbeid med Fylkesfotoarkivet i Møre og Romsdal. Etter overgang til Trøndelag ligger denne fotodatabasen fortsatt i Fylkesfotoarkivet i Møre og Romsdal. Det er gjennomført rydding i museets lager «Bergmoen» og gjenstandene er flyttet til et mer egnet lokale. MiST sto for anskaffelse av reoler som er montert og tatt i bruk.

Ringve/Rockheim

Forholdene er stabile og forutsigbare og har ikke endret seg siden 2020.

Røros museet

Røros museet har utvida magasinkapasiteten de siste ti årene, og har dermed sørget for at storparten av objektene har fått en bedre plassering og blitt mer tilgjengelige. Museet har to gjenstandsmagasin for mindre gjenstander, heri eget tekstilrom og kjølerom til pelsverk. To mindre rom er brukt til arkivmagasin, og fotomaterialet har eget oppbevaringsrom. Museet har også to ”lagermagasin” for større gjenstander. Disse har ikke fullt ut tilfredsstillende magasinkvalitet, men er en stor forbedring fra lagring i utette bygg. Kapasiteten er knapp, og fremdeles er en del av gjenstandssamlingen oppbevart i midlertidige lokaler med klimatisk svært dårlige oppbevaringsforhold. Planen er å flytte dette over i ”lagermagasin”.

Hovedutfordringa i magasinene er å holde et stabilt klima. To av magasinrommene er utstyrt med befukter. I 2020 fikk museet installert digitale klimalogger i alle magasiner, og en ser at det på sikt må investeres i klimaanlegg for å holde fuktigheten på et akseptabelt nivå vinterstid. Magasinene har langt større variasjon i klima enn tidligere antatt.

Sverresborg

- Fotosamlingene har jfr. rapporten til KKD optimale forhold i deres gjenstående levetid.
- Klimaforholdene i de muggbefengte magasinene (Gramgården) med flere, er gode og har vært under kontroll siden 2017. Det gjenstår fortsatt stort arbeid for å få rensset magasinene for mottak av nye gjenstander. Muggsanering fortsatte i 2021. Det ble igangsatt to store operasjoner og en relativt mindre. Den første var flytting og rengjøring av drikkestell og øl-artikler i samlingen. Det ble engasjert en teknisk konservator i to måneder for dette arbeidet. Gjenstandene ble rengjort, kvalitetssikret gjenstandsnummer og fotografert. De er nå plassert i reoler på Dora.
- Den andre operasjonen med en total ramme på to måneder var å flytte større og tyngre møbler fra det muggbefengte Gramgårdsmagasinet og til magasinet på Dora. Til dette arbeidet som er av særs tung karakter med spesielle prosedyrer, ble det engasjert to ungdommer i 1 måned. Flytting, rengjøring og fotografering samt hylleplassering ble gjennomført.
- Den ene av to haller i fjellhallen i Steinberget ble tømt og museumsgjenstandene flyttet til Dora.

Trondheim kunstmuseum

I 2021 har museet gjennomført en stor gjennomgang av en del av skulptursamlingen (kontroll av protokoll/digital registrering, rengjøring, merking, tilstandsvurdering, preventiv konservering og avfotografering). Noen av skulpturene er del av mer komplekse installasjoner, så totalt sett er det håndtert drøyt 200 objekter, med tilhørende ca. 8000 billedfiler. Prosjektet har i perioden gitt drøyt 200 oppgraderte og nye publiseringer på DigitalMuseum. I tillegg har man lagt grunnlag for utredning av et antall verk som har uklar status i magasinet. Magasinforholdene i Bispegata er betydelig oppgradert med nytt støpt gulv i skulpturmagasinet og nye hyllesystem installert.

Oppbevaringsforholdene for samlingene er ikke tilfredsstillende. Samlingene er fordelt på flere magasiner: 1) Nærmagasin

i Bispegata: a) malerimagasin med akseptable klimaforhold, men for lite plass. b) grafikk-korridor: akseptable klimaforhold, men lite plass og ikke tilfredsstillende pga. vannrør i taket c) grafikk-magasin som ikke er tilfredsstillende pga. fuktinnslag fra kjellervegger og lite plass til håndtering av objekter d) skulpturmagasin under revisjonsarbeid: rehabilitert rom, ny innredning, en stor del av gjenstandene tilbakeført i magasin-net, men fortsatt for liten plass, klimakrav til enkle materialgrupper som metaller eller plast er ikke tatt hensyn til. e) nye innkjøp fra 2021 er plassert i kjellerkorridor pga. dårlig plass i magasinene. 2) Fjernmagasin på Dora: Ikke tilfredsstillende innredet (dårlig tilpassede hyller og skyvereoler, mangler sluse, osv.) og for liten plass. Konklusjon: TKM har prekäert behov for større og bedre utstyrte magasiner. Se ellers konservators gjennomgang av magasinforholdene fra 2019. TKM er i kontakt med DORA vedørende leie av større lokaler. NKIM har leid egne lokaler på Dora og vil dermed ikke være aktuell samarbeidspartner.

3.5 SAMTIDSDOKUMENTASJON

Flere av våre museer har lokalt eller nasjonalt ansvar som innebærer samtidsdokumentasjon. Særlig gjelder dette Kystmuseets arbeid med havbruksnæringa, Rockheim, TKM og NKIM, Sverresborg og Døvemuseet. Alle disse har ansvar for kunst- og kulturhistoriske tema som angår samtid og nær fortid, og i større eller mindre grad arbeider disse museene kontinuerlig med samtidsdokumentasjon.

Kystmuseets havbruksavdeling på Sandstad har et særlig ansvar for dokumentasjon og formidling av den norske havbruksnæringen. Avdelingen tar besøkende med ut på omvisninger på matfiskanlegg, hvor de uhildet belyser sider av en av landets største næringer. De har også hatt omvisninger på settefiskanlegg og slakteriet, begge innen 15 minutters reiseavstand fra Sandstad. Kystmuseet arbeider også med realiseringen av Norsk Havbruksmuseum, et museum for hele havbruksnæringen, lokalisert på Sandstad- forutsatt finansiert fra andre departement og næringen selv.

Kystmuseet og Orkla har deltatt i prosjektet Minner.no som er et samlingssted for samtidsdokumentasjon. Prosjektet, som har vært støttet av Norsk Kulturråd, ble avsluttet i 2021.

Kunstmuseet har i 2021 lansert en egen podkast, der de samler muntlige fortellinger om museet, samlingen og utstillingene. Først ut var kunstnerduoen Hertling & Andreassen.

- Samtalen om mangfold og representasjon, som ble arrangert i januar 2021, i forbindelse med Lorck Schive Kunstpris, ble filmet. Denne gir et verdifullt bilde av diskusjonene rundt viktige tema i samtiden.

- Seminaret Towards A New Museum Glossary ble også dokumentert på film. Ett av foredragene under seminaret fortalte historien om hvordan bilder fra sosiale medier ble avgjørende under innsamlingen av billedmateriale etter at et kunstmuseum i Brasil ble totalskadd i brann.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

Kystmuseet har et særlig ansvar for dokumentasjon og formidling av norsk havbruksnæring. Samtidsdokumentasjon er en

naturlig del av dette. Kystmuseet er også delaktig i nettverket for samtidsdokumentasjon, og har i 2021 vært delaktig i etableringen og utviklingen av Minner.no som er et prosjekt i regi av flere museer i dette nettverket.

Museet Kystens Arv

Museet formidler samtid i sin utstilling om plastforurensing i havet «Håp for havet?». Barn og unge gir uttrykk for sine tanker om plast i havet. Barnas tanker videresendes til Norges klimaminister, noe som også ble gjort i 2021.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

- Museet har gjennom hele sin innsamlingshistorie hatt en kontinuerlig praksis med samtidsdokumentasjon, ikke minst gjennom Innkjøpsfondet for norsk kunsthåndverk. Tilveksten som kommer fra denne innkjøpsordningen, må sies å være representativ for feltet.

- Minoritetsgrupper har vært dårlig representert i tilveksten. De fleste ervervelsene som er gjort, kommer fra etnisk norske kunstnere og i stor grad kvinner. Ved hjelp av stimuleringsmidlene fra KUD har museet kunnet foreta innkjøp for å øke mangfoldet.

Orkla Industrimuseum

Museet har deltatt i prosjektet Minner.no, som ble avsluttet i 2021.

Ringve/Rockheim

Museet har ikke jobbet spesifikt med dette i 2021, men har satt i gang et prosjekt på aktiv innsamling knyttet til pandemien som skal utføres i 2022. Milleniumsrommet på Rockheim som handler om populærmusikk de siste 20 årene, oppdateres jevnlig. I påvente av ny innsamlingsplan i 2022 er det ikke jobbet med større dokumentasjonsprosjekter i 2021.

Røros museet

Røros museet mangler fortsatt en plan for systematisk innsamling av samtidsdokumentasjon, og arbeidet foregår mer eller mindre tilfeldig. Planen er å få etablert et systematisk innsamlingsarbeid av dokumentasjon fra virksomheter og arrangementer i Rørosregionen.

Sverresborg

Ingen målrettet samtidsdokumentasjon.

Trondheim kunstmuseum

- Museet presenterer hvert år flere utstillinger med kunstnere som er aktive i samtiden. Dette er en av museets kjerneoppgaver, og museet har en sentral rolle i samfunnet og på kunstscenen i å presentere, formidle og dokumentere viktige kunstnere og sentrale tendenser på kunstfeltet både lokalt, regionalt og nasjonalt/internasjonalt. Utstillingene dokumenteres gjennom avfotografering og filmatisk dokumentasjon. Enkelte utstillinger dokumenteres gjennom egne publikasjoner. Gjennom emneknagger i sosiale medier får vi tilgang på publikums bilder og videoer fra utstillingene.

- Et prosjekt som innebærer intervjuer av eldre kunstnere i Trondheim har vært planlagt over flere år, men pandemien har gjort at prosjektet fremdeles ikke har vært gjennomført, og er fortsatt under planlegging. Målet er å samle inn kunn-

skap og erfaringer knyttet til både samlingens, institusjonens og kunstscenens historie.

- TKM har i 2021 lansert en egen podkast. Gjennom denne podkasten vil vi samle inn muntlige fortellinger om museet, samlingen og utstillingene. Først ut var kunstnerduoen Hertling & Andreassen.

- Samtalen om mangfold og representasjon, som ble arrangert i januar 2021, i forbindelse med Lorck Schive Kunstpris, ble filmet. Denne gir et verdifullt bilde av diskusjonene rundt viktige tema i samtiden.

- Seminaret Towards A New Museum Glossary i november 2021 ble også dokumentert på film. Ett av foredragene under seminaret fortalte historien om hvordan bilder fra sosiale medier ble avgjørende under innsamlingen av billedmateriale etter at et kunstmuseum i Brasil ble totalskadd i brann.

- KUD stimuleringsmidler – førte til innkjøp av 36 verk av 33 kunstnere og to ulike utstillingsserier:

- Kunstnerens valg 2021. Den største salen i første etasje ble satt til rådighet for fem inviterte kunstnere. I løpet av hver sin periode, gikk kunstnerne i dialog med valgte verk fra Trondheim kunstmuseums samling, og denne dialogen ble innkjøpt til samlingen. Kunstnere: Anne Helga Henning, Carlos A. Correia, Guri Simone Øveraas, Tore Reisch, Mariia Drachuk.

- This just in – utstillingsserie som viste fem ulike presentasjoner av innkjøpene gjort med stimuleringsmidlene fra KUD. Kunstnere: Ellen Henriette Suhrke og Heidi Bjørgan, Jumana Manna, Sandra Mujinga, Bente Sætrang og Ayatgali Tuleubek, Elise Storsveen og Daisuke Kosugi.

- Visningene i både Kunstnerens valg og This Just in ble brukt til å dokumentere de nye verkene, i tillegg til å gi publikum mulighet til å oppleve dem.

3.6 FDV BYGNINGER OG BYGNINGSVERN, STATUS OG GJENNOMFØRTE TILTAK

Flere av museene våre er friluftsmuseer med store samlinger antikvariske bygg. Bygningsvern er derfor en sentral del av forvaltningsarbeidet i MiST. Røros museet har både rådgivings- og istandsettelsesarbeid på verna bygninger eid av private i tillegg til forvaltning av den store bygningsmassen etter Kobbervetket. På Stiftelsen Rørosmuseets eiendommer rapporterer de at de kun har gjort nødvendig vedlikehold.

Selv om det fortsatt er vedlikeholdsetterslep, skjer det store utbedringsarbeider på bygningsmassen, noe som gjør at vi har flere bygninger med bedre tilstandsgrad enn tilfelle var ved bygningsvernundersøkelsen i 2019. Sverresborgs hovedoppgave i 2021 var et stort restaureringsprosjekt på Litjvuan – der stuebygningen er målt opp, dokumentert og tatt ned og der råteskadet tømmer skiftes ut før bygningen skal settes opp igjen i 2022.

Utover bygningsvernarbeidet, pågår en rekke utbedringer på driftsbygninger og andre anlegg. Bygningsingeniør i Utviklingsenheten har bistått i anskaffelsesprosesser slik som innkjøp av ny innredning i Meierisalen ved Kystmuseet, oppgradering av Norgeskart og lysboksen på Rockheim og ledlys-anskaffelse i MiST. Ellers bistår bygningsingeniør med råd og veiledninger ved flere av avdelingene. Dette spenner fra taklekkasje og rørbrudd ved Trondheim kunstmuseum til HMS-arbeid, asbestsanering og sikring av takstein ved NKIM, plassering av kanon på Kystmuseets anlegg på Hemnskjela og rådgiving om vedlikeholdsplan på Museet Kystens Arv.

Ringve Musikkmuseum.

Foto: Ringve Musikkmuseum

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

Året 2021 har det ikke blitt gjort store restaureringstiltak på den kulturhistoriske bygningsmassen. Vi har en tiltaksplan med prioritering av arbeidet. Tilstanden på de fleste bygningene ligger på TG2, noe som betyr at det er en del vedlikeholds- og restaureringsarbeid foreliggende. Vi har i 2021 søkt midler for restaureringstiltak, men fikk kun tilsagn på et av tiltakene. Vi vil søke videre i 2022 for fullfinansiering før tiltaket iverksettes. Dette gjelder restaurering av stallbrua. På Skagestua er det satt av midler til arbeid i 2022. Det er en utfordring å finne håndverkere med riktig kompetanse til de ulike arbeidene. Det betyr ikke at de ikke fins i området, men det er utfordrende å finne de. Vi har flere ganger søkt råd hos våre kolleger på Bygningsvernseter ved Rørosmuseet.

Museet Kystens Arv

MKAs strategi i forhold til alle museets bygninger var i 2021 å lage en prioritert liste over hva som må gjøres. Dette resulterte i at det ble igangsatt arbeid på 3 av bygningene: restaurering av et tømra naust, taklegging på et annet naust, skifting av bordkledning på et utstillingsbygg. MKA fikk ekstra egenkapitalmidler fra MiST til noe av dette. 2 av byggene er satt til TG2 i statistikken. Dette er et eldre stabbur på Persen-rommet som trenger nytt tak og fundament, og det er Gløtten-naustet som trenger restaurering. Det ble besluttet i 2021 å ta ned dette naustet. Det er ennå ikke gjort og om det

skal settes opp igjen må det restaureres. Denne beslutningen tas i 2022.

Orkla Industrimuseum

Bygningsmassen ble overtatt fra Orkla i til dels dårlig forfatning. Utført endel nødvendig arbeid for å stanse forfall. Utbedringsarbeid på en del av bygningsmassen ved Rindal skimuseum startet i desember 2021.

Ringve/Rockheim

- Ingen endringer i bygningsmasse på Ringve. Driftsbygning og Hovedbygning har vært igjennom omfattende oppgradering og vedlikehold de siste årene. Wessel-bygningen har behov for en del vedlikehold de kommende år og er under planlegging. Kostnadsoverslag er ikke kjent.
- Ingen større tiltak på Rockheim i 2021. Teknologien i lysboksen på taket begynner å bli i dårlig stand og det ble lagt ut offentlig anbud på Doffin i desember. Kostnadsoverslag for tre år siden var ca. 5 mill., men vi forventer nå en noe høyere pris.
- Museet inngår ikke i samarbeid om utdanning av håndverkere og har ingen demonterte bygninger.

Rørosmuseet

- Istandsetting av museets bygninger pågår kontinuerlig, først og fremst på bygningene etter Røros Kobberverk, der museet mottar istandsettings- og vedlikeholdstilskudd fra KLD.
- Rørosmuseet forvalter en komplisert bygningsmasse på drøyt 10.000 m2 grunnflate (knappt 14.000 m2 BTA), det meste

er fredete bygninger. Tilstanden er svært varierende, fra tilstandsgrad 0 til 3. Selv med årlig tilskudd fra KLD til Kobberverkseiendommen som bidrar til at bygninger blir istandsatt, utvikler skadebildet seg negativt på andre. Det er fortsatt slik at halvparten av bygningene museet forvalter har tilstandsgrad 2 og 3. Det er arbeidet med istandsettingsprosjekter på 13 bygninger og objekter på Kobberverkseiendommen.

- På Stiftelsen Rørosmuseets bygninger er det bare utført påkrevet vedlikehold.
- Bygningsvernet er et satsingsområde i Rørosmuseet, og vi utfører i tillegg til arbeid på egne bygninger et betydelig rådgivnings- og istandsettingsarbeid på verna bygg eid av andre, i hovedsak i Røros bergstad, men også noe i regionen for øvrig og i Trondheim. I tillegg driver vi et betydelig arbeid med kunnskapsutvikling og kurs/formidling, se under immateriell kulturarv.
- Rørosmuseet har 12 medarbeidere ved Bygningsvernseteret, som alle er kvalifiserte og dedikerte bygningsvernhandverkere. Vi har et nært samarbeid med Røros kommune, Byantikvaren og Uthusprosjektet, og har i fellesskap laget et handverkmiljø med faste møtepunkter. Pandemien har gitt færre muligheter for å lage handverkermøter og workshoper det siste året. Ved å prioritere deltakere fra regionen og dele i mindre grupper, gjennomførte vi 5 workshoper med samlet nær 40 deltakere knyttet til tilbakeføringen av Direktørgårdens fasade til 1790.

- Handverksmartnan i Kurantgården, som normalt samler mange handverkere fra både norsk og svensk side, ble avlyst grunnet pandemien.

- Handverksdagene med fire parallelle kurs for handverkere, forvaltere og ivrige huseiere fra hele landet, ble gjennomført i august med til sammen 53 deltakere. Da vi av smittevern-hensyn ikke fikk holde arrangementet åpent for publikum, ble aktiviteten dokumentert på film og formidlet på museets facebook-side daglig.

Status bygningsmasse:

- Stiftelsen Rørosmuseets driftsbygninger: Økende vedlikeholdsbehov, aldrende bygninger. Økende vedlikeholdsetter-slep.

- 6 bygninger er demonterte – det foreligger per dato ingen plan for disse.

Sverresborg

Museet har ikke ervervet nye bygninger i 2021. Hovedopp-gaven til avdelingen gjennom året har vært restaurering av stua fra Litjbu, Meldal. I tillegg til de større prosjektene som er listet under har avdelingen utført daglig vedlikehold på bygningsmassen (skifte knuste ruter, reparasjon dører, tak nedløp osv.) Det meste er utført internt, mens en del arbeider, slik som murerarbeid, blikkenslagerarbeid o.a. er utført av eksterne.

Gammelbyen

Hans Nissen, sidefløy. Bygningen er ferdigstilt utvendig, og alle gulv innvendig er remontert. Bygningen har ikke satt seg nok til at innvendig remontering av panel kan starte. Gjenreising av grue og pipe har startet opp. Arbeidet vil pågå vinteren 2021/22.

Gramgården

Utbedring av lekkasje fra takrenne. Klargjøring og fullføring av arbeidet. Utskifting og lodding av sinkrenne og blikk.

Løveapoteket

Reparasjon av rennekasse på nordsiden av bygget. Skadene skrev seg fra dårlig takrenne. Det ble montert nye kroker og sinkrenne. Ferdigstilling av vindusrestaureringen på Løveapo-tek. Utbedringer og pussing av alle pipene på bygningen.

Erichsen, Hegdahlgården

Nye bord ble laget ved snekkerverkstedet.

Tavern

Utbedringer etter vannlekkasje i bakgården. Produksjon av varevindu til kjøkken.

Bygdeavdelingen

Skolestue, Værhusbakken
Restaurering av vinduer, hele bygningen.

Stue, Litjbu, Meldal

Oppmåling, dokumentasjon og merking av stuebygning. Ned-taking startet tidlig vår. Utskifting av råteskadet tømmer pågår. Arbeidet inngår i et EU-prosjekt sammen med ASTRA museum i Romania, som går på håndverksformidling. En workshop har vært holdt på Sverresborg.

Lo kirke

Utskifting av råteskadet panel og vannbord. Skraping og maling med linoljemaling.

Klætlåna

Innvendig arbeid i forbindelse med åpning av miljøutstilling. Stabilisering av gulv, skraping og maling av tidligere malte overflater.

Kjelden

Utbedringer av råteskader på karmen og vindu.

Stuelån, Nesset

Utbedringer av råte og sigskader på kledning.

Låve, Nesset

Tørrmurt låvebru med store skader tatt ned. Nytt stabilt fundam-ent lagt, og bru ble murt opp igjen.

Mjøenfjøsset, Oppdal

Omlegging av taksider mot nord. Torvhold og ca. 1 meter opp ble skiftet i 2020, resterende ble tatt inneværende år. Værkledning av langside mot nord og gavl mot vest ble også utført.

Borgen

Res og kontroll av borgruin. Skader utbedret.

Annet bygningsvern:

- Oppstart med restaurering av Diplom-is kiosken fra Lade.
- Tilstandsregistrering
- Oppstart med digitalisering av tegnings- og bygningsarkiv

3.7 IMMATERIELL KULTURARV

De fleste avdelingene arbeider med immateriell kulturarv på flere måter alt fra stedsnavn og slåtte-tradisjoner til instrumentbygging og formidling av begrep og faguttrykk fra kunstens verden. MiST mangler felles planverk, men museene rapporterer om at de ønsker å lage egne planer for arbeidet med immateriell kulturarv.

Det er spesielt på to områder våre museer arbeider mye med immateriell kulturarv, nemlig båtbygging og bygningsvern. På Museet Kystens Arv har båtbyggeriet to trebåtbyggere og to lærlinger. Båtbyggeriets trebåtbyggerkunnskap er anerkjent både i Norge og internasjonalt. Lærlingeordningen er en av de viktigste oppgavene MKA har innenfor feltet immateriell kulturarv. MKA har vært aktiv deltaker i arbeidet for å få den nordiske klinkbåttradisjonen inn på UNESCOs liste over verneverdige kulturelle praksiser – et arbeid som ble kronet med hell i 2021. MKA og båtbyggeriet har også vært involvert i arbeidet for å etablere en etterutdanning for erfarne båtbyggere i regi av Universitet i Tromsø. Dette initiativet kom til behandling hos Kunnskapsdepartementet i 2021 og det avventes svar.

Bygningsvernssenteret på Røros har stor aktivitet, med kurs, workshops, istandsettingsprosjekter og de er også læringsarena for elever og lærlinger. Senteret deltar i forskningsprosjekt gjennom museumsnettverket for tradisjonshåndverk (nærmere beskrivelse under forskningsprosjekter).

I 2020 ble MiST partner i et EØS-prosjekt i regi av Astra museum i Sibiu, Romania. Sverresborg og Rørosmuseet er aktører i prosjektet som har som mål å utvikle bedre formidling av tradisjonshåndverk i museene. Et omfattende restaureringsprosjekt av gården Litjbuane på Sverresborg inngår i dette prosjektet, og Rørosmuseet skal delta i utvikling av felles workshops. Vi kom i gang med første partnern møte i oktober 2021 etter forsinkelser på grunn av pandemien (nærmere beskrivelse under utviklingsprosjekter).

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

- Museet har i 2021 arbeidet lite med immateriell kulturarv og har ikke en konkret plan.

- Museet driver aktiv stedsnavninnsamling.

- På Dolm foregår et prosjekt med restaurering av slåtteleandskapet i området. I dette arbeidet er innsamling og bruk av immateriell kulturarv en naturlig del. Når slåtteleandskapet er restaurert vil vi også kunne formidle denne kunnskapen og ferdighetene til publikum gjennom den praktiske forvaltningen av området.

- Museet formidler kunnskap om kulturlandskapet og naturressurser i kulturlandskapet på Dolm, gjennomført soppkurs.

- Det ble planlagt en kulturminnedag med fokus på tradisjons-håndverk knyttet til kystkultur, men det falt bort på grunn av lokalt utbrudd blant målgruppen.

- Museet har vært en støttespiller for den frivillige foreningen Harald Aukas båt motorsamling, hvor kunsten å vedlikeholde og reparere eldre båt motorer holdes i hevd.

Museet Kystens Arv

Et av Kystens Arvs viktigste kjerneområder er immateriell

kulturarv og handlingsbåren kunnskap innenfor feltene båtbygging, segling og fiske. Arbeidet med å bevare og formidle immateriell kulturarv er nedfelt i museets formålsparagraf, og har vært forsterket gjennom strategiplan og handlingsplan. Museets ansvar på dette området har ført med seg en oppbygging og satsing på museets båtbyggeri.

- Båtbyggeriet besto i 2021 av to trebåtbyggere og to lærlinger i trebåtbyggerfaget. 1 lærling tok fagbrev og en ny lærling fikk lærekontrakt. Båtbyggeriets stillinger er faste ansatte. Båtbyggeriets sjeldne og unike trebåtbyggerkunnskap er anerkjent både i Norge og internasjonalt. Lærlingeordningen er en av de viktigste oppgavene MKA har innenfor feltet immateriell kulturarv. Dette er kunnskap og læring som må gis videre i form av kroppslig herming og kulturelle praksiser. - MKA var også i 2021 aktiv sammen med Forbundet Kysten for å få den nordiske klinkbåttradisjonen inn på UNESCOs representative liste over verneverdige kulturelle praksiser, og i desember 2021 ble den nordiske klinkbåttradisjonen innskrevet på UNESCOs representative liste over den immaterielle kulturarven. Dette er en bekreftelse av at det internasjonale samfunnet verdsetter klinkbåt arven, og at tradisjonen og kunnskapen må sikres i framtida. - Plan for etterutdanning av erfarne båtbyggere i regi av Universitet i Tromsø ble sendt til behandling hos Kunnskaps-departementet i 2021. Her avventes svar. Tanken er at studenter kan fordype seg i en båttype slik at de virkelig blir kjent med både bruk, bygging og historie omkring båttypen. Det legges opp til en bachelorutdanning, og sees på muligheter for en master. MKA vil i dette tilfellet være en arena for den praktiske utøvelsen av trebåtbyggerfaget og stille med våre båtbyggere som praksislærere. Omfanget av praksis vil utgjøre omtrent 1/3 av studiet. - MKA skal utvikle ny strategi- og handlingsplan i 2022 som også vil inneholde en plan for immateriell kulturarv ved museet.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

Ingen prosjekter eller planer for 2022.

Orkla Industrimuseum

- Gjennom drift og tiltak på jernbanens infrastruktur, rullende materiell og bygninger bidrar vi med å bruke den immaterielle kulturarven.

- Vi har holdt kurs for lokal entreprenør, Drugli maskin.

- Vi har sammen med Thamshavnbanens venner arrangert fagdag på Meldal vg. skole for VG2 industriteknologi for å sette fokus på utdanning innen eldre fag- og arbeidsmetoder og de markedene som finnes for dette.

Ringve/Rockheim

- Den nye instrumentutstillinga på Ringve jobber med å dokumentere og formidle instrumentbygging. Dette er tradisjonshåndverk og for en stor del også håndbåren kunnskap. Det er etablert kontakt med Ole Bull-akademiet og gjort et mindre samarbeid med formidling av hardingfelebygging sommeren 2021.

- Den klingende musikken er immateriell, men vi har ikke formulert hvordan vi jobber systematisk og strategisk med dette perspektivet.

- Museet har ikke egen plan for dette per i dag, men skal utarbeide ny innsamlingsplan i 2022 som vil adressere dette.

Rørosmuseet

- Utstillinger – tradisjonskunnskap formidles med objekter fra NTNU Vitenskapsmuseet, f.eks. bjørneskalle og gjevne (tromme) i utstillinga Hvem eier historien?

- Med verdensarven som veiviser – skoleprosjekt med fokus på bl.a. kjølbrenning i 2021.

- Bygningsvern – utdanning, workshops og foredrag- handlingsbåren kunnskap.

Bygningsvernssenteret arbeider aktivt for å gjenvinne tapt kunnskap innen tradisjonelt bygghåndverk. En søker til enhver tid å nytte de ulike istandsettingsprosjektene til handverkerne presenterer problemstillinger fra prosjekter for hverandre og til diskusjon. Opplegget har fått navnet ‘Læring og Latter’, og er en øvingsarena for faglig drøfting. Gjennom Bygningsvern- Museumsnettverk for tradisjonshåndverk, har Bygningsvernssenteret vært deltaker i Hårf-prosjektet med istandsettingsprosjektet på Hyttstuggu (beskrevet nærmere under forskningsprosjekter). Dette ble avsluttet i 2021.

-I tillegg arrangeres åpne handverker møter, kurs og workshops for distriktets handverkere med ulike temaer. Også i 2021 ble omfanget av samlinger sterkt redusert. Ved å prioritere deltakere fra regionen og dele i mindre grupper, gjennomførte vi 5 workshoper knyttet til tilbakeføringen av Direktørgårdens fasade til 1790, med samla nær 40 handverkere. Det ble holdt et handverker møte i oktober, før restriksjonene gjorde at vi måtte avlyse julehandverker møtet i desember.

- Handverksmartnan februar ble avlyst pga pandemi.

- Bygningsvernssenteret er læringsarena for NTNUs bachelorstudium i Tradisjonelt bygghåndverk. 2 studenter er i sitt 3. og 4. studieår.

- Bygningsvernssenteret er i tillegg læringsarena for Fagskolen Innlandets tilbud Bygningsvern 1 og i år også Bygningsvern 2. Det er gjennomført 4 samlinger lagt til Kurantgården

Sverresborg

- Immateriell kulturarv representeres gjennom formidling av norsk og samisk kulturarv og vi forsøker å flette formidlingen av det materielle med det immaterielle. Samisk tradisjon og kulturarv knyttes til myter og språk og helst i Lavoen og gjerne med gjenstander som kan forsterke fortellingen. -Norsk matkultur formidles i vårt skoletilbud «Snipp snapp Brennsnute».

- I sommersesongen har vi fokus på formidling av håndverk, norske folkeeventyr, tradisjonell sang og musikk i publikumsprogrammet som går hver dag. I tillegg har vi vår keramiker i drift i sitt verksted i Byavdelingen.

-Motorkameratene og venneforeningens hage/parsell/ tekstilgrupper jobber alle med bevaring og formidling av immateriell kulturarv, håndverk og tradisjoner.

- Kulturhistorisk åpen barnehage på Nesset gård, der kulturarv formidles til våre yngste gjester.

- I 2021 ble prosjektet «Solheim» videreført med overtakelse av bygninger og rivingstillatelse (overføring til museet). Solheim består av et fullt møblert hjem og en stall for en «reisende» familie. Gjennom å overta og gjenreise bygningene på Sverresborg vil vi ha mulighet til å forvalte og formidle de reisendes kultur og historie.

-Deltakelse i EØS prosjekt med Astra Museum i Romania, der tradisjonshåndverk er tema.

- Eventyrstien på Sverresborg. Utviklet videre i 2021. Fast

innslag i publikumstilbudet. Skulpturer med kjente eventyrfigurer langs en sti. Skilting inviterer besøkende til en samtale om norske folkeeventyr. Eventyrstunder med dramatisering av eventyr, omvisninger og arrangementer med fokus på norske folkeeventyr.

Trondheim kunstmuseum

Prosjekt: Formidlingsavdelingen har i 2021 utarbeidet et nytt digitalt undervisningsopplegg, kalt Snakk om kunst. Formålet er å gjøre folk kjent med de ulike begrepene og faguttrykk som brukes i sammenheng med kunst og kreativt arbeid. Enkle begreper blir presentert, og forklart sammen med et eksemplifiserende verk fra museets samling, og med en tilhørende kreativ oppgave. Ett ord for hver måned legges ut på museets nettside og i sosiale medier, med oppfordring til lærere eller andre å bruke det i undervisning eller som hjemmeaktivitet. Ett av målene er å vise betydningen av begrepene, og gjøre det mindre skummelt å snakke om kunst. Gjennom å gi folk språklige redskaper for å snakke om kunst, håper vi å øke forståelsen for faget. I løpet av 2022 er målet å sette i stand en bok med 12 ord for å snakke om kunst. -Undervisning: Formidlingsavdelingen har i 2021 gjennomført kurs i ulike teknikker, som maleri, tegning og grafikk.

Innkjøp: Immateriell kulturarv er en uttalt del av innkjøpsplanen til Trondheim kunstmuseum og i 2021 har TKM kjøpt inn flere verk av immateriell art. Flere performanceverk, og konseptuelle verk hvor verket i seg selv er en beskrivelse, eller en oppskrift på hvordan verket skal utføres.

Guri Simone Øveraas- Performanceverk som går i dialog med maleriet To kvinner i en have av Gabriel Kielland, fra TKMs samling. Verket undersøker tanker om identitet og består av mennesker med langt hår, som børster og fletter hverandres hår, imens de sitter etter hverandre i en sluttet sirkel, som går gjennom portal.

Veslemøy Lilleengen – Performativt verk hvor kunstneren sammen med publikum lager jordkuler med den japanske teknikken Dorodango. Verket har en nøye beskrevet instruks og krever kunstnerens deltakelse så langt det er mulig. Samtalene som oppstår mellom kunstneren og deltagerne er en vesentlig del av verket, sammen med selve handlingen som utføres.

Utstilling: Hertling & Andreassens utstilling Drawings Belonging to the Heart (16.10.21- 27.02.22) omhandler menneskets forhold til bygninger og rom, og bruker opplevelser og historier aktivt i utstillingen. Ett av verkene er en sovesal hvor publikum kan kjøpe seg en overnatting på museet. Overnattningene er organisert slik at publikum virkelig får kjenne på opplevelsen av museets saler, og hvordan de er på natten etter stengt tid. Noen av overnattningene har “god natt”-konserter eller tekstlesning, som bidrar til å skape en stemning. Hertling & Andreassen er spesielt interessert i bygninger som er truet, enten gjennom rivning eller transformasjon eller rett og slett forfall. Ved å løfte frem historier og elementer og gi dem nytt liv som kunstverk, forsterker de bevisstheten og forholdet vårt til arkitekturen som omgir oss.

Rørosmuseet.

Foto: Øystein Engen

3.8 SIKKERHET OG BEREDSKAP

Ansvar for felles sikringsarbeid i MiST er lagt til Ringve. MiST har felles sikringsutvalg, som i 2021 hadde tre møter. Sikringsutvalget (SU) består av driftsledere/avdelingsledere fra 9 av enhetene og ledes i dag av Tor Marschhäuser (Ringve/Rockheim). Sikringsutvalget har også et aktivt arbeidsutvalg (AU) bestående av Magne Røskaft, Olav Arne Heimsbakk og Tor Marschhäuser.

Det ble laget en overordnet sikringsplan for MiST i 2021. Med bakgrunn i denne ble det søkt Norsk Kulturråd om støtte til et felles sikringsprosjekt for felles kameraløsning (NKIM, TKM, Ringve, Rockheim), sikring i utstillinger og adgangskontroll (RM) og utvidelse av kameraanlegg (Sverresborg). Søknaden ble innvilget. Tiltaket ble startet og blir videreført og avsluttet i 2022.

Det var ingen forsikringsskader som medførte utbetaling fra forsikringen i 2021. I november ble det gjennomført et informasjonsmøte med AGS vedr. våre kunstforsikringer. Vår forsikringsmegler var også til stede.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

- Det er jobbet med museets beredskapsplan i 2021.
- Nye branntegninger, alle museets lysarmatur er byttet (de gamle var i dårlig stand og utgjorde dermed en brannfare), og alle brannvarslerne er gått over og merket.
- Museets årlige brannøvelse ble avlyst pga. covid.
- Alle nye ansatte får innføring i sikkerhets- og beredskaps-systemer.
- Museet har alarm for brann og tyveri.
- Sikkerhetsstyringssystem for passasjerbefordring havbruk er oppdatert i 2021.
- Nytt søppelhus er bygd for å få søppeldunker bort fra husveggen (merknad brannvernrunde).

Museet Kystens Arv

- MKA har gjennomført brannvernøvelse i 2021 og utarbeidet planer. Det er gjennomført brannvernkontroll.
- MKA har brannvarslingsanlegg for alle bygninger. Det er et trådløst system med detektorer. Anlegget er direktekoblet til 110.
- Båter og gjenstander som er i magasin og hovedutstilling er godt sikret. Gjenstander og båter på Kvidallageret er underlagt alarm til eier av lager. På Scheisbakken (fjernlager båter) fins ingen brannsikring. Båtene som er oppbevart på Stadsbygd prestegårdslåve har brannvarslingsanlegg rett til brannvarslingssentralen med utrykning av lokalt brannvesen. Utrykningstiden er totalt satt til 10 minutter. Den lokale brannstasjonen i Stadsbygd ble igjen i 2021 truet av nedleggelse. Saken er ennå ikke avgjort. Utrykningstid blir da eventuelt 20 minutter fra Rissa brannstasjon.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

- Museets magasiner er plassert på loft i to etasjer, med smale trapper og begrenset tilgang til heis. I 2021 har arbeid knyttet til HMS vært viktig, både når det gjelder tilstand i magasiner (mugg og støv) og opplæring av stab i rutiner for håndtering av gjenstander og bruk av verneutstyr m.m.
- Sikkerhetsmessig er samlingen på magasin sikret med kortlesere og individuelle koder. Sikring må på grunn av foreldede og uegnede løsninger, sies å være sterkt mangelfull.
- Utstillingssaler og magasiner mangler både klimaanlegg og automatisk brannslukking.

Orkla Industrimuseum

- MiST Orkla industrimuseum har konsesjon for å drive Thamshavnbanen. Jernbanedrifta drives i samsvar med Jernbaneloven og krever et omfattende sikkerhetsstyringssystem som overvåkes av Statens Jernbanetilsyn.
- Styret i MiST har en årlig gjennomgang av sikkerhetsarbeidet.
- Omvisningsgruva sikres gjennom årlig bergrensk, sikringsar-

beid og gode rutiner.

- Sesongansatte og guider gjennomgår sikkerhetsrutiner og førstehjelpskurs før sesongstart.
- Samlingene i Rindal skimuseum er sikret med tilfredsstillende brann- og innbruddssikring. Årlig service og vedlikehold av sikringsanlegg blir gjennomført. Brannøvelse gjennomføres hvert år før sesongstart i forbindelse med ansettelse av sommeransatte.

Ringve/Rockheim

- Ringve og Rockheim har gode alarm og overvåkingssystemer. Det er installert ny felles kameraløsning for Ringve/ Rockheim og kunstmusea i MiST med støtte fra Norsk Kulturråd
- Ringve/ Rockheim har starta med samkjøring av adgangskontroll og felles sentral for adgang, overvåking m.m.
- Det gjennomføres rutinemessige brann og førstehjelpskurs. MiST har felles beredskapshenger med tanke på evakuering av samlinger, utstillinger, antikvariske bygg m.m.

Rørosmuseet

- Museet har en kompleks eiendomsstruktur, som også berører forholdene for sikkerhet og beredskap. Museets magasiner er spredt på tre lokasjoner. Alle magasiner har brann- og tyverivarsling. Brannvarslinga er direktekoplet til brannstasjon, tyveri til vaktelskap. En lokasjon (to magasinbygninger) ligger på elveslette og kan være flomutsatt ved storflom.
- Det gjennomføres årlige brannøvelser med hovedfokus på publikumsbygg. Det gjennomføres årlig sikkerhetskurs for ansatte og sesongverter i Olavsgruva i samarbeid med interkommunal brann- og redningsetat.
- I 2021 er alle bygninger Rørosmuseet forvalter på østsiden av Hyttelva, tilkoblet bybrannanlegget til Røros kommune. Den nye brann-detekteringen gjør at brann-tilløp oppdages tidligere og lokalt brannvesen får direkte melding om adresse før utrykning. Drift og vedlikehold av anlegget forvaltes og bekostes av Røros kommune.

-Statsbygg har i 2020-2021 prosjektert og utført ny brannsikring med bl.a. montering av tørrsprinkleranlegg i Mannskapsbrakka på Nedre Stortvart og i Raugarasjen i Kurantgården. TekØk ved Geir Drangsholt har utarbeidet ny brannrapport for Smelthytta. I Smelthytta er det gjennomført mange brannsikringstiltak og er nå oppgradert jmf. brannforskrift bygg- og rømningsmessig.

Sverresborg

- Følger regler og retningslinjer i forhold til brann dokumentasjon, tilsyn og årskonroller på alarmer, brannteknisk utstyr og elektriske/tekniske anlegg. Herunder lukking av avvik som blir avdekket under års- og/eller egenkontroller.
- Ny elektrisk port med forbedret adkomst for brannvesen/ utrykning ble installert i 2021.
- Kameraovervåking, oppgradert.
- Museet har en årlig HMS plan og har utarbeidet en beredskapsplan. Det avholdes div. øvelser, f.eks. brannøvelser, førstehjelpskurs, hjertestarteropplæring, stillaskurs, HMS kurs for krandrif.

Trondheim kunstmuseum

- Vi har sikringsplan fra 2014. Periodisk service på innbruddsalarmer, varslingssystemer for brann- og slukkeanlegg i magasinene i kjelleren. I 2022 står vi foran en større utskifting av overvåkningskamera i museets hovedbygning i Bispegt.
- Kameraanlegget på Gråmølna ble oppdatert i 2019. Det ble i forbindelse med dette også etablert glassbruddsensorer. Sprinkleranlegg kontrolleres av røplogger/kontrollør en gang i året. I tillegg kjører vi jevnlig funksjonstest av anlegget.

3.9 TEKNISK, INDUSTRIELLE KULTURMINNER

Rørosmuseet forvalter eiendommene etter Røros Kobberverks konkursbo gjennom en avtale mellom Statsbygg, Klima- og miljødepartementet og MiST Rørosmuseet. Eiendommen er på 4,5 km², og inneholder 9 gruver, et stort antall bygninger, installasjoner, dammer, bruer m.m.

Orkla Industrimuseum har ansvar for store deler av industriarven i Orkdalen, med Thamshavnbanen og gruveanlegg med tekniske anlegg og boliger.

I tillegg forvalter MiST to større flytende fartøy – Shetlandsskøyta Vita og SDS Hansteen.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

Shetlandsskøyta VITA ligger fortsatt til kai på Ansnes. Båten er tildekket og avfukter er installert. Tilstanden på fartøyet er svært dårlig, men får daglig tilsyn av ansatt i en 10 % stilling. Vi har opplevd noen skader og lekkasjer som følge av uvær, men disse skadene er utbedret. Det er også gjort noen forbedringer for å sikre at lensepumpen ikke skal svikte ved lekkasjer. I mars 2021 fikk museet bevilget 450 000 kr fra Riksantikvaren for et forprosjekt. Dette går ut på en grundig gjennomgang av båtens tilstand, samt en kostnadskalkyle for hva det vil koste å få fartøyet i farbar stand. Dessverre fikk vi intet båtverksted eller fartøyvernsenter til å ta på seg oppgaven i 2021, og arbeidet vil derfor først bli gjennomført i 2022.

Orkla Industrimuseum

Vårt tekniske industrielle kulturminne er Løkken Verk fra gruverom til utskipningshavn. Kulturminnet omfatter hele gruveanlegget med tekniske anlegg og boliger. Museet forvalter og drifter den fredede jernbanen Thamshavnbanen bestående av banelegeme, skinner, sviller og pensler, kjøreledningsanlegg, bygningsanlegg tilhørende banen, tunnel samt bruer, kulverter, overganger, underganger og fegater. Total lengde 25 km, antall bygninger 18. Museet forvalter også alt rullende materiell tilhørende bane. Dette er lokomotiv og vogner fra perioden 1908 – 1951. Thamshavnbanen drives som museumsjernbane.

Drift og vedlikehold er helt avhengig av tilskudd fra andre departement enn Kulturdepartementet. Samferdselsdepartementet støtter museumsjernbaner. Klima- og miljødepartementet støtter enkeltprosjekt på de fredede bygningene. Tilskuddene er ikke tilstrekkelig til å sette banen i vedlikeholdsstand. De tilskuddene en klarer å få, går til helt nødvendige reparasjonstiltak. Ressursmangelen er svært krevende og til dels kritisk.

SDS Hansteen (Sverresborg/Sjøfartsmuseet)

Sverresborg ved Trondhjems Sjøfartsmuseum har det daglige ansvaret for seildampskipet «Hansteen» fra 1866, og får årlige tilskudd fra Trøndelag fylkeskommune til drift, samt at det søkes prosjektmidler fra Riksantikvaren/TRFK. MiST har hatt ansvar for seildampskipet siden 2015, og skipet fremstår i god teknisk stand nå, men mye gjenstår. Vedlikeholdsarbeidet er pågående. Skipet brukes til å formidle sjøfartshistorie i overgangstiden mellom seil og damp. Det har over lengre tid vært jobbet med å få fredet skipet uten at dette er oppnådd så langt.

Rørosmuseum

- Det ble laget en 10-årsplan for istandsetting av eiendommen, og MiST Rørosmuseum får årlig tilskudd fra KLD etter søknad for å gjennomføre denne planen. Statsbygg iverksatte en tilstandsgjennomgang på hele kobberværkseieendommen høsten 2021 med Norconsult som innleid utfører. Rapporten vil foreligge i løpet av våren 2022, og vil være grunnlag for å lage ny plan for istandsetting og skjøtsel av eiendommen. -I 2021 har det vært gjennomført tiltak på 11 bygninger, samt utført løpende mindre vedlikeholdsoppdrag på bygninger/ installasjoner/kulturlandskap. Samlet utgjør det en totalaktivitet på nær 8 mill. Dette inkluderer også forvaltning, drift og ettersyn av eiendommene. Detaljerte årsplaner og årsrapporter sendes KLD.

- I 2021 er det gjort befaringer med hensyn på overflatesikring i Stortvartz-området, da det viser seg at det er en utvikling med større bevegelse i grunnen i gruveområdene. Bergverksingeniør Stein Erik Hansen (tidl. ansatt i Dir.Min) har befart området sammen med driftsavdelingen på Rørosmuseum. Han har utarbeidet rapporter etter kartleggingen, med beskrivelse av sikringstiltak og oppfølgingsplan. Bergverksingeniøren har startet arbeid med utredning av sikringstiltak av dagraset på Øvre Stortvartz. Det er avsatt midler til KLD i Statsbudsjett 2022 til sikring (sikringstiltak skal utføres i 2022). Dagraset skal fylles igjen med faste masser for å unngå videre utrasing, slik at Stigerboligen, som står på kanten av raset, sikres for videre utgliding.

3.10 VERDEN SARVSENTER RØROSMUSEET

Rørosmuseum ble i 2017 autorisert som verdensarvsenter for Røros bergstad og Circumferensen, for perioden 2017-2021. Gjennom 2021 ble det jobbet med autorisasjon for en ny periode, og i desember ble museet re-autorisert for ytterligere fem år. I 2021 viste museet to verdensarvutstillinger: «Verdensarv i endring» som også ble vist i Engerdal og Holtålen, og «Vår felles verdensarv». Sistnevnte ble laget sammen med ungdomsskole-elever fra Os, og viste fram verdenarvsteder forbundet med Rørosregionen gjennom migrasjon.

Arbeidet med skiltingen av verdensarvobjekter og- områder har fortsatt, det samme gjorde digital informasjon om objektene gjennom KulturPunkt. Arbeidet med fornying av bergverksutstillingen ble også videreført.

3.11 KOPPERVERKETS EIENDOMMER RØROSMUSEET

Jfr. 3.9

Rørosmuseum forvalter eiendommene etter Røros Kobberverks konkursbo gjennom en avtale mellom Statsbygg, Klima- og miljødepartementet og MiST/Rørosmuseum. Det ble laget en 10-årsplan for perioden 2018- 2027 for istandsetting av eiendommen, og MiST/Rørosmuseum får årlig tilskudd fra KLD etter søknad for å gjennomføre denne planen. Statsbygg iverksatte en tilstandsgjennomgang på hele kobberværkseieendommen høsten 2021 med Norconsult som innleid utfører. Rapporten vil foreligge i løpe av våren 2022, og vil være grunnlag for å lage ny plan for istandsetting og skjøtsel av eiendommen.

I oktober møttes KLD, KMD og Statsbygg og MiST på Røros for å gjøre opp status for forvaltningsavtalen og vurdering av forlengelse. Alle deltok også i det kvartalsvise samarbeidsmøtet med fylkeskommune og kommune, med påfølgende befaringer i Malmplass- og Stortvartzområdet.

Forvaltningsavtalen mellom KLD og Statsbygg vil sees i sammenheng med leieavtalen mellom MiST og Statsbygg, slik at avtalenes lengde sammenfaller med de budsjettmessige tilde- linger til Rørosmuseum fra KLD. Leieavtalen mellom MiST/Rørosmuseum og Statsbygg vil med bakgrunn i dette bli foreslått forlenget i samsvar med KLDs 10-års finansieringsprogram frem til og med 2027.

I 2021 har det vært gjennomført tiltak på 11 bygninger, samt utført løpende mindre vedlikeholdsoppdrag på bygninger/ installasjoner/kulturlandskap. Samlet utgjør det en totalaktivitet på nær 8 mill. Dette inkluderer også forvaltning, drift og ettersyn av eiendommene. Detaljerte årsplaner og årsrapporter sendes KLD.

Det avholdes samarbeidsmøter der KLD, Statsbygg, Trøndelag fylkeskommune og Byantikvaren i Røros kommune deltar. Avtalen beskriver 2 årlige møter. Vi forsøker å gjennomføre kvartalsvise møter som inkluderer befaringer til aktuelle bygninger og objekter på eiendommen.

4 FORSKNING OG UTVIKLING

4.1 FORSKNING OG KUNNSKAPSUTVIKLING

MiSTs ambisjon er at museene skal ha etablert seg som arenaer for forskning og kunnskapsutvikling, ha økt samarbeid med forskningsinstitusjoner og være synlige i fagmiljø primært nasjonalt, men også internasjonalt. Dette arbeidet vil imidlertid ha ulik karakter ved de ulike museene. Utviklingsprosjekter som gir fornying, inngår i arbeidet og forståelsen som legges til grunn. Forskningsplanen (2018-22) forventes å ha ført til økning i publisering og prosjekter med forskning og kunnskapsutvikling.

FoU-arbeidet i MiST er organisert ved at det er etablert et forskningsutvalg som ledes av en direktør, Torbjørn Lefstad, som rapporterer til ledergruppa. Forskningsutvalget (FU) består av, i tillegg til leder, Annabella Skagen, fungerende sekretær, Morten Haugdahl og Margrete Stang som eksternt deltaker fra NTNU.

Forskningsutvalget har hatt sju møter i 2021. Leder av utvalget hadde innlegg om FoU-arbeid på styrets strategisamling den 2. og 3. september. MiST hadde i 2021 fem ansatte med dr. grad, fire med autorisasjon som førstekonserverator NMF og fem med autorisasjon som konservator NMF – en liten reduksjon fra 2020.

4.2 SAMARBEID MED UNIVERSITETET – NTNU

MiST har det mest omfattende samarbeidet med NTNU. Det største samarbeidet med NTNU er i denne sammenhengen KULMIST-seminaret – et årlig arrangement som vekselvis er i regi av NTNU-KULMI og MiST ved forskningsutvalget.

MiST har en samarbeidsavtale med Humanistisk fakultet NTNU. Det er likevel på lavere nivå at samarbeidet skjer. Mange av våre avdelinger har gode og lange (ofte personbaserte) samarbeidsprosjekter med relevante NTNU-miljøer, og har etablert egne samarbeidsavtaler. For NTNU er samarbeid med praksisfeltet av stadig større betydning. Det kan skje gjennom faste besøk av studenter i løpet av studietiden, forelesere fra museene inngår i studiet, MiST-ansatte er biveiledere, sitter i programråd, styrer og andre organer på instituttene. For KULMI og Arkiv- og samlingsstudiene har MiST etablert seg som fast praksisarena for studentene, både på bachelor og masternivå. Studenter har også oppgaver der de benytter museenes samlinger og museumsansattes kompetanse blir benyttet som kunnskapskilder.

MiST har også hatt samarbeid med NTNU gjennom prosjektene Humanister i Praksis og Eksperter i Team.

Det er ønskelig at vi får strukturert og formalisert samarbeidet med NTNU bedre på institusjonelt nivå i tillegg til flere formelle kontrakter også på instituttnivå i MiST-regi, uten at det skal gå ut over gode avtaler på enkeltmuseumsnivå. Det er utarbeidet en samlet oversikt over de enkelte museenes avtaler med NTNU og/eller andre forskningsinstitusjoner og arbeidet med å formalisere samarbeidet vil videreføres i 2022.

Utviklingsmål:

- MiST skal ha tilsette med høg kompetanse for forskning og kunnskapsutvikling. Det skal sikrast gjennom rekruttering, lønnspolitikk og tilrettelegging for kompetanseutvikling.

- MiST skal synleggjere forskning og kunnskapsutvikling, både samla og ut frå den enkelte medarbeidaren.

- MiST skal initiere og utvikle samarbeid med andre kunnskapsinstitusjonar og nasjonale og internasjonale nettverk.

- Både den enkelte museumsavdelinga og fellesprosjekt skal utarbeide årlege handlingsplanar.

- Det skal etablerast eit fagleg forum som møtestad for tilsette som aktivt arbeider med forskning og kunnskapsutvikling.

4.3 SEMINARER

12.mai: Halvdagsseminar (hybridmøte fysisk/Teams) på Rockheim. Tema var:
- Cristin/ Bruk av Cristin
- ICOMs etiske retningslinjer
- Museumsmeldinga

13. og 14.september: KULMIST-seminar i regi av NTNU. 1. dag ble arrangert på Sverresborg med tema forvaltning av antikvariske bygg og båter, mens 2. dag foregikk på NTNU.

4. og 5. november: Seminaret Forskning og utviklingsarbeid i MiST – hvordan gjør vi det? ble arrangert på Bårdshaug med 33 deltakere fra alle MiST-museer. Seminaret fikk gode tilbakemeldinger.

4.4 MASTERSTIPEND

I 2021 delte MiST, for andre gang, ut to masterstipender, ett for kunst- og musikkfag, ett for kulturhistoriske fag. Stipendene for 2021 ble delt ut i januar og gikk til Amalia Wiatr Lewis og Henriette Kolset. Amalia Wiatr Lewis, er masterstudent ved KIT – kunstakademiet i Trondheim. Hennes masteroppgave har fokus på publikums rolle i Trondheim kunstmuseums historie. Henriette Kolset fra Institutt for musikk ved NTNU, skriver sin masteroppgave i tilknytning til Ringve Musikkmuseum sin samling. Temaet er trommebygging i Norge, en lite utforsket og dokumentert håndverkstradisjon. Nye stipend ble utlyst i desember 2021 for tildeling 2022.

4.5 NASJONALT ARBEID

Våren 2021 var Hanna Mellemsether med i planleggingsarbeidet med forskerkonferansen som ble avholdt i Fredrikstad. Cristin: MiST har vært pilot i innføring av Cristin i museer. Turid Nilsen har vært MiSTs representant. I januar 2021 fikk MiST ta i bruk Cristin. Vi har hatt en liten gruppe som har tatt i bruk Cristin i MiST.

4.6 OVERSIKT OVER FORSKNINGSPROSJEKTER OG KUNNSKAPSUTVIKLINGSPROSJEKTER

Flere museer har egne prosjekter eller samarbeidsprosjekter, både akademisk forskning og kunnskapsutvikling. Rørosmuseet deltar med egen forskning i et kulturrådsfinansiert nettverksprosjekt, i samarbeid med andre museer i nettverket for tradisjonshåndverk og NKIM deltar i Herregårdsnettverket.

På Ringve/Rockheim er det to pågående doktorgradsprosjekt i samarbeid med universitetssektoren. Også et masterprosjekt ved Rockheim har levert forskning til museet. Det er skrevet fagfelleverderte artikler, artikler i fagfelleverderte antologier og journaler, samt flere vitenskapelige artikler. Det er utgitt årbøker og skrevet populærvitenskapelige artikler. Ringve/Rockheim har i forbindelse med sammenslåinga opprettet forumet Kunnskapslab som møtes månedlig for å diskutere forskningsprosjekter, kunnskapsutvikling, faglig utvikling m.m. Forumet er tverrfaglig med både konservatorer og pedagoger og formålet er at det skal komme nye prosjekter ut av Kunnskapslab.

Flere masterstudenter har hatt praksis eller på annen måte hatt tilknytning til museene våre i 2021 (se under). I tillegg har vi vært praksisarena for flere bachelorstudenter, i hovedsak fra Arkiv og samlingsforvaltningsprogrammet ved NTNU. Museene er også viktige lærlingebedrifter, der Museet Kystens Arv har hatt og har lærlinger i trebåtbyggerfaget. Rørosmuseet inngår i bachelorstudiet ved NTNU i Tradisjonelt bygghåndverk og teknisk bygningsvern, samt i Fagskolen Innlandets utdanning innen fagskoleutdanning i bygningsvern. Tre videregående elever har hatt praksis på snekkerverksted og bygningsvern på Sverresborg.

Museene i Sør-Trøndelag har arkiver, samlinger og arealer som er tilgjengelig for eksterne forskere. Det varierer hvor stor denne aktiviteten er, men vi ser at selv under en periode med nedstenging og strenge smitteverntiltak har museene stort sett klart å gi eksterne forskere tilgang til forskningsmateriale.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

Prosjekttittel og tema: *Stedsnavn på Hitra*.

Innhenting av stedsnavn i gamle Hitra kommune. Både utmark og bebyggelse.

Problemstilling: Stedsnavn kan fortelle mye om bruken av landskapet før i tida, og har ofte røtter langt tilbake i Hitras historie. Stedsnavn kan dermed fortelle oss mye om de kulturelle forholdene, samt hva, eller hvorfor visse området ble brukt til før vår moderne forståelse av stedsnavnet. Opphavet til flere av stedsnavnene på Hitra er allerede forsvunnet, og arbeidet med å samle inn informasjon er både viktig, tidskrevende, og det haster. De som har viktig informasjon, blir det færre og færre av.

Mål: Å ha en gjennomgående god oversikt over stedsnavn på Hitra, samt deres opphav.

Tidsplan: Oppstart: mai 2020- Sluttdato: mai 2022

Ansvarlig: Marcus Helgesson Svenning

Deltakere: Bernt Fjeldvær, Ingjerd Haugan (Hans Jakob Farstad)

Finansiering, samarbeidspartnere o.a.: Prosjektet støttes økonomisk av Språkrådet med 125.000, og av Hitra kommune

med 20.000.

Kunnskapsutviklingsprosjekt

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

Prosjekttittel og tema: *Thina Andresen, «Bevare meg vel».*

Om restaureringen av Austråttborgen i perioden 1916-1941. Bygnings- og restaureringshistorie

Problemstilling: Undersøkelsen av overgang fra privateid bolig til statseid nasjonaleiendom, samt hvilke restaureringstanker som gjør seg gjeldende i denne prosessen.

Mål: Skal inngå i fagfelleverderte antologi om musealisering av norske herregårder i regi av Herregårdsnettverket

Tidsplan: Planlagt utgivelse i 2022

Ansvarlig og deltakere: Thina Andresen og Herregårdsnettverket (administreres av Østfoldmuseene).

Orkla Industrimuseum

Prosjekttittel og tema: *The Perception and preservation of Industrial Heritage in northern Europe during the change from High Industrial to Global Industrial 1970 – 2020.* Forskning med fokus på bevaring og forståelse for industriell kulturarv.

Deltakere og samarbeidspartnere: Ulf Ingemar Gustafsson samarbeider med NTNU, Aalborg Universitet, Göteborg Universitet, Uppsala Universitet, Luleå Universitet, Riksantikvaren, Riksantikvarieämbetet, Slots- og Kulturarvstyrelsen, Historical Museum of Northern Jutland, University of Helsinki, Kungliga Tekniska Högskolan, Vapriikki Museum Centre, Helsinki City Museum.

Finansiering: Forskningsrådet (alle deltakende nasjoner omsøker finansiering fra respektive forskningsråd. Gustafsson deltar på vegne av Norge og NTNU og finansieres gjennom dem). Selve prosjektet er i en fase hvor man arbeider med å utforme enn hovedsøknad som skal gå til respektive lands forskningsråd.

Ringve/Rockheim

Prosjekttittel og tema: *Elektronisk populærmusikk som analog og digital kulturarv. Tromsøscenen 1987 – 1997*

Problemstilling: Hvordan kan historier og materiale rundt hvordan norsk elektronisk populærmusikk har blitt til, velges ut og brukes som analog og digital kulturarv. Hvilke hensyn krever denne kulturarven at forvaltningen tar?

Mål: Offentlig PhD

Tidsplan: 2018-23

Ansvarlig og deltakere: Konservator Synnøve Engevik

Finansiering, samarbeidspartnere o.a.: Norges Forskningsråd, Institutt for kunst- og medievitenskap NTNU

Forskningsprosjekt

Prosjekttittel og tema: *Formidling til barn på museum*

Problemstilling: Gjennomgang og utvikling av metoder for formidling for barn på museum med Rockheim som case.

Mål: Master i barnekultur og kunstpedagogikk

Tidsplan: 2019- 21

Ansvarlig og deltakere: Tone Fegran

Finansiering, samarbeidspartnere o.a.: Dronning Mauds Minne Høgskole

Masterprosjekt

Formidling til barn og unge på Ringve Musikkmuseum.

Foto: Vidar Angvik

Prosjekttittel og tema: *Mekaniske musikkinstrument i Norge 1750-1930*

Problemstilling: Ideen om att lagra musikaliska strukturer och processer har sina rötter bland annat i mekaniska musikinstrument, långt tidigare än fonografens intåg på 1870-talet. Hur blev dessa kulturuttryck introducerade, distribuerade och mottagna i Norge? På vilket sätt bidrog de mekaniska instrumenten till att kommodifiera musik?

Mål:

-att ge en översikt i ämnet för norska förhållanden, och därmed ge en kompletterande historiesyn till den internationellt vedertagna.

-att utveckla en nationell tesaurus över termer, begrepp och referenter, som tar hänsyn till såväl historiska som nutida förhållanden, och som därmed kan fungera som modell i arbetet vid norska museer inom förvaltning (registrering), förmedling och vidare forskning, speciellt inom fältet mekaniska musikinstrument.

Tidsplan: 2020-2022

Ansvarlig og deltakere: Mats Krouthén, prof. Em. Olle Edström (handledare), dr. Johan Norrback (bi-handledare)

Finansiering, samarbeidspartnere o.a.: Göteborgs universitet Forskningsprosjekt. Avhandling PhD (Göteborgs universitet).

Ressursbruk: 35% konservatorstilling 2,5 år.

Rørosmuseet

Prosjekttittel og tema: *Hårf, Håndverksforskning ved museene.* Hyttstuggu på Røros, som står ved Malmplassen på motsatt side av Smelthytta, fikk sin nåværende utforming omkring 1830 og har fungert som administrasjonshus, fengsel, laboratorium, spise/sovebrakke og museumshus. Deler av bygningen er trolig eldre, men den kalkstøpte delen er satt opp omkring 1800. Kalkveggen er bygd opp med plankeforskaling og slegg som sparesten. Dette er en uvanlig konstruksjon som har tilknytning til Falun og bergverksmiljøet. Tidlig på 2000-tallet ble det gjort en større istandsetting av kalkmurene. En særlig

grunn til at vi ønsker å forske på denne bygningen og denne konstruksjonen, er at skadebildet vi ser, er stort etter kort tid.

Problemstilling:

A. Kalk-kvalitet. Hva slags kvalitet var det på kalkmørtelen som opprinnelig ble benyttet, og hvordan kunne de kontrollere kvaliteten?

a) For å kunne støpe med kalkmørtel må kalken være hydraulisk. Vi skal kartlegge kvaliteten på kalksteinen der den er tilgjengelig i det eneste kalkstein-bruddet i nærområdet på Tolga.

b) Utprøving og tanker rundt den historiske bearbeidingsprosessen. Det er særlig lesking og elting i samme prosess, samt herdetid og arbeidsflyt da Røros har kort og kald sesong for kalkarbeider.

c) Forfall og metoder. Huset har til dels store skader ved overgangen mellom grunnmur og støp. Vi ser nærmere på de historiske tiltakene som er gjort for å avverge og bøte på skader. (Moldbenk, sementreparasjoner og forsøk med hydratkalk).

B. Bygningshistorien. Hva er historien til tømmerdelen av bygningen og hvordan har de løst sammenføyningen til den murte delen?

a) Visuell datering og bygningsarkeologi, samt dendrokronologisk datering.

Mål: Formålet med prosjektet er å forske på bygningshistorien og bygningstilvirkning ut fra håndverkernes ståsted. Et grunnleggende spørsmål er om vi kan se andre ting, eller lengre, med håndverkerblikket enn det våre forgjengere har sett. Hva kan vi finne ut gjennom å studere verktøyspor og materialkvalitet i tillegg til arkivmateriale. Kan vi rekonstruere arbeidsprosedyrer i det tradisjonelle håndverket og fortidige arbeidsprosesser ut fra å granske materialer og verktøyspor? Tidsplan: Vår 2021: Artikkelskriving, korte seminarer med presentasjon og diskusjon om artiklene.

November 2021: Presentasjon av alle prosjektene på Museumsnettverkets årlige samling. I år var Anno Domkirkeodden vertskap. Rørosmuseets del av prosjektet ble også presentert på MiSTs kunnskapskonferanse i november. Publisering som særtrykk av «By og bygd» kommer våren 2022

Ansvarlig og deltakere: Museumsnettverket for tradisjons-håndverk har ansvar for gjennomføring av prosjektet i sin helhet. Deltagende museum: 1.ANNO: Murenes immaterielle kulturarv på Domkirkeodden: håndverksteknikk, materialforståelse og arbeidsprosess i stein fra middelalder til nåtid. 2.Nordmøre museum/ Geitbåtmuseet: Prosjekt naust 3.Helgeland Museum: Dokumentasjon av endringshistorie: Rynesstua 4.Maihaugen. Stiftelsen Lillehammer museum: Barokk'n'roll i Vågå – Tak-konstusjonen på Grüners prestegardsbygning 5.Musea i Sogn og Fjordane: Analyse av opphav og historie til Kvammeloftet frå Borgund, gjennom handverkskompetanse og restaureringsarbeid. 6.Norsk Folkemuseum: Tilvirkning og legging av nytt sultak på loft fra Søre Rauland. 7.Ryfylkemuseet: Vasskraft – ein bygningsantikvarisk og håndværksteknologisk undersøkning av vassdrivne bygningar i Kvednahola. 8.MiST/ Rørosmuseet: Hyttstuggu. Ved Sophie Noach, Ole Bekkos og Staffan Andersson.

Finansiering, samarbeidspartnere o.a. Hvert deltagermuseum får tildelt (5x37,5x450 kr) = 84.375 kr for lønn til håndverker fordelt med 70 % (kr 59.062) for 2019 og 30 % (kr 25.313) for 2020. Disse fem ukerverkene fordeles på litteraturstudier, kildestudier, eksperimenter/ utvikling og skrivning. I tillegg gis det bidrag på 7.500 til spesialverktøy og kr 10.000 til den-droprøver eller lignende. Beløpet for 2020 betales ut etter at sluttrapport for prosjektet er fullført. Det er lagt opp til at deltagermuseumet bruker tilsvarende beløp på lønn til antikvar/partner på prosjektet og til utstyr jfr. budsjettet i søknaden. For Bygningsvernsenteret er timene på forskningsprosjektet oppbrukt i løpet av 2020 og ferdigstilling av artikkel i 2021 er finansiert av Bygningsvernsenteret. Type forskning: Håndverksforskning.

4.7 PUBLIKASJONER

Det siste året har ansatte i MiST publisert én fagfelleverdert artikkel og én artikkel i fagfelleverdert journal, samt at noen fagfelleverderte artikler og avhandlinger er under arbeid. Det er skrevet en rekke populærvitenskapelige artikler. Museene i MiST utgir, eller er med på å utgi, årbøker der vi har redaktøransvar og publiserer egne vitenskapelige eller populærvitenskapelige artikler. I år har vi utgivelsler fra Rørosmuseet: Fjell-Folk/Vaerien Almetjh, Kystmuseet: Skarvsetta – Årbok for Kystmuseet i Sør-Trøndelag og Hitra Historielag og Sverresborgs Trønderveven som utgis i samarbeid med Sør-Trøndelag Historielag.

Populærvitenskapelige publikasjoner

Kystmuseet i Sør-Trøndelag

Svein Bertil Sæther og Svend Sivertsen: Skarvsetta – Årbok for

Kystmuseet i Sør-Trøndelag og Hitra Historielag. Vindfang, 145 sider.

Bernt Fjeldvær: Fra Grøntvedtmerda til havmerda. Artikkel i årbok for Fosen 2021. Utgitt av Fosen historielag, trykt på Orkla Grafiske. 14 sider.

Ringve/Rockheim

Mats Krouthén: Die Drehorgel in Norwegen – Über ihre Spieler unf Typen. Das Mechanisches Musikinstrument – Journal der Gesellschaft für Selbstspielende Musikinstrumente e.V. [øvers. Uwe Gernert] Nr. 141. August 2021, 4 sider (s. 24 – 27) Også publisert i medlemsavisen Die Drehorgel [for Club Deutscher Drehorgelfreunde] nr. 99 Juni 2021 s. 54-59.

Rørosmuseet

(red.) Fjell-Folk/Vaerien Almetjh 2021. Rørosmuseets årbok, 88 sider Erik Roll: HÅG 1943-2020 i Fjell-Folk/Vaerien Almetjh 2021, Rørosmuseet, 9 sider Tone Rygg: Enighet er vor styrke! i Fjell-Folk/Vaerien Almetjh 2021, Rørosmuseet, 11 sider Sophie Gjesdahl Noach: Hyttdammen i Fjell-Folk/Vaerien Almetjh 2021, Rørosmuseet, 9 sider Rørosmuseet: Mugggruva, i Fjell-Folk/Vaerien Almetjh 2021, Rørosmuseet, 8 sider

Sverresborg

Trønderveven 2021 Tema: «Skolehistorie» Årbok for Sverresborg Trøndelag Folkemuseum og Sør-Trøndelag Historielag. Museumsforlaget. Trine Elise Gjermstad og Lene Strøm: Formidling av skolehistorie ved Sverresborg Trøndelag Folkemuseum i Trønderveven 2021 Tema: «Skolehistorie», 10 sider Terje Bratberg: Norsk skolehistorie og et enestående historisk skolemiljø, i Trønderveven 2021 Tema: «Skolehistorie», 22 sider

Utviklingsenheten

Hanna Mellemsæther: «Døveskolen i Trondheim» i Trønderveven 2021 Tema: «Skolehistorie»

Utstillingskataloger og katalogtekster

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

Solveig Lønmo (red): «Ta deg TID». «Utstillingskatalog» med temaartikler, Museumsforlaget, 206 sider

Ringve/Rockheim

Annabella Skagen: «Beethoven Factory: Ringve Musikk-museum 6. februar 2021 – 6. februar 2022». Ringve Musikk-museum, MiST, ISBN 978-82-92588-16-1, 24.sider.

Utviklingsenheten

Redaktør: Ann Siri Hegseth Garberg Veiledere for samlingsforvaltning (eget forlag) Agnete Eilertsen Manual for rettighetsklarering og lisensiering av fotografier – ISBN 978-82-690998-2-9 (trykt) – 22 sider Uta Freia Beer og Åse Fredrikson: Veileder i fotografering av museumobjekter- ISBN 978-82-690998-5-0(trykt) 75 sider Åse Fredrikson og Anne Mette Gottschal: Veileder for registre-

ring i Primus – gjenstander, kunst, design og arkitektur – ISBN 978-82-690998-3-6 (trykt), 19 sider

Åse Fredrikson og Anne Mette Gottschal: Veileder for registrering i Primus –fotografi– ISBN 978-82-690998-4-3 (trykt), 22 sider

Vitenskapelig artikkel/vitenskapelig publikasjon

Ringve/Rockheim

Tone Fegran: «Klar for å rocke?» Barnehagebarns estetiske opplevelser på et musikkmuseum. Dronning Maud Minnes Høgskole for Barnehagelærerutdanning. Master i barnekultur og kunstpedagogikk – fagfelt musikk https://hdl.handle.net/11250/2773746, 96 sider, Master-oppgave.

Mats Krouthén. Anmeldelse av Koltveit, Germund & Rainio, Riitta (ed.), i Puls-Journal for Ethnomusicology and Ethnocho-reology. Vol 6, 2021. 4 (s. 244-247). Anmeldelse av antologi.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

Solveig Lønmo: Weaving Love and Terror: Hannah Ryggen’s We are Living on a Star as Place, Crime Scene and Memorial (i antologien Conversations Across Place), The Green Box, Berlin 2021, 15 sider

Fagfelleverderte artikler

Ringve/Rockheim

Mats Krouthén: Cylinderpositiv i Norge fram till 1850. Typer och traditioner i Musikk & Tradisjon 2021 Nr. 35, 44 s (s. 98-141)

Orkla Industrimuseum

Ulf I. Gustafsson i samarbeid med Luleå Tekniska Universitet: The role of freshwater for extractive industries in the polar regions, Fagfelleverdert journal.

Kronikker og avis-innlegg

Ringve/Rockheim

Hosar, Hallvor K. (ekstern forfatter), Musikk & Historie. Nr. 3 2020, Intervju i tidsskrift for tidligmusikk: Mats Krouthén: ‘Musikk på boks’», 7 sider (s. 60-67)

Utviklingsenheten

Ann Siri Hegseth Garberg: Den tragiske togulykken på Nidar-eid i 1921, kronikk i Adresseavisen, 24.sept. 2021

4.8 KONFERANSER, SEMINARER OG WEBINARER

På tross av korona har MiSTs ansatte kunnet delta på nasjonale og internasjonale samlinger og konferanser – ja, kanskje særlig når så mye av møtepunktene ble gjort digitalt, det meste gratis, og dermed tilgjengelig for langt flere. Strømming av konferanser og webinarer i stedet for fysiske samlinger som betinger reiser, er en positiv erfaring som vi håper kan fortsette selv om smittefaren er over. Det finnes ikke én generell utdanning for museumsarbeidere, vi arbeider i en sektor der mye kunnskap og kompetanse dannes gjennom erfaring. På noen områder skjer det endringer i teknologi, metodikk og øvrig faglig arbeid i raskt tempo, og deltakelse i seminarer, kurs og lignende er ofte en forutsetning for å holde seg oppdatert i sitt arbeid.

Trondheim kunstmuseum deltar i det nordiske museumsnettverket Museum Why? I november arrangerte museet et todagers fagseminar med tittelen Towards a Future Museum Glossary: A for Ability, T for Trust. MiST har også selv hatt interne seminarer og det årlige seminaret sammen med Kulturminneforvaltning (omtalt annet sted). Målet med seminaret var å initiere en offentlig samtale om hvilken rolle kunstmuseer har i samfunnet, nå og i fremtiden. En rekke internasjonale eksperter holdt forelesninger, der utgangspunktet var å etablere et nytt vokabular for fremtidens museum, et vokabular som tilpasser seg både institusjonens og det brede publikummets ulike perspektiver. Seminarets første dag fokuserte på publikumperspektivet, mens andre dag hadde institusjonens perspektiv. Seminaret ble strømmet direkte på facebook og opptaket er tilgjengelig gjort på museets nettside.

Deltakelse på internasjonale konferanser/seminarer (med eller uten paper)

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

-15.-17.3 .21 (online)- Solveig Lønmo deltok i det internasjonale, tverrfaglige nettverket Temporal Belongings, som arrangerer konferansen The Material Life of Time, der utstillingen «Ta deg TID» ble valgt ut til å inngå i programmet. Arrangører er blant andre Universitetene i Oslo, Sydney og Edinburgh, og konferansen handler om tid fra en rekke ulike fagområder. «Ta deg TID» ble presentert på to måter: En forhåndsinnspilt 30-minutters audiovisuell presentasjon tilgjengeliggjort på nett med et passord for konferanse-deltakerne. I tillegg snakket Lønmo om utstillingen live i et av konferansens digitale «rom» den 17.3. Den forhåndsinnspilte presentasjonen ble laget med profesjonell bistand fra Espen Mindrebø på Rockheim. Link til konferansen: https://www.temporalbelongings.org/the-material-life-of-time.html -20.04.21 – 25.05.21 (online)- Morten Spjøtvold deltok på det ukentlige kurset Glass: Mysteries and Masterpieces, i regi av Victoria and Albert Museum.

Ringve/Rockheim

-19th ICOM-CC Virtual Triennial Conference, Beijing: Transcending Boundaries: Integrated Approaches to Conservation. 17. – 21. mai: Vera de Bruyn deltatt (online). -ICOM-CC Interim Conference, Metals Working Group, Helsinki/online. 5.–9. september: Vera de Bruyn deltatt (online). -CIMCIM (International Committee of Museums and Collections of Instruments and Music) Annual Meeting 2021: Global Crises and Music Museums: Representing Music after the Pandemic. 6.–8. september, London/online: Iris Verena Barth og Annabella Skagen, med paper: «A New Concept for our New Main Exhibition” https://www.youtube.com/watch?v=EJu8jd6VTrc. Arnfinn Stendahl Rokne deltok på deler av konferansen. -ICOM Prague International Symposium 2021: Pre-conference. 26.august: Annabella Skagen deltatt (online). -Nordisk museumskonferanse: Museer og samfunn i krisesituasjoner. 16 – 19. september, Stiklestad NKS/Falstad/Ringve: Lars Erik Melhus deltatt/arrangementskomitéen. Arnfinn Stendahl Rokne deltok. -Archive. Future Talks 021: Smart Solutions in the Conservation of the Modern. The Design Museum, München/online. 8. -10. november: Peter Jøga deltok.

-Museum Next, 22.- 26. feb. Online konferanse, Arnfinn Stendahl Rokne, Annabella Skagen, Arve Guldbrandsen deltok på ulike deler av konferansen.

-Museum Next, Digital Marketing Summit, Online. Tilgang til å se i 6 mnd. Jorunn Mo og Ina Morken Moland deltok på deler av konferansen.

-Nasjonalmuseet sitt formidlingsseminar «Spreng grensene. Formidling blir forskning». Sett gjennom på YouTube i etterkant. Arnfinn Stendahl Rokne deltok.

-Det nasjonale museumsrådet i Kirkenes 2021: I grenseland. 27.–29. april, online: Iris Verena Barth deltok.

Rørosmuseet

Nettverket den Nordiske Trebyen – Konferanse Helsingør november
Nordic World Heritage VR-network – Konferanse i Jelling 3.-4. november 2021

Trondheim kunstmuseum

Flere av de ansatte deltok på det todagens fagseminaret arrangert av museet med tittelen Towards a Future Museum Glossary: A for Ability, T for Trust.

Utviklingsenheten

Ann Siri Hegseth Garberg:
10.mars: Webinar: Europeana som formidlingsressurs
27.-29.april: Det nasjonale museumsrådet i Kirkenes 2021: I grenseland. (digital deltagelse). Hanna Mellemsether deltok også.
10.mai: Webinar: Museums of Impact
21.mai: NEMO-webinar
15.juni: Miniseminar(digitalt): Astra museum vedr. VR-program.
28.sept.: Nordisk/baltisk klimakonferanse (digital) – Oslo Forum 2021
16.-17.nov.: NCKs referansegruppe i Östersund (fysisk til stede)
23.nov.: NEMO-webinar om SoPHia-plattform (evalueringsverktøy)
3.des.: Increased access to Museums and Heritage – Balkan Museum Access Network (webinar)

Stein Adler Bernhoft:

Deltatt i diverse Sketchup-seminar, (sept.-okt.)
19. oktober: Møte på Norsk Døvmuseum sammen med kollegaer fra Astra Museum, Romania.
11. november: ICAMT webinar med tema: “Utstillinger tilpasset en epidemi-tid”

Magne Røskaft:

28.sept: Nordisk/baltisk klimakonferanse (digital) – Oslo Forum 2021
KKOAs høstseminar, sikkerhet og beredskap

Turid Nilsen:

Landsmøte i Arkivforbundet på vegne av MiST
Privatarkivkonferanse i regi av Arkivforbundet

I tillegg har mange av MiSTs ansatte deltatt på en rekke nasjonale webinarer – arrangert av Kulturrådet, KulturIT, Museumsforbundet m.fl.

Flere av museene har hatt masterstudenter i praksis, undervist og veiledet studenter slik det framgår av teksten under. Ellers har Ringve/Rockheim, Kystmuseet, Trondheim kunstmuseum, Orkla Industrimuseum og Utviklingsenheten samarbeidet om å ta imot til sammen seks bachelorstudenter som hadde praksis over to uker. Studentene tilhørte Arkiv- og samlingsforvaltningsstudiet, ILU, NTNU, og de har fått allsidig praksis. I tillegg er flere ansatte engasjert i undervisning og sensurering.

Masterstudenter i praksis

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

-I februar var museumsbygget i Munkegata studieobjekt for studietilbudet «Transformasjon- bygninger i endring», ved Institutt for arkitektur og teknologi, NTNU. En gruppe masterstudenter arbeidet med detaljert oppmåling av hele bygningen, som grunnlag for hvordan den kan bevares, men samtidig endres for ny bruk.

Morten Spjøtvold og Solveig Lønmo bidro med forelesninger i emnet.

-I oktober var museet (sammen med TKM) arena for EVU-studenter (etter- og videreutdanning) tilknyttet Institutt for arkitektur og planlegging, NTNU, innen emnet «Bærekraftig transformasjon av bygninger» (erfaringsbasert master i Eienomsforvaltning og- utvikling).

-Museets konservatorer var biveiledere for fire studenter i kunsthistorie (Institutt for kunst og media, NTNU) som skriver bacheloroppgaver om museets samlinger. Samtlige studenter gjennomførte praksis i museet i mars og april.

-Morten Spjøtvold veiledet én student om Frida Hansen; Solveig Lønmo to studenter om Hannah Ryggen; Steffen W. Holden én student om øst-vestpåvirkning innenfor keramikk.

Orkla Industrimuseum

- Veiledning i masterprosjekt i arkitektur ved NTNU
- Vi deltar i programrådsmøter for historiske studier ved NTNU
- Vi har deltatt i sensurarbeid for KULMI ved NTNU

Ringve/Rockheim

-Humanister i Praksis/NTNU Oceans: 3 masterstudenter (Stina Bang Synnes, Irene Kristin Lockertsen og Haldor August Sørmoen) utplassert på Rockheim 1.1.–11.2.

-Humanister i Praksis/NTNU Oceans: 3 masterstudenter (Guro Elisabeth Langness, Anna Camilla Mobæk Strømmevold, Ingvild Haraldsdatter Johns) utplassert på Ringve 1.1.–11.2.

-Ekspert i Team/NTNU i samarbeid med NILU: Luftmålinger i Ringves magasiner på Dora med tanke på korrosjonsutvikling på musikkinstrumenter, 1.1.–28.4.

-Kulturminneforvaltning, Institutt for historiske og klassiske studier, NTNU: Marte Flaten, praktikant ved Ringve, 25.01.–19.02. og frivillig 11.10.–17.12.

-Henriette Øfstedal Kolset, MiST masterstipendiat: [Tromsbygging i Norge] levert 2021, sensur 2022. Institutt for musikk, NTNU

Bachelorstudenter:

Minst tre NTNU-bachelorprosjekter, hvorav i hvert fall to må forstås som grunnforskning, har også vært utført i 2021 med utgangspunkt i Ringve/Rockheims samlinger og virksomhet, og som del av samarbeidsavtaler mellom MiST og NTNU.

Rørosmuseet

Mastergradstudent Christina Edelsteen var på hospitering på Bygningsvernsenteret høsten 2020. Hun kom også tilbake noen perioder på etterjulsvinteren for observasjon på våre handverkerworkshoper med temaer fra tilbakeføringen av Direktørgården i Bergmannsgata til 1790-utseende på etterjulsvinteren. Hun leverte sin masteroppgave i Kulturminneforvaltning med tittel «Tradisjonen tro- om videreføring av handlingsbåren kunnskap innen tradisjonshåndverk» i juni.

Sverresborg

Praksisopphold for masterstudent ved Institutt for klassiske fag/arkeologi ble gjennomført ved Sverresborg fra 23.08.21 til 22.10.21. Studenten var tilknyttet KAF-avdelingen.

Trondheim kunstmuseum

En masterstudent ved Kunstakademiet i Trondheim fikk ett av to MiST- stipend i 2021 for sitt prosjekt om publikums rolle i TKMs historie. Hun går inn i den rådende museologiske trenden der deltakelse og interaktivitet er nøkkelord. Fokus på deltakende kunst, publikums deltakelse i programmering og aktiviteter ved museet. Spørsmål om hvordan publikums deltakelse har påvirket museets kuratorielle rolle i Trondheim kunstmuseums historie og hvordan museet har arbeidet på det pedagogiske området, diskuteres opp mot nyere teori om dialog og medvirkning i kulturstudier. (<https://MiST.no/masterstipendiater-2021>)

Bruk av museet som arena for eksterne forskere

Kystmuseet

KORO- Åfjord kommune og Kirsten Bertelsen – fire kunstnere fra Danmark på magasinet DORA.

Aktivere historisk viten i aktuelle verker. De har brukt museets samlinger som inspirasjon til sine verker som skal være utsmykning av et eldresenter. Et utstillingsformat som skulle forbinde de eldre til havet.

Ringve/Rockheim

-Marit Holm Hopperstad, Lise Hovik, Jørgen Moe og Jan Ketil Torgersen, Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning: Feltstudier med observasjoner av barnehagebarn i møte med ulike formidlingstilbud ved Rockheim, samt NKIM. Del av Kulturrådets forskningsattsing «Barn og unge og kunst og kultur». Prosjektrapport: Barnehagebarns kunstmøter på museum. <https://www.kulturradet.no/documents/10157/77cee7613-70e7-4f00-9f08-ff7fc1bf14fe>

-Erlend Flø Gustad: Masterprosjekt/fordypningsprosjekt: Corrosion of metal parts in contact with organic materials on cultural heritage objects. Institutt for materialteknologi, NTNU. Feltstudier i Ringves magasiner på Dora.

Sverresborg

-NTNU. KulMiST. Fagseminar. 13.-14. september.
-Mindre aktivitet i eksterne forskningsmiljøer enn normalt pga. covid.
-Skolesamling- Jacob Maliks, Steinar Madsen, Eli Raanes + studenter – NTNU
-Bachke arkiv og fotoarkiv- Stein Arne Sæther, Svein Inge Meland – bokprosjekt om Bachke rederi
-Tekstiler fra Ski VM 1997- Berre kommunikasjonsbyrå – Promofilm Ski VM 2025

-Gjenstandssamling/ bygningsdeler- Geir Grønnesby – VM Arkeologi

Trondheim kunstmuseum

2 masteroppgaver i kunsthistorie med utgangspunkt i Trondheim kunstmuseums samlinger ble levert ved Institutt for Kunst og Medievitenskap (IKM) ved NTNU våren 2021.

4.9 UTVIKLINGSPROSJEKTER

I en organisasjon av MiSTs størrelse pågår det alltid mange store og små utviklingsprosjekter. Noen av disse er utvikling av nye hovedutstillinger, nybygg eller store restaureringsprosjekter, andre er utvikling av metoder og teknologi, nye samarbeidsmetoder eller nye verktøy til bruk i arbeidshverdagen på museene. Prosjektene er redegjort for i detalj under.

I MiST løper mange prosjekter på tvers, som samarbeid mellom flere av museene våre. I 2020 startet et 4-årig prosjekt, Restoration and revitalization of the historical monument House of Arts – Center for Activities and Regional Resources (C.A.R.R.), finansiert gjennom EEA Norway Grants, i samarbeid med Astra Museum i Sibiu i Romania. Sverresborg Trøndelag folkemuseum og Rørosmuseet deltar i dette prosjektet som har til formål å styrke formidlingen av og kunnskap om tradisjonelt bygningshåndverk. Prosjektet koordineres på norsk side av Utviklingsenheten (mer informasjon under).

Alle på museum 2020 oppsto som en følge av at MiST i mange år og med mange prosjekter har arbeidet bevisst med å øke kompetansen på tilrettelegging og inkludering av mennesker med ulike funksjonsvariasjoner. Prosjektet ble avsluttet ved årsskiftet og har fysisk resultert i tegnspråklige videoer og taktile infokart hos fem avdelinger. I tillegg har det bidratt til økt bevissthet og kunnskap om tilrettelegging for døve og blinde/svaksynte.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

Høsten 2021 gjennomførte Kystmuseet en betydelig endring i publikumsmottaket på Fillan. Prosjektet hadde en kostnadsramme på 800 000,- og ble finansiert dels med egenkapital og dels eksternt. Hensikten var å forbedre vårt tilbud til publikum, både med museumsbutikk, skiftende utstillinger og annet. Tilbudet til barn/unge har også blitt betydelig bedre med “Fiskemottaket” som aktiviserer, samtidig som det har en lærende funksjon.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

Museumsplattform for barn og familier 2019-2021. Formidlingsprosjekt med formål å resultere i et rammeverk for formidling og interaksjon som henvender seg direkte til barn og familier. Samarbeidspartnere har vært ablemagic AS, Trondheim kunstmuseum og Kunstmuseet Nord-Trøndelag (Museet Midt). Prosjektet fikk økonomisk støtte fra Norsk Kulturråd, Trøndelag fylkeskommune og Trondheim kommune. Prototypen «Minimumuseum» ble presentert ved de tre museene sommeren 2021 (NKIMs versjon ble plassert på Trondheim folkebibliotek i Kongens gate). Prosjektets fase 1 er avsluttet og evaluert. Prosjektet videreføres ikke for MiST-museene.

Ringve/Rockheim

Ringve/Rockheim er partner i søknad til EU-programmet

“Fiskemottaket” Kystmuseet i Sør-Trøndelag.

Foto: Kystmuseet i Sør-Trøndelag.

Creative Europe. Prosjekteier er Senter for folkemusikk og folkedans og det er satt sammen et konsortium bestående av museer og universitet fra seks land. Formålet er å utvikle museene som arena for dans gjennom å utvikle metoder og beste praksis knyttet til samarbeid med eksterne aktører og metodikk for danseformidling.

Rørosmuseet

Tradisjonshåndverk på film.

Museumsnettverket for bygningsvern og tradisjonshåndverk, der vi er representert i Arbeidsutvalget, laget prosjektbeskrivelse for dokumentasjon av tradisjonshåndverk på film i kategorien digitalisering. Nettverket fikk tilslag på sin søknad til Kulturrådet om støtte. Bygningsantikvar Kolbjørn Vegar Os er prosjektleder.

Sammendrag av prosjektet: «Det nasjonale museumsnettverket for bygningsvern og tradisjonshåndverk vil videreutvikle film som verktøy for dokumentasjon og formidling av tradisjonshåndverk. Dei siste åra har det vore øka fokus på digitalisering av samlingene til musea. Nettverket ser at det eit stort potensiale i å gå vidare med å digitalisere tradisjonshåndverk/handlingsboren kunnskap gjennom bruk av film, både som ren dokumentasjon og for å formidle mye av de kvalitetene og kunnskapen som ligger bak bygningsarven museene har ansvaret for å ta vare på og aktualisere.»

Nordic World Heritage VR-network- Sammen med fire andre nordiske verdensarvsteder er Rørosmuseet med i et felles kompetansehevingsprosjekt innenfor virtuell og utvidet virkelighet (VR/AR), finansiert av Nordisk Råd. Dette prosjektet skal løpe fram til utgangen av 2023.

Sverresborg

Solheimprosjektet

Eiendommen Solheim er representativ i forbindelse med dokumentasjon av de reisendes kulturhistorie i Norge. I dag er det svært få bevarte boligeiendommer med tilknytning til denne folkegruppen. Det unike ved Solheim er at hele anlegget med våningshus og uthus sammen med all innredning og inventar er bevart. Dette medfører at Solheim må tillegges stor kulturhistorisk verdi og representerer derfor et viktig kulturminne. Det er av stor betydning at eiendommen med inventar bevares for ettertiden. På Sverresborg Trøndelag

folkemuseum vil Solheim bli tilgjengelig for allmennheten og danne grunnlaget for formidling til skolebarn og andre publikumsgrupper. Prosjektet vil styrke folkemuseets arbeid med bevaring og formidling av minoritetskultur regionalt og bidra til å bevare nasjonalt viktige kulturminner. Prosjektet fikk ikke finansiering for 2022.

Mulige eksterne samarbeidspartnere:

SNK (tidligere stiftelsen Levanger museum)

Glomdalsmuseet

Taternes Landsforening (TL)

Landsorganisasjonen for romanifolket (LOR)

Livsbilder

Sverresborgs basisutstilling «Livsbilder» trenger en oppgradering etter 20 år. Utstillingen står seg godt, men deler bør oppgraderes for å møte publikums krav til formidling/utstilling i dag. Universell utforming, tilgjengeliggjøring ved ny belysning og bedre lesbare tekster. Forprosjektet er egenfinansiert.

Trondheim kunstmuseum

-Trondheim kunstmuseum er med i fagnettverket *Museum Why?* Samarbeidet forsetter i 2022. Nettverkets medlemmer er Nordiske kunstinstitusjoner som befinner seg i, har gjennomgått eller skal gjennomgå endringer: Malmö Konstmuseum (SE), Trondheim kunstmuseum (NO) og Nykytaiteen museo Kiasma (FI) i samarbeid med forskningscenteret på Københavns Universitet 'Art as Forum' (DK). Prosjektet er finansiert av Nordic Culture Point. Dette er et nordisk utviklingsprosjekt som søker svar på hva museenes rolle og relevans antas å være i fremtiden. Gjennom dette nettverket av nordiske museer, som befinner seg i endringsprosesser av ulik grad, ønsker man å benytte transformasjonsfasen til å tenke progressivt og fornye aktualiteten til kunstmuseene.

-I 2021 fikk TKM innvilget vedtak på EU-midler i forbindelse med et felles utstillingsprosjekt med *Zacheta* – National Gallery og Art, Polen. Midlene skal blant dekke kompetanseutvikling i de to institusjonene.

Fellesprosjekt MiST

«EØS-prosjektet – House of Arts»

Et 4-årig prosjekt (2020- 2024), finansiert gjennom EEA Norway Grants med en ramme på EURO 2.476.991,74, hvorav EURO 352.732 går til MiST. Prosjektet på norsk side koordineres av Utviklingsenheten.

Sverresborg og Rørosmuseet deltar i dette prosjektet med formål å styrke formidlingen av og kunnskap om tradisjonelt bygningshåndverk. Prosjekteier er Astra Museum i Sibiu i Romania som vi har hatt mange tidligere prosjekter sammen med. Vår del av dette prosjektet er knyttet til Meldalstunet (Litjbuana), i friluftsmuseet på Sverresborg. Hovedbygningen (stuelåna) har blitt demontert og skal gjenoppbygges for å reparere skader og bringe bygningen tilbake til en autentisk situasjon på 1700-tallet. I 2021 ble bygningen demontert, og oppbygging er i gang. I oktober ble det første fysiske partnermøtet med Astra Museum gjennomført. Det var stasjoner der deltagerne prøvde alt fra øksing og høvling med tradisjonelle redskaper, til vindusrestaurering. Pedagoger og formidlere deltok i det praktiske håndverksarbeidet for å få bedret forståelsen av tradisjonelt håndverk. Det er viktig læring når de skal utvikle læringsprogrammer og formidlingsopplegg. En av dagene var også en VG2 Tømmerklasse fra Skjetlein videregående skole med på opplegget. Det planlegges nye partnermøter/workshops i Norge og Romania i 2022. Metodene prøves ut på ulike målgrupper. Prosjektet har blitt forsinket på grunn av koronasituasjonen, men vi klarer også å gjennomføre den bilaterale utvekslingen i februar 2022.

Minner.no

Minner.no i regi av samtidsnettverket, Orkla og Kystmuseet har deltatt med hvert sitt prosjekt. Prosjektet er Kulturrådsfinansiert, og avsluttet i 2021.

Alle på museum

Produksjon av digitalt og taktilt informasjonsmateriale til museer og utstillinger, på nett og i museene. Kulturrådsprosjekt der Trondheim kunstmuseum, Ringve, Rockheim, Norsk Døvemuseum og Museet Kystens Arv. Prosjektledelse fra Utviklingsenheten. Dette prosjektet bygger videre på den kompetansen vi har utviklet gjennom mange prosjekter med tilgjengelighet og mangfold som tema.

Fysiske eller kognitive funksjonsvariasjoner hindrer noen fra å besøke museet, og kan skape misforhold mellom det vi ønsker å formidle og det som blir tilgjengelig for brukerne. Men også kulturelle variasjoner, sosiale og økonomiske forhold, så vel som alder, kjønn og etnisitet kan skape slike gap. For oss er dette viktige hensyn å ta når vi jobber for at alle skal få tilgang til utstil-lingene og verdiene som museene bygger opp og forvalter. Målet med prosjektet er ikke bare fysisk tilgang til museene, men først og fremst å lage innhold og informasjon som kan forstås, og dermed gi relevans til museumsopplevelsene for alle.

I 2020 ble det produsert 5 tegnspråklige videoer til deltakermuseene, videoer som informerer om museet på en måte som retter seg mot et annet publikum enn vårt kjernepublikum. Videoene var produsert av Statped's læremiddelutviklingsavdeling. I 2021 har vi produsert taktile kart – både med opphøyde bokstaver og symboler og punktskrift, i samarbeid med firmaet Wecandoit. To avdelinger har valgt å ha utendørskart, tre andre ønsket innendørskart, for å lette adgangen til utstillinger, café, museumsbutikk m.v. En avdeling har også en taktil modell. Prosjektet ble finansiert med

kr 300.000 fra Kulturrådet i tillegg til noe egenfinansiering. Prosjektet ble formelt avsluttet ved årsskiftet.

Primus Kunst og Primus Lyd/Film er to av utviklingsprosjektene som pågår med finansiering bevilget fra MiST (i 2016) til å dekke KulturlITs utviklingsarbeid. Disse to prosjektene ledes av KulturlIT, men MiST har bidratt med arbeidsinnsats fra flere av avdelingene også i 2021. Prosjektet er ikke formelt avsluttet.

Forenkle, forbedre og øke tilgangen til samlingene (2018-2020)

Kulturrådsprosjekt kr 1.040.000. Prosjektledelse fra Utviklingsenheten med deltagelse fra TKM og Ringve. Andre avdelinger har også vært noe involvert. Prosjektets mål var å forenkle, forbedre og øke tilgangen til museumssamlinger og bidra til å minske det store etterslepet på digitalisering og digital tilgang til samlingene. Utviklingsprosjektet har vært to-delt, der et delmål har handlet om å utvikle en sjekkliste eller manual i forbindelse med publisering av foto, for å forsøke og forenkle et komplisert felt. Den andre delen har bestått i å utvikle enkle Primus-veiledninger, der målgruppa er studenter i praksis, historielagsmedlemmer, nyansatte registratorer m.m. Manualen ble slutført i 2019, Veileder for registrering av gjenstander, kunst, design og arkitektur i Primus i 2020 og Veileder for registrering av fotografi i Primus ble slutført i 2021. Vi fikk forlengelse av prosjektet ut 2021 grunnet koronasituasjonen. Prosjektet er nå avsluttet og resultatene er publisert på Samlingsnett.no, på MiSTs intranettsider, i tillegg til at det er laget trykte versjoner, som vil bli distribuert i 2022. Det er holdt flere kurs og workshops for å spre kunnskapen.

Samlingsnett.no – et nettsted for samlingsforvaltning i norske museer.

Nettstedet ble lansert februar 2017, og var et utviklingsprosjekt finansiert av Kulturrådet ut 2020. I 2021 er det levert sluttrapport for prosjektet, men det er videreført i MiSTs egen regi. Nettstedet er en ressursbank og et sted for informasjon og læring for ansatte i norske museer. Målet er økt kunnskapsdeling og utnyttelse av alt som samles på nettstedet. Prosjektet bidrar til økt kunnskap i MiST, og gir god oversikt over hva som rører seg innen samlingsforvaltningsfeltet. MiST får gode tilbakemeldinger på nettstedet, både fra norske og svenske museumskolleger, ikke minst fra det svenske Riksantikvarieämbetet. Flere utdanninger ved NTNU har Samlingsnett på pensum og henvendelser tyder på at bruken av nettstedet er større enn opprinnelig tenkt. Statistikk viser at nettstedet benyttes stadig mer. Fra 2021 ble også Samlingsnett.no offisielt nettsted for KKO – Kriseberedskapssamarbeid for kulturinstitusjoner i Oslo og Akershus og redaktøren kontaktes stadig både fra KulturlIT, Fagseksjon for samlingsforvaltning NMF, NIKU med flere, med ønske om å publisere stoff. Redaktøren for nettstedet arbeider i Utviklingsenheten.

5 FORMIDLING, LÆRING OG PUBLIKUMSUTVIKLING

5.1 FORMIDLING

«God formidling skal skape engasjement og nysgjerrighet, og gi mottakaren lyst til å lære mer om temaet. Formidlinga vår er basert på samlingane, og skal bidra til å skape kontekst og mening til historiene gjennom ei menneskeleg ramme. Formidling er ikkje ein nøytral aktivitet, det er eit utval av samlingar og historier som blir vist fram. Vidare skjer formidlinga både i svært generelle og i svært spesifikke kontekstar. Ofte er det slik at det krev meir innsats for å nå mindre, spesifikke mål-grupper», står det i MiST sin mål- og strategiplan.

Nok et år med pandemi har medført både nedstenging i korte perioder, avlysninger av arrangementer, gruppebegrensninger og stor uforutsigbarhet. Likevel har det siste år vært en svak økning i besøkstallene som rapporteres til KUD og en liten nedgang i tall som teller møteplassfunksjoner, slik som utleie og cafébesøk. Museet Kystens Arv har hatt en dobling i besøket siste år, noe som skyldes flere tilbud med nye innendørs utstillinger, dramatisert formidling og økt satsing på barn og barnefamilier. NKIM stengte i februar 2021 og dette har naturligvis negativ effekt på det totale publikumstallet i MiST.

Tross pandemi og lavere publikumstall enn normalt, produseres det en rekke kvalitativt gode tilbud og det har skjedd mye positivt gjennom nye kreative tiltak med læring og gode opplevelser for et mangfoldig publikum som resultat. Vi velger å trekke fram Nordenfjeldske Transitt, NKIMs nytende tilbud i forbindelse med nedstengningen. De har laget små utstillinger på alternative formidlingsarenaer, kjente og ukjente. Her fortolkes stedene som besøkes med gjenstander fra NKIMs samling. NKIM engasjerte Tank Design som utvikler av konsept og logo. I 2021 var NKIM i transitt hos flere av MiSTs museer, samt flere bibliotek i landsdelen. Videre har de laget en vindusutstilling i bygget i Munkegata «Fra stengt til døgnåpent museum», der gjenstander som stilles ut i «titteskop» i vinduene i 1. etasje, stadig blir skiftet ut. Ved hjelp av en QR-kode kan publikum finne informasjon om det

Utviklingsmål:

- MiST skal ha formidlingsarbeid som er tilrettelagt for eit mangfold av målgrupper.
- Musea i MiST skal vere etablerte møteplassar for samtale og debatt i lokalsamfunnet.
- Nye publikumsgrupper søker seg til MiST fordi vårt tilbud er lagt tilrette for mangfold.
- MiST skal ha ein langsiktig plan for utvikling av hovudutstillingar.
- Formidlingsarbeidet i MiST skal vere synleg i det nasjonale mediebilete.

som er utstilt på hjemmesiden, der gjenstandene fra Digitalt-Museum ligger tilgjengelig. NKIM fikk også tillatelse til å lage utstilling i Stiftsgården sommeren 2021 med fem store verk av Anne-Karin Furunes installert sammen med kjolen Delphos fra museets samling.

Disse utstillingene inngår i de totalt 49 nyåpnede utstillingene i MiST i 2021 av totalt 117 utstillinger. I tillegg er 65 kulturhistoriske bygninger åpne for publikum. Det er arrangert 227 åpne møter og foredrag, 154 konserter og 20 dramaoppsetninger med totalt 321 framføringer – en formidabel aktivitet. I tillegg kommer mange nye digitale tilbud, som beskrives nærmere i dette kapitlet. Det er laget nye spennende tilbud som Kystmuseets RIB-turer «Fortellinger i farta», historieformidling med «vind i håret», langs Trondheimsleia og Hemnefjorden, med formidling av dramatiske historier om de mange skips- og seilbåtforlis som har funnet sted i området. Dette appellerer til unge voksne, det samme gjør verkstedaktiviteter og kurs for voksne på kunstmuseet og soppkurs på Kystmuseets avdeling på Dolm.

Besøkstall	2021						Sammenligning med fjorårstall (2020)						
	Museum	Sum voksne	Sum barn/unge	Sum KUD statistikk	Antall ved utleie	Antall café etc.	Total sum	2020 Sum KUD statistikk	Avvik 2021-2020	%	2020 Total-sum	Avvik 2020-2020	%
Ringve/													
Rockheim	33738	11229	44967	5379	23654	74000	44962	5	0%	70504	3496	5%	
NKIM	4762	725	5487	56	4885	10428	8664	-3177	-37%	17952	-7524	-42%	
Sverresborg	23584	19912	43496	1094	1133	45723	40137	3359	8%	42162	3561	8%	
TKM	13684	4456	18140	0	852	18992	17667	473	9%	18574	418	2%	
Rørosmuseet	38839	10396	49235	90	1004	50329	56010	-6775	-12%	63391	-13062	-21%	
Orkla	12340	6285	18625	0	2827	21452	15631	2994	19%	18805	2647	14%	
Kystmuseet	7361	2455	9816	2439	7880	20135	7383	2433	33%	23205	-3070	-13%	
Kystens Arv	3983	1622	5605	1733	13236	20574	2767	2838	103%	8758	11816	135%	
Sum	138291	57080	195371	10791	55471	261633	193221	2150	1%	263351	-1718	-1%	

«Fortellinger i farta», Kystmuseet i Sør-Trøndelag.

Foto: Vindfang

I 2021 er det arbeidet med felles formidlingsstrategi i MiST rettet mot barn/unge. Trøndelag barne- og ungdomsråd og Ungdommens fylkesutvalg i Trøndelag har medvirket i utviklingsarbeidet. En ser flere arbeider med samskaping, slik som eksempelvis Rørosmuseet som gjennom arbeidet med utstillingen Vår felles verdensarv inviterte elever fra Os skole til å delta i utstillingsarbeidet.

I tråd med mål- og strategiplan er det gjennomført en kartlegging av hovedutstillinger i MiST for bedre å kunne planlegge nødvendig fornying av utstillingene. Utstillingsarkitekt fra Utviklingsenheten bidrar videre i plan for ny hovedutstilling ved Orkla Industrimuseum, i arbeid med oppgradering av utstillingen «Livsbilder» på Sverresborg, særlig med tanke på ny lyssetting. Han har også foretatt en rekke oppgradering på Norsk Døvemuseum som eksempelvis utskifting av folietekster på monterglass og oppsett av diverse nye illustrasjoner og foto, samt fått på plass ny monter i utstillingen «Båt og bærekraft» ved MKA.

5.2 NØKKELTALL BESØK

De to siste ekstraordinære årene med pandemi, gjør det vanskelig å si noe fornuftig om publikumsutvikling de siste fem årene. Publikumstallene ligger langt under et normalt 2019-nivå, likevel vises en svak økning i KUD-tallene fra i fjor. Noen avdelinger som Museet Kystens Arv, Kystmuseet og Orka Industrimuseum har betydelig økning i KUD-besøket. Kunstmuseet og Sverresborg har også økt besøk, mens Rørosmuseet har en nedgang blant annet på grunn av avlyst Rørosmartna. NKIM har grunnet nedstengningen av museumsbygget sterkt redusert besøk – både KUD-besøk og totalbesøk. Totalbesøket viser også nedgang for Kystmuseet og Rørosmuseet, men ellers svak økning hos de andre avdelingene.

Skole og barnehagebesøket er på 28 018 besøkende, en nedgang fra 2020 der 38 025 barn/unge deltok på pedagogiske

opplegg. Flere deltok på DKS-opplegg enn i fjor, med 8.656 elever mot fjorårets 7870.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

Museet har hatt en publikumsnedgang på 13% fra 2020 til 2021. Museet var stengt 1.-25. januar og 3.-12. mars pga. korona. KUD besøk har en økning på 33%, som har sammenheng med at vi, i motsetning til fjoråret, fikk gjennomført leirskolebesøk hele året. Øvrig besøk har en nedgang på 35%, som har sammenheng med at Meierisalen var stengt 1. august – ut året.

Museet Kystens Arv

Til tross for at covid-19 snart har hatt et grep om oss i snart to år har besøkstallene på museet en positiv utvikling. Sammenlignet med 2018 til 2021 har vi omtrent 1000 flere voksne besøkende (ca 20 % økning), barn og unge viser en liten økning. Totalt besøkende inkludert utleie og cafe har økt med omtrent 9000 personer- altså en fordobling

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

Besøkstallene var jevnt økende i årene 2017-2019. Covid-19-situasjonen dominerte årene 2020-2021. I februar 2021 stengte museets hovedarena i Munkegata for publikum. Besøk på Austråttborgen og i Stiftsgården foregår i form av omvisninger. Besøkstall for sommersesong 2021 har vært preget av at størrelsen på grupper måtte minimeres pga. koronarestriksjoner. Austråttborgen hadde et totalt antall betalende på 1725 – en økning på 29% sammenlignet med tallene fra 2020. I Stiftsgården ble det gjennomført totalt 372 ordinære omvisninger og 61 omvisninger i utstillingen Plissé. Stiftsgården var stengt sesongen 2020. Besøkende begge steder var stort sett norske turister.

Rockheim.

Foto: Wil lee-Wright.

Orkla Industrimuseum

Orkla Industrimuseum har en liten økning i besøkstill sammenlignet med fjoråret. Dette er positivt når vi ser at utenlandske gjester er stort sett fraværende også i 2021. På grunn av bygging av nytt museumsbygg og vedlikehold på Thamshavnbanen ble også sesongstarten senere enn vanlig og sesongavslutningen tidligere enn vanlig, og vi ser da at besøket er stort sett i juli og august. Rindal skimuseum har hatt en positiv utvikling på besøket etter overgangen til MiST fra 2020. Det satses fremover på formidling til barn og unge og dette vil framover også vises på besøksutviklingen i antall.

Ringve/Rockheim

2020 og 2021 er unormale år, slik at det gir liten mening å se disse årene opp mot resten av 5-årsperioden. Det er organisert en ny formidlingsavdeling i 2021 med faggrupper for undervisning og mangfold, arrangementer, førstelinje, omvisere og vertskap og IT/utstillingsteknologi. Pga korona og omorganisering har fokus vært på grunnarbeid for å få på plass den nye organisasjonen. Formidlingsarbeidet i 2021 har derfor vært preget av lite nyskaping fordi vi vil få organisasjonen til å virke før vi begynner med å utvikle og tilby nye tilbud.

Samlet besøk for Ringve og Rockheim er det samme som i 2020. Vi ser en oppgang på Ringve og en nedgang på Rockheim, men endringene er små (ca. 1400 opp på Ringve og 1400 ned på Rockheim). Sommersesongen har i all hovedsak sett norske besøkende. Ringve fikk en del tyske turister på slutten av sesongen. Begge stedene hadde en nedgang i sommerbesøket. Vårsemesteret var svært dårlig besøkt pga. koronarestriksjoner og per august hadde vi derfor en nedgang på nesten 30% sammenlignet med fjoråret. Høst-semesteret har sett godt besøk, særlig fordi vi hadde gratis inngang i tre uker under Trondheim sin gjenåpningfest i oktober. Med tanke på at vi var såpass langt bak fjoråret per

august kan vi si oss godt fornøyd med å lande på omtrent på samme resultat som i 2020 ved årets avslutning. Årsaken til endring på Ringve er at vi fikk gjennomført DKS-prosjekt i 2021. Nedgangen på Rockheim er knyttet til lite besøk i vårsemesteret.

Ringve/ Rockheim har hatt ansvar for å drive fram ny formidlingsstrategi for barn og unge i MiST (arbeidsgruppe med representasjon fra flere museer). I denne prosessen har det blitt gitt innspill fra ungdommens fylkesutvalg og Trøndelag Barne- og Ungdomsråd.

Rørosmuseum

Museet gikk inn i perioden med pandemi med en svak tilbakegang i besøkstillene. I sum har pandemien medført en videre nedgang, hovedsakelig fordi hele tilbud har falt bort som Håndverksmartnan i 2021. På de viktigste arenaene har vi imidlertid registrert en rekordstor pågang, med svært høyt sommerbesøk i Smelthytta, og utsolgte omvisningstilbud i gruva pga. redusert gruppestørrelse.

Sverresborg

Norske familier, regionale besøkende. Fortsatt koronapreget besøkstill.

Trondheim kunstmuseum

Fra 2017 så vi en positiv besøksutvikling frem mot 2019 der TKM hadde nærmere 30.000 besøkende, hvorav ulike formidlingstilbud stod for omtrent 1/3 av besøkstillene. I 2020 var det en tydelig nedgang grunnet korona, i 2021 ser vi en liten økning i antall besøkende.

Det har de to siste årene vært en tydelig nedgang i antall fysiske omvisninger, besøk og bookinger fra utdanningsinstitusjoner og andre brukere av våre formidlingstilbud. Dette gjel-

der for alle grupper, med unntak av tilbud til DKS. I 2020 reiste museets pedagoger ut til skolene da de ikke hadde muligheten til å besøke museet grunnet stans i offentlig transporttilbud. I 2021 ble også DKS gjennomført, men med tilrettelegging og store forskyvninger i turneplan- flere planlagte besøk er flyttet til 2022. Besøkende grupper har etter mars 2020 primært vært fra institusjoner i nærrområde/gangavstand. Restriksjoner på antall deltakere har også medført at vi i perioder har hatt godt trykk, men med totalt færre besøkende da gruppene må deles opp/har en antallsbegrensning. Dette har vært ressurskrevende. Det har også vært utfordrende å jobbe med publikumsgrupper som ikke kan komme til museet av ulike grunner. Disse har i stor grad måtte avlyse/forskyve prosjekter og avtaler grunnet smittevern hensyn. Det har vært utfordrende å invitere nye grupper til museet grunnet restriksjoner og stadige omstillinger.

5.3 FAMILIER, BARN OG UNGE

Fleire av avdelingene har tilbudt flotte sommentilbud og høstferietilbud mot barn og unge: hardingfelekurs på Ringve, Lydlab på Rockheim og Kunstcamp på Kunstmuseet som del av Trondheim kommunes sommentilbud Science Camp; Historisk ferieskole på Sverresborg og Barnas time på Rockheim. Alle har en rekke familietilbud, med ny drama-basert formidling på Museet Kystens Arv, en rekke drama-baserte tilbud på Sverresborg og en rekke aktiviteter på Dokortjønna på Røros. Trondhjems Sjøfartsmuseum arbeider spesielt mot barnehagebarn og familier. Både Museet Kystens Arv og Orkla Industrimuseum/Rindal skimuseum har i løpet av 2021 ansatt museumspedagoger, med intensjon om å styrke arbeidet mot familier og barn/unge.

I årets museumsstatistikk etterspørres informasjon om medvirkning fra barn og unge, samt institusjonens arbeid for å nå målgruppene familier, barn mellom 5 og 12 år og ungdom fra 13-18 år. Vi ser at mange er opptatt av å nå disse målgruppene og flere har også hatt medvirkningsprosjekt, slik MiST-gruppa som har arbeidet med formidlingsstrategi for barn/unge. Det samme har Rørosmuseum i arbeid med utstillingen Vår felles verdensarv.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseum

-Museet har ikke jobbet aktivt med medvirkning. Elever har i samråd med lærer gitt evalueringer etter et skolebesøk. Lærerne har også gitt vurderinger på det pedagogiske opplegget.

-Arbeidet med aktivitetsbasert læring, samt skattejakter, verksteder etc i ferier ut fra kjennskap til målgruppa. Har i 2021 etablert en gratis lekekrok for barn og det har vist seg å være svært populært.

-I havbruksformidlingen arbeides det spesielt med hvordan vi forklarer komplekse prosesser til barn, og hvilket språk vi bruker for den enkelte mottaker.

Museet Kystens Arv

MKA ansatte i 2021 en museumspedagog og arbeider med å få på plass tilbud til DKS (Den Kulturelle Skolesekken). Dette er praksisbaserte tilbud med båt, bærekraft og miljø som tematikk. Museet arbeider også med å skape et heldags-tilbud tilrettelagt for hele familien. Dette blir gjort gjennom

dramabasert formidling, lekbasert formidling, omvisninger og praksisbasert formidling.

Orkla Industrimuseum

Fra 1.august 2021 ble det ansatt formidler som skal arbeide både på Orkla Industrimuseum og Rindal skimuseum med spesielt ansvar for barn-unge.

Ringve/Rockheim

DKS ble gjennomført i 2021, fysisk på Ringve, digitalt på Rockheim. Vi opplevde en del frafall på Rockheim pga. digital trøtthet fra skolene.

-Musikkhagen – nytt barnerom på Ringve med instrumenter som kan spilles på.

-Science camp – Trondheim kommune sitt sommerskoletilbud. Hardingfeleverksted på Ringve og Lydlab på Rockheim. 5.-7. trinn, to første ukene i skolens sommerferie.

-Ferietilbud – videreutvikla barnas time på Rockheim. Familieprogram i alle skoleferier.

Det er utnevnt en koordinator for faggruppe undervisning og mangfold. Faggruppa skal jobbe med å sikre at alle skoletilbud er forankret i læreplanene og at vi jobber systematisk med samskaping med elever og lærere.

Rørosmuseum

Gjennom arbeidet med utstillingen Vår felles verdensarv inviterte vi elever fra Os skole til å delta i utstillingsarbeidet.

Sverresborg

Kan jobbe bedre med medvirkning fra barn og unge. God satsing på familier og barn opp til 12 år, med flere nye tilbud rettet mot disse målgruppene. Relativt lite arbeid rettet mot ungdomsgruppen.

Trondheim kunstmuseum

TKM har jobbet med medvirkning fra barn og unge primært gjennom prosjekt og ser at dette er viktig for videre arbeid og orientering i arbeidet med ulike publikumsgrupper. I samarbeidsprosjektet "Felles museumsplattform- Barnas minimuseum" (ablemagic AS og Kunstmuseet Nord-Trøndelag, Nordenfjeldske Kunsthindustriemuseum og Trondheim kunstmuseum) ble det gjennomført observasjoner og intervjuer med barnefamilier under testperioden av piloten, sommeren 2021. Videre har TKM har vært representert i en arbeidsgruppe som har utformet forslag til en ny, felles formidlingsstrategi i MiST. I arbeidet har både Trøndelag barne- og ungdomsråd og Ungdommens fylkesutvalg i Trøndelag blitt invitert til medvirkning gjennom samtale om museumsopplevelser og hva de ønsker å se/ oppleve i MiST sine museer.

Trondheim kunstmuseum har de siste årene satset på målgruppene familier, barn og unge gjennom flere ulike tilbud, både internt på museet og eksternt gjennom deltakelse på for eksempel barnefestivaler og lignende arrangementer. TKM arrangerer Familiesøndag med verksted hver første søndag i måneden. Det tilbys også egne aktiviteter, og verksted, på museet og digitalt på nett, rettet mot denne målgruppen. I 2021 ferdigstilte vi prosjektet "Snakk om kunst" som ble sendt ut til grunnskoler i Trondheim via DKS-nettverket. Trondheim kunstmuseum har også etablert, over flere år, Kunstcamp som

et ferieskoletilbud til barn mellom 9-13 år, tre uker om sommeren og i høstferien. Vi ser derimot at vi har et utviklingspotensial i målgruppen ungdom 13-18 år.

5.4 MÅLGRUPPEARBEID

Alle museene i MiST arbeider bevisst med å målrette sine tilbud mot ulike grupper – det kan være lokalt publikum og tilreisende, slik Rørosmuseet spesielt nevner, eller det kan handle om å utvikle bedriftstilbud, nye tilbud til familier, arbeid med å nå gutter i sine somertilbud eller tilbud til eldre. Gjennom samarbeid når en nye grupper, slik som samarbeid med Trondheim Turistforening og Opera Trøndelag (Ringve/Rockheim), Kunsthall Trondheim og Trøndelag senter for samtidskunst (Kunstmuseet) Den Kulturelle Spaserstokken (Sverresborg), og NTNU (Norsk Døvemuseum). To stillinger arbeider med salg, booking og markedsføring som fellesressurs i MiST. Dette styrker det kvalitative arbeidet gjennom opplæring og samarbeid i felles markedsgruppe. I tillegg styrkes samarbeidet med reiselivsaktører og organisasjoner, det lages pakker rettet mot bedriftsmarked og andre og en rekke fellestiltak.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

En av våre målgrupper er barnefamilier, og da publikumsmotaket ble pusset opp var det en klar tanke at museet skulle bli tilgjengelig og spennende for barnefamilier. Sommeren 2021 etablerte vi vårt tilbud "Fortellinger i farta", historieformidling med «vind i håret». De besøkende blir tatt med ut i RIB langs Trondheimsleia og Hemnefjorden, underveis stopper man på utvalgte steder og forteller dramatiske historier om de mange skips- og seilbåtforlis som har funnet sted i området. Tilbudet ble veldig populært, og vi klarte å knytte til oss nye, og litt yngre kundegrupper. Vi hadde også som mål å nå ut til flere i vårt nærrområde, som Frøya og den "nye" delen av Hitra inkludert arbeidsinnvandrere. Soppkurset vi arrangerte på Dolm ble veldig populært, og vi fikk mange deltakere innen denne målgruppen, engasjementet var stort, og vi fikk flere henvendelser under kurset, og i etterkant, at man ønsket seg flere slike typer kurs. Vi valgte også å arrangere "Jul på museet" på Dolm, da vi har en tanke om at lokaliteten midt mellom Hitra og Frøya gjør at det blir kortere vei å kjøre for de besøkende. Også dette arrangementet ble godt besøkt av familier med ikke-norsk bakgrunn.

Museet Kystens Arv

MKA er i en oppbyggingsfase i 2021 men nyansatt museums-pedagog som fikk på plass familievennlige aktiviteter som vandreteater, dramatisert omvisning, eventyrstunder og båtbygging for barn.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

Museets målgruppearbeid i et stengt museum vil være å skape nye former for synlighet. I 2021 etablerte NKIM utstillings- og formidlingsprosjektet Nordenfjeldske Transitt. NKIM vil dukke opp med små og store utstillinger på alternative formidlingsarenaer, kjente og ukjente. Her fortolkes stedene som besøkes med gjenstander fra NKIMs samling. NKIM engasjerte Tank Design som utvikler av konsept og logo. I 2021 var NKIM i transitt hos MiST-partnere på Ringve Musikkemuseum, Rindal skimuseum, Orkla Industrimuseum og

Kystmuseet på Hitra. Det er inngått samarbeidsavtale med Trondheim Folkebibliotek om utstillinger i bydelsbibliotekene. Transitt har i 2021 besøkt bibliotek på Oppdal og i Tydal med temautstillinger.

Norsk Døvemuseum

Har de siste årene jobbet særlig mot VGS-klasser og grupper fra NTNU. Museet har gjennomført en skoleturné gjennom DKS i Trøndelag for skoleåret 2021/22 som omfattet kommunene Oppdal, Holtålen, Røros, Rennebu og Midtre Gauldal.

Ringve/Rockheim

-Vi har hatt dialog med aktivitetører for helse og velferdssenter for å planlegge tilbud i 2022 for eldre. Dette gjelder oppgradering av eksisterende tilbud
-Bedrift: MiSTs felles satsing mot salg/booking har økt salg mot bedrifter. Det er laget et nytt samarbeid med Trondheim Turistforening.
-På grunn av nedgangen i gruppebesøk og internasjonalt besøk har museet tilrettelagt sommer- og høst-tilbudet for lokale familier/ kohorter/enkeltbesøkende, med flere familieomvisninger og konserter med lokale musikere.
-Museet har jobbet aktivt med nye samarbeidspartnere for å nå større nettverk og flere målgrupper, f.eks. Opera Trøndelag.
-Det er arbeidet med å utvikle omvisninger i Privatboligen på Ringve som ble tilbud fra november 2021.

Rørosmuseet

Museet har et bredspektret arena- og aktivitetstilbud, og jobber kontinuerlig med å utvikle oss mot de mange ulike målgruppene våre. Gjennom et bredspektret og systematisk arbeid har vi også lyktes godt med å komme oss gjennom to korona-år, hvor enkelte målgrupper i perioder har vært helt fraværende, gjennom at vi da kunne satse enda mer på de eksisterende målgruppene. Bl.a. er bortfallet av grupper i stor grad kompensert med en økning i det individuelle besøket.
-Skolene: Det jobbes systematisk med skolene i regionen gjennom programmet «Verdensarven som veiviser», og det er under utarbeiding et eget dramapedagogisk tilbud til de eldste barnehagebarna.
-Barnefamilier: Særlig på Doktortjønna, men også i Olavsgruva og i Smelthytta legges det vekt på å legge spesielt til rette for barnefamilier gjennom sommersesongen.
-Tilreisende: Museet er viktig for destinasjonen Røros. Museets besøkssteder er noen av regionens viktigste reiselivsattraksjoner, og har vært ekstra viktige for destinasjonens totaltilbud i Covid-perioden. Dette er en stor målgruppe. Alle våre faste utstillinger og faste omvisninger er rettet mot tilreisende som vil ha et innblikk i Rørossamfunnet, bergverk og verdensarv.
-Lokalsamfunnet: Temporære utstillinger, arrangementer og vandringer retter seg primært mot lokalsamfunnet. Herunder også vandreutstillinger med ulike tema.
-De som vanligvis ikke oppsøker museer: Både tilbudet på Doktortjønna og arrangementer i Kurantgården når målgrupper som ikke er typiske museumsbesøkende.
-Både 2020 og 2021 har hatt en del utfordringer knyttet til bla. mulighet til å gjennomføre arrangementer.
-Det har i 2021 også vært jobbet med utvikling av pakketilbud sammen med Røros Hotell.

Formidling ved vindusutstillingen, Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum.

Foto: Wil Lee-Wright.

Sverresborg

-Etablering av nytt ferieskoletilbud med tydelig mål om å trekke flere gutter i alderen 7-12. Dette lyktes vi med sommeren 2021. Jobber aktivt med å inkludere formidlingstilbud til leietakere fra næringslivet, og også utvikle event- og serveringstilbud som inkluderer våre formidlingsopplegg.
-Målgruppen «eldre besøkende» har gjennom lang tid vært trofaste brukere av museets kafé, gjester på tirsdagskåserier etc. I 2021 ble de strenge restriksjonene for disse gruppene videreført. Tirsdagskåseriene ble i perioder avlyst.
-Kommunalt støttet tilbud, Spaserstokken, har arena på Sverresborg.

Trondheim kunstmuseum

-Museet har ulike tilbud gjennom året hvor vi jobber spesifikt rettet mot ulike målgrupper, men det er fremdeles et stort forbedringspotensial.
-Museet har særlig satset på målgruppene familier, barn og unge de senere år. De siste to årene har pandemien skapt ulike utfordringer og det har spesielt vært utfordrende å knytte til seg nye grupper og invitere inn.
-Tidligere (fysisk) samarbeid, for eksempel skolen ved St. Olavs hospital, er lagt på vent grunnet hensynet til smittevern, men planlegges gjenopptatt.
-TKM har i 2021 satset på å ha gode digitale tilbud, som Snakk om kunst, hvor lærere, veiledere og familier, kan benytte seg av en digital ressursbank av oppgaver knyttet til museets samling.
-I 2021 ble det initiert et nytt formidlingsprosjekt for barn og unge. Prosjektet, med navn "KunstØrn", er et samarbeid mellom Kunsthall Trondheim, Trøndelag senter for samtidskunst og Trondheim kunstmuseum. Prosjektet er støttet av SpareBank1 Midt-Norge. Målet er inkludering gjennom å åpne institusjonene, og å lære av hverandre. KunstØrn skal bidra til at kunsten blir en lett tilgjengelig del av Trondheims kulturtil-

bud, og vil lande hos de ulike institusjonene gjennom 2022. Målgruppen er barn og unge, særlig gruppen 13-18 år på Trondheim kunstmuseum.
- I 2021 ble det tilbudt babyomvisninger (for foreldre i permisjon) og senioromvisninger, begge ble dessverre avlyst, men med plan om å gjenopptas. Begge disse tilbudene er et ønske om å skape en møteplass på dagtid for de ulike gruppene. Videre ble det satset i større grad på å nå unge voksne gjennom ulike verkstedsaktiviteter og kurs. Blant annet ble det gjennomført et arrangement der en av byens restauranter tok et verk i museets samling. Tre retter ble konsumert i felleskap der en museumspedagog også holdt et foredrag om verket. Verkstedsaktiviteten er også et tilbud rettet mot bedriftsgrupper. Disse tilbudene vil synliggjøres i større grad i vårt nye bookingsystem i 2022.
-Videre har vi fortsatt samarbeidet med Trofast barnehage, en del av Kirkens Bymisjon, der vi tilbyr gratis omvisning og verkstedsaktiviteter for minoritets- og lavinntektsfamilier. Dette er et godt samarbeid der utøverne også over seg i å bruke norsk i møte med beskrivelse av kunsten og deltakerne deler også egne erfaringer og språk med våre museumspedagoger. Dette ser vi også i tilbudet til byens voksenopplæring. Å se, og snakke om kunst sammen og å dele, er å tolke. Dette gir de besøkende eierskap, egenverdi, deltakelse og en annen inngang til å lære seg norsk.
-FRIFredag: Trondheim kunstmuseum lanserte i januar et tilbud hvor hver siste fredag i måneden hadde fri entre for alle. Bakgrunnen var et ønske om å ha at tilbud som var gratis, hvor terskelen for å oppsøke og oppleve museet og utstillingene var lav. Med dette tilbudet ville vi nå ut til folk som kanskje er nysgjerrig på hvem vi er, uten at det krevde penger, påmelding eller forpliktelser. Her var målet å gi mulighet til å ta en tur innom museet for å gjøre seg kjent med kunstmuseet. Kunstsamlingen og utstillingene skal være tilgjengelig for hele publikum, men med en inngangspris på 140 kr, opplever vi dessverre at deler av befolkningen velger oss bort på grunn av

kostnaden. Tilbudet ble svært godt mottatt og vi opplevde at nye grupper kom til museet. Ordningen ble avsluttet etter tre måneder med svært god erfaring, og vi ønsker å kunne tilby dette permanent i fremtiden.

Trondhjems Sjøfartsmuseum

Sjøfartsmuseet har jobbet særlig rettet mot barnehagebarn, barnefamilier og pensjonister. Dette skyldes i stor grad beskjeden personalressurs ved museet, og dermed en begrenset mulighet til å jobbe på med store arrangementer og aktiviteter.

5.5 DEN KULTURELLE SKOLESEKKEN

MiST hadde til sammen 11 DKS-tilbud, og selv med restriksjoner og nedstenginger besøkte mange skoleelever museene, eller i noen tilfeller fikk skoleklassene besøk fra museet på sine skoler. Norsk Døvemuseum var på turné med «Fordom på boks» høsten 2021. Kystmuseet har hele fem tilbud i lokalt DKS-tilbud. DKS er ikke det eneste tilbudet museene har for skoler. Mange lager skoletilbud tilrettelagt for spesifikke årstrinn også utenom DKS. Rørosmuseet tilbyr gratis skoleprogram for alle trinn i Circumferensen under tittelen «Med verdensarven som veiviser». Her tar de utgangspunkt i læreplanene på hvert trinn. Det arbeides med økt koordinering av DKS-tilbudene i MiST.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

Kystmuseet har flere tilbud for skoler, hvorav flere er tilknyttet DKS-besøk.

I 2021 hadde museet 12 tilbud for barn og unge. Hvorav fem har vært nytt til DKS.

- «Tidsreisen»- 1-2 trinn.
- «Russerforliset»- 3-4 trinn.
- «Livet på Kystgården»- 5-8 trinn.
- «Ægir – en omvisning i havbruk»- 8-10 trinn.
- «Kilden forteller»- 10-trinn

Antall barn som har benyttet seg av DKS-opplegg i 2021 er 181. I tillegg ser vi en økning i antall skoler på Frøya som tar oss i bruk. Dette skyldes også i stor grad at DKS Frøya har satt av skysspenge til skoler som vil besøke Kystmuseet. Antall barn fra Frøya som kom gjennom denne DKS-ordningen er 145. Totalt har 326 elever besøkt museet gjennom DKS-midler.

Museet Kystens Arv

MKA har ingen aktive tilbud, men har sendt søknad for høsten 2022. Vi gjennomførte dog i samarbeid med Stiftelsen Den siste viking et DKS tilbud på museumsområdet for alle 1.-4. klassinger i Indre Fosen kommune i august 2021. Her hadde vi over 300 barn på besøk. Likeså gjennomførte vi en kulturseilas også sammen med Stiftelsen Den siste viking hvor vi seilte jekta Tordenskjold på Trondheimsfjorden, og var i havn i Inderøy, Steinkjer, Levanger og Trondheim og spilte barneteater på hvert av stedene. Til sammen hadde vi ca. 400 barn som publikummere via DKS på dette arrangementet. MKAs tilbud omfatter blant annet repslagning, båtbygging, samt generell kulturarv.

Norsk Døvemuseum

DKS-turné «Fordom på boks»- 476 elever – 9.trinn

Ringve/Rockheim

Ringve: En liten beat 4.klasse, Trondheim kommune
Rockheim: Milleniumsrommet 10. trinn, Trondheim kommune

Rørosmuseet

Ikke DKS-finansierte tilbud, men et skoleprogram i regi av verdensarvsenteret med tilbud til 9 av 10 klassetrinn i grunnskolen. Tilbudet gis gratis til alle skoler i verdensarvkommunene.

Sverresborg

Det samiske Trøndelag – 2385 besøkende – 6. trinn

Trondheim kunstmuseum

“Jeg lager meg selv.” 1851 besøkende. 4. trinn
“Hva er samtidskunst? (Lorck Schive Kunstpris 2021.)” 317 besøkende. 9. trinn

5.6 FORMIDLING PÅ ANDRE SPRÅK ENN NORSK

Det etterspørres hvilke språk det formidles på. Her tilbyr alle engelsk, flere har tysk og fransk. I tillegg har flere muligheter for omvisninger på tegnspråk og noen har utstillingstekster i punktskrift (braille).

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

Omvisninger på engelsk og tysk. Disse blir bare nytt til uttaksvist, da det stort sett går på norsk.

Museet Kystens Arv

Engelsk, punktskrift

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

Norsk og engelsk i Stiftsgården

Norsk Døvemuseum

Omvisning skreddersys etter bestilling, og vi kan pr i dag tilby omvisning på engelsk og norsk tegnspråk

Orkla Industrimuseum

Guidede turer tilbys også på engelsk og tysk.

Ringve/Rockheim

Omvisninger på engelsk, fransk og tysk på Ringve, engelsk på Rockheim. Annet materiell finnes på norsk og engelsk.

Rørosmuseet

All trykt informasjon i museets publikumsarealer skal i utgangspunktet finnes på norsk og engelsk. I tillegg tilbyr vi audioguide i Smelthytta også på fransk, tysk og sør-samisk. Nettsidene er på norsk og engelsk, og kulturpunkt finnes også på tysk. Omvisningstilbudet i Olavsgruva og bergstaden gis på norsk, engelsk og tysk.

Sverresborg

Engelsk, tysk og tegnspråk.

Formidling av håndverkstradisjoner ved Rørosmuseet..

Foto: Rørosmuseet.

Trondheim kunstmuseum

Museet har i 2021 hatt annonsert tilbud med omvisninger på engelsk i skiftende utstillinger og samlingsutstillingen. Tegnspråktolk kan bestilles til alle omvisninger. Utstillingstekster og informasjon har også vært tilgjengelig på engelsk, både i trykt og digitalt format.

Trondhjems Sjøfartsmuseum

All skilting i 1.etg. er også på engelsk. Veileder på tysk og fransk som tar for seg tematikken i museet (Fra seil til damp). I 2.etg. er det kun skiltet på norsk, men her er oversatt veileder på engelsk, tysk og fransk. En norsktalende film har engelske undertekster. Omvisning kan foregå på engelsk og tysk ved avtale (bestilt på forhånd), men er ikke noe vi tilbyr i vår markedsføring.

5.7 ANDRE ARRANGEMENTER

Museene våre er aktører på mange kulturrenner og har en stor bredde i kulturtilbudet. Selv om mange arrangementer måtte utsettes eller avlyses i år, har det vært svært stor aktivitet på mange områder. Foredrag, seminarer og konserter er faste tilbud til kjernepublikum, mens andre arrangementer trekker nye grupper til museene. Samarbeid med andre aktører gir nye muligheter. Ringve/Rockheims samarbeid med Kulturskole, NTNU og festivaler er eksempel på dette. Flytting av Kystmuseets julearrangement til Dolm tiltrakk seg nytt publikum, ikke minst også mange av Hitra og Frøyas innbyggere med annen etnisk bakgrunn enn den norske. Besøk bak kulissene på NKIM for å fortelle om samlingsforvaltningsarbeidet ble gjennomført seks ganger – et viktig arrangement for å synliggjøre virksomheten når selve museumsbygningen er stengt for publikum.

Avdelingene vurderer arrangementer etter det de mener er betydningsfullt for dem.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

-Foredrag – «Lørdagstreff». Arrangeres siste lørdag i måneden. Totalt 9 foredrag i løpet av året (ikke i sommersesongen).
-Vi har også arrangementer sammen med Hitra Historielag, som er viktige for både oss og dem.
-Førjulsarrangement – «Jul på museet». Et arrangement med aktiviteter for barn og unge som ble gjennomført på Dolm i 2021.
-På Dolm ble det også gjennomført sopp-kurs, det er en aktivitet som Kystmuseet ønsker å fortsette med og utvide etter hvert.

Museet Kystens Arv

Kurs, seminarer, teater, ro-konkurranser, seilturer, foredrag, fagdager, julemarked og aktivitetsdager for barn/familie er viktige arrangementer for museet. Museet ønsker også å være en naturlig arena for utviklingsprosjekter innenfor handlingsbæren kunnskap. DKS er også viktig for museet.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

I perioden som bygget i Munkegata holder stengt, vil det regelmessig årlig åpnes opp for omvisningskonseptet «Inn bak stengte museumsdører»- for å holde publikum orientert om framdrift i samlingsforvaltningsarbeidet. I oktober 2021 ble seks omvisninger gjennomført. Alle var godt besøkt.

Ringve/Rockheim

-Konserter
-Foredrag
-Quiz
-Samarbeid med festivaler som bruker Ringve og Rockheim som arena
-Samarbeid med kulturskolen om konserter
-Samarbeid med NTNU om masterkonserter

Rørosmuseet

Utendørs vandringer – både i bergstaden og Circumferensen. Håndverksformidling, f.eks. tilbudet i Kurantgården under martnan – dessverre avlyst i 2021. Foredrag – innenfor relevant tematikk, og med lokalbefolkningen og hytteeiere som primær målgruppe.

Sverresborg

-Markeringer av høytider, ferier og merkedager
-Familiearrangementer
-Temadager, med kulturhistorisk innhold

Trondheim kunstmuseum

-Seminarer som kan gå dypere inn i spesifikke tema, knyttet til museets virksomhet.
-Foredrag som gir publikum lettere innganger til utstillingene og samlingen.
-Kurs i kreativt arbeid (verkstedsaktiviteter knyttet til verk i utstillinger eller samlingen) for voksne og barn.

5.8 PUBLIKUMSUNDERSØKELSER

På grunn av covid-situasjonen har det ikke vært gjennomført publikumsundersøkelser i 2021, bortsett fra hos Kystmuseet, som i mars 2021 gjennomførte en spørreundersøkelse blant følgere på Facebook. Det kom inn kun 42 svar, så dette gir nok ikke et helt riktig bilde, men er en liten pekepinn.

5.9 DIGITAL FORMIDLING

Digital formidling har lenge vært et av satsningsområdene innen museumsfeltet, våre museer har lenge vært aktive på sosiale medier og andre nettplattformer. I MiST har vi lenge arbeidet med tilgjengeliggjøring av våre samlinger på nett (DigitaltMuseum.no), sist år med over 620.000 sidevisninger- tilsvarende tall fra 2019 var på 467.000. Formidling er noe mer enn det, formidling er å tilpasse innholdet, gi det en form og et budskap, det handler om å velge kanaler og treffe målgrupper.

En ser i 2021 at museene har utviklet sine digitale tilbud både kvantitativt og kvalitativt. NKIM har gjenåpnet sin YouTube-kanal, tatt i bruk QR-koder og formidlet innhold på sosiale medier med emneknaggene #konservatorensfunn og #åflytteensamling – med poster om hva som skjer bak fasaden på museet. Kunstmuseet har begynt å lage podcaster og laget 360-visninger av utstillinger og de har strømmet utstillingsåpninger. Rørosmuseet dokumenterte aktivitet under Handverksdagene ved å lage film-snutter som de viste på Facebook og Kystmuseet rapporterer om kuratert videoformidling. Rockheim har hatt digital DKS og laget en rekke formidlingsfilmer til bruk i sosiale medier. Museene har til sammen nesten 123.000 følgere og 33.000 tilbakemeldinger. Rockheim har flest følgere med over 42.000, mens Sverresborg og kunstmuseet har 16-17.000 følgere hver.

Det er lite trolig at behovet for digital formidling vil avta i fremtiden, selv om pandemien slutter å begrense våre liv. Det er derfor stort behov for å øke aktiviteten på området, gjennom kompetanseøkning og utvikling av spennende prosjekter. Ringve/Rockheim utlyste i desember ny stilling som digital formidler og det vitner om økt satsing på dette feltet.

Det rapporteres også om digital trøtthet blant lærere, noe som har resultert i at de har brukt museenes digitale tilbud mindre. Som museene har hevdet i mange år, så kan ikke den tredimensjonale virkeligheten – «the real thing»- kunne erstattes av det digitale. Her ligger museenes konkurransefor-trinn framover når smitterestriksjonene oppheves.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

Kuratert videoformidling med faglig innhold, delt på SOME:
-Sjarken på Langnesli
-Kjerkgårdsvika på Hestøya
-Artikkel på DigitaltMuseum
-Skomakerverkstedet

Museet Kystens Arv

Noe digital formidling via SoMe hvor de fleste postene på Instagram og Facebook har et faglig innhold. Disse postene har vist seg å være populære. Det er et mål å få produsert mer formidling via SoMe og hjemmeside i 2022. MKA ble i 2021 med på et digitalt formidlingsprosjekt via «Perler på en snor» (reiselivssamarbeid) hvor MKA er en post på deres app. MKA leverte bilder og tekst. Den kommer i gang til sommeren 2022. MKA ønsker å utvikle bruk av mobilapp etter en evaluering.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

Gjenoppliving av museets You-tube-kanal. I 2021 har enkelte nyinnkjøp fra KUD's stimuleringsordning blitt presentert. Her kan man også velge teksting, som gjør filmene mer tilgjengelig. Formidling via nettsider og SoMe knyttet til samlingsforvaltning: bruk av emneknaggene #konservatorens-funn og #åflytteensamling – med poster om hva som skjer bak fasaden på museet. «Fra stengt til døgnåpent museum»-en vindusutstilling i fasadene til museets bygning i Munkegata, der gjenstander som stilles ut i «titteskap» i vinduene i 1.etasje, stadig blir skiftet ut. Ved hjelp av en QR-kode kan publikum finne informasjon om det som er utstilt på hjemmesiden, der gjenstandene fra DigitaltMuseum ligger tilgjengelig.

Ringve/Rockheim

-Digital DKS gjennomført på Rockheim under nedstenging i januar 2021.
-Rockheim har publisert en rekke formidlingsfilmer i sosiale medier.
-Ny strategiplan peker på digital formidling under innsatsområdet økt rekkevidde.
-Stilling som digital formidler i 40% utlyst i desember. Ansettes i januar 2022.

Rørosmuseet

- Deltaker sammen med fire andre nordiske verdensarvsteder i prosjektet Nordic World Heritage VR-network der bruk av VR/AR-teknologi skal utforskes og erfaringene skal deles.
-Vi har i 2021 hatt en fast dag med presentasjon av historiske foto på Facebook, med innhenting av opplysninger om bildene i kommentarfeltet.
-Økt bruk av egenprodusert video til sosiale medier – både

under Handverksdagene 2021 og gjennom førjulstiden ble dette aktivt bruk i formidlingen som selvstendige formidlings-tiltak.

Sverresborg

Under utvikling: Digitale verktøy som integrert del av utstillinger, f.eks Schrøderutstilling, framstilling av tradisjonelt håndverk på Meldalstunet.

Trondheim kunstmuseum

- Snakk om kunst- Digitalt formidlingsprosjekt som presenterer og forklarer fagbegreper innen kunst og skapende arbeid, med mål om å gjøre det lettere å snakke om kunst. I tillegg gis det også veiledning til en teknikk som kan brukes til å utforske Trondheim kunstmuseums samling. For voksne og barn, og med veiledning for lærere som ønsker å bruke det i undervisning.
- Podkast- Trondheim kunstmuseums podkast, med muntlige fortellinger/intervjuer om museet, samlingen og utstillingene.
- 360-visning Leonard Rickhard- utstillingen ble fotografert med 360 graders kamera, og publisert på nettet. Slik kunne folk besøke utstillingen digitalt og bevege seg rundt ved hjelp av punkter.
- Film til hver utstilling lagt på nettsiden. I tillegg lages en film som viser arbeidet som gjøres i samlingsforvaltning. Filmen, som er uten tale, er tatt opp under skulpturprosjektet (kontroll av protokoll/digital registrering, rengjøring, merking, tilstandsvurdering, preventiv konservering og avfotografering av skulpturene i samlingen) og viser noe av arbeidet som pågår på museet, men som ikke er synlig for publikum. Filmen er publisert på nettsiden og i sosiale medier.
- Publisert artikkel på DigitalMuseum, om museets første innkjøp.
- Informasjonsfilm om Lorck Schive Kunstpris- Film med formidler på museet som fortalte om prisen, historien og om de nominerte kunstnerne i 2021. Filmen ble publisert på nettsiden og ble også vist på skjerm i utstillingen. Filmen var tegnspråkolket.
- Pilot for digital museumsformidling til barn. I samarbeid med firmaet ablemagic, MiST (Trondheim kunstmuseum og Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum) og Museet Midt (Kunstmuseet i Nord-Trøndelag) ble det utviklet en pilot for digital formidling til barn. Piloten bestod av et “minimuseum” utenfor museet og en digital plattform inne i museet. Gjennom den digitale plattformen kunne barn og voksne bruke verk fra DigitalMuseum til å lage kollasjer og navngi dem. Kollasjene ble en del av et galleri som ble vist i formidlingsverksted og i minimuseet utenfor. Piloten ble testet ved TKM i sommermånedene.

5.10 MARKEDSFØRING

MiSTs markedsgruppe består av en person fra hvert museum som jobber med markedsføring, samt en sentral markedskoordinator og en salg- og bookingansvarlig. Det holdes jevnlig møter i markedsgruppa, her gjennomføres det kurs og andre faglige oppdateringer. Markedsgruppa jobber med å øke billettsalget gjennom helhetlig markedsføring med en felles standard. Alle museene i MiST skal markedsføre hverandre, og kvaliteten på markedsarbeidet skal være god og effektiv. Det arbeides med å kartlegge målgrupper og spisse markedsføringen.

MiST har felles gavekort og sommerkort, og kjører flere felles kampanjer i løpet av året. Hver torsdag har MiST en felles annonse i Adresseavisen. Det markedsføres også aktivt via samarbeidspartnere og destinasjonsselskap.

På grunn av Covid-19 er det fortsatt store endringer i målgruppene i 2021, spesielt i sommersesongen. All markedsføring ble rettet mot regionalt og lokalt marked, og litt mot nasjonalt marked. Størst andel besøkende var familier. Det meste av cruisetrafikk og utenlandske turister uteble.

Det ble utarbeidet en felles produktmanual for museene, og utviklet pakker og produkter tilpasset gruppe- og bedrifts-markedet, både egne pakker, og pakker laget i samarbeid med andre trønderske reiselivsaktører. Det ble også jobbet målrettet med reiseselskaper og turoperatører som selger Norge og Trøndelag som reise-mål, for å øke deres kjennskap til museene, og for økt samarbeid og salg av våre museumsopplevelser.

Sommeren 2021 ble det gjennomført profesjonell fotografering på alle MiST-museene. Det var behov for å bygge opp en bildebank med oppdaterte bilder som viser museene i bruk. I tillegg til dette felles markedsføringsarbeidet, arbeider hvert enkelt museum med egen markedsføring, slik det presenteres under.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

Vi er godt synlige på SoMe. Kursing gjennom markedsgruppa i MiST er til god hjelp når vi skal være aktive på diverse plattformer. Vi har et godt samarbeid med lokalpressen, og til hvert arrangement blir det sendt inn presseomtale til både lokalavisa Hitra- Frøya og nettavisen Froya.no. Vi ser at vi når fram til flere kundegrupper når vi får omtale i begge mediene. Alle museene i MiST har gjennom markedsgruppa fått støtte til å ta markedsføringsbilder. Vi leide inn det lokale firmaet Vindfang og arrangerte aktiviteter med både voksne og barn. Dette har gitt oss en god bildebank for bruk i all markedsføring. I arbeidet med å få flere øyværing er engasjert, laget vi i år blant annet en lokalhistorisk påskequiz med spørsmål fra Hitra, Frøya og Vågan/Hemnskjela.

Museet Kystens Arv

MKA benyttet Instagram, Facebook, plakatoopheng og media til markedsføring i 2021. Museet fikk omtale både i Fosna-Folket, Adresseavisen og NRK-Trøndelag. Det var spesielt genserutstilling, jekteturne og UNESCO-nerkjennelsen som ga oppmerksomhet.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

Nordenfjeldske Transitt-prosjektet er i seg selv markedsføring av både samlingen og museet. Det når et nytt publikum. Mange kjenner ikke til NKIM fra før eller har besøkt museet. Kontaktpersonene på hvert sted er viktige siden ingen av museets ansatte er til stede under utstillingsperioden. Å fokusere på kvalitet er viktigere enn besøkstall for Nordenfjeldske Transitt. Lokal presse på utstillingsstedene kontaktes et par uker før utstilling monteres. Foreløpig har dette resultert i en avisartikkel og et radiointervju på Oppdal. Avisartikkelen fikk

tittel «Håndplukket åtte av 30.000 gjenstander da museet stengte ned».

NKIM opprettholder tett kontakt med reiselivsbransjen i Trondheim og trøndersk reiseliv som del av MiSTs felles arbeid.

Orkla Industrimuseum

Rindal skimuseum deltar i fellesannonsering i MiST, i tillegg brukes nettstedet Trollheimsporten, lokalavisene og nettannonsering på «Opplev Rindal». Skimuseet har egen facebook side og instagram i tillegg til MiST.

Ringve /Rockheim

Ringve:

-Markedsføring av utstillinger/tilbud, arrangementer vår, sommer, høst slik som konserter, foredrag, familiedager, spesialomvisninger, Endelig folkefest og leven (okt) og ved oppstart av nye utstillinger- i relevante kanaler:

-Ringve.no, SoMe: Facebook, Instagram, nyhetsbrev, kulturkalenderen trd events. Ringves trykte program, distribueres pr. post og i byen, digitale annonser i Adressa og på SoMe, trykte annonser til utvalgte arrangement i Adressa og plakater i lokalområdet på Lade.

-Pressemeldinger til større arrangementer som har resultert i medieoppslag i NRK radio Midtnytt, Adressa og Trondheim24.

Rockheim:

- Markedsføring av utstillinger/tilbud og arrangementer som foredrag, quiz, konserter, Endelig folkefest og leven og ved oppstart av nye utstillinger – i relevante kanaler:

-Rockheim.no, SoMe: Facebook, Instagram, nyhetsbrev, kulturkalenderen trd events, trykt program, distribuert med hovedvekt i sentrum og på utvalgte platebutikker og lignende, annonsering i trykk: Morgenbladet, Adressa, Digital annonsering: Adressa.no, Ballade.no, Brattørkaia.no, via Entra og plakatrunder for arrangementer i Midtbyen (plakattårn).

Pressearbeid

-Pressemeldinger knyttet til Rockheim Hall of Fame, MoE – vi som elsket kaos, oppgradering av 80-tallsrom og Everybody dance!

-Pressearbeid internasjonalt (Japan) for utstillingen MoE – vi som elsket kaos.

-Pressearbeid lokal og nasjonal tv, radio for Rockheim Hall of Fame

Felles:

-Faggruppearbeid.

-Faste, ukentlige markeds møter.

-Helsides annonse for høstferietilbud i Høststemning (landsdekkende kampanje) i Dagbladet 29. september og nettsiden <https://www.livsstilsguide.no/>.

-Felles markedsføring av seks musikkforedrag – Kultur-retur plassert annenhver gang på Ringve og Rockheim over 6 mnd.

Rørosmuseum

Jobber etter en oppsatt markedsplan. Kunngjør alle arrangementer på egne nettsider, i sosiale medier, hos destinasjons-selskapet og kommunene. I tillegg annonserer vi i digitale og trykte medier. Vi har årsvtaler med lokale og regionale medier der vi annonserer etter en satt tidsplan, samt etter behov. Vi har hatt et økt fokus på digital formidling og markedsføring

i 2021, og har dedikert jobbet med videoproduksjon. I tillegg har vi produsert brosjyrer som presenterer vårt publikumstilbud, der «Turer i Circumferencen» er årets nyhet.

Sverresborg

-Bedre synlighet lokalt i og rundt museumsområdet, i form av plakater, bannere, informasjonsoppslag og infoskjermer.

-Stort sett digital annonsering i sosiale medier, samt lokal og regional avis.

-Målrettet markedsføring på sosiale medier og hjemmesider.

-Lokal markedsføring med bannere, gatebukker og flyere.

-Direkte kontakt med skoler og grupper via mail. Ellers har markedsføring vært inkludert i felles tiltak i MiST.

Trondheim kunstmuseum

Fokuset for markedsføring er

-Mer målgruppespissing, historiefortelling og tettere samarbeid med journalister angående vinklinger på saker.

- Økt bruk av digitale kampanjer/annonsering gjennom Schibsted etc.

- Økt fokus på film som en del av digitale kampanjer.

- Tydeligere profilering, økt lesbarhet og tilgjengelighet.

- I 2021 tok museet i bruk en ny fargeprofil med utgangspunkt i verk i samlingen. Fargene ble tatt i bruk på nettsiden og materiell har i løpet av året blitt oppdatert for å inngå i profilen.

- Museet har hatt annonser på Kunstkritikk.no, Artszene, Magasinet KUNST, Kunstavisen, Morgenbladet og i Billedkunst.

Utstillingene:

- Til flere av utstillingene ble det brukt takeoverkampanje på Subjekts flater (Lorck Schive Kunstpris 21, Lap-See Lam, Drawings Belonging to the Heart. Hertling & Andreassen). Subjekt når godt ut til et kulturinteressert ungt publikum, og har høyt antall lesere i Trondheim, i tillegg til nasjonalt. Det ble gjort ekstra markedsføringsinnsats for Lorck Schive Kunstpris 21 – samarbeid med Subjekt om fire artikler som tok for seg ulike aspekt ved Lorck Schive kunstpris og de nominerte kunstnere (innholdsmarkedsføring), digital kampanje på Adresseavisens flater, flaggvimpler (Trondheim kommunes flaggstenger) i tiden rundt åpning og prisutdeling, filmer på store markedsføringskjerner ved de største kjøpesentrene i byen.

For utstillingene Håkon Bleken. Protagonist – Antagonist og Billedbyggeren Georg Jacobsen ble det blant annet benyttet annonse på papir i Adresseavisen, digital kampanje og en større sak i Adresseavisen, hvor Bleken snakker varmt om utstillingen og sin inspirasjonskilde Jacobsen.

Utviklingsenheten

Fikk medieoppslag i forbindelse med partnernøtet med Astra museum da de besøkte Sverresborg i oktober: Trønderbladet, Avisa Sør-Trøndelag og Arbeidets Rett.

6 PARTNERSKAPSUTVIKLING OG NETTVERK

MiST skal være en foretrukket samarbeidspartner for lokale virksomheter og utvikle gode og langsiktige relasjoner med eksterne samarbeidspartnere. Nettverk og partnerskap er viktige for museene våre. Lokale partnere og nettverk kan fremheves som viktige for alle museene, enten det er mindre lokalmuseum eller store museer med nasjonale oppgaver. Det er alltid et lokalsamfunn omkring museet, og lokale historielag, banker, bedrifter og fagmiljø utgjør størsteparten av denne typen partnerskap.

MiST samarbeider med eksterne aktører på mange plan, og samarbeidet tar mange former. Det ble etablert et nettverk for direktørene i museene i Trøndelag; Stiklestad, Saemien Sijte, Museet Midt og MiST, som i 2021 er utvidet også med direktørene for Justismuseet, Jødisk museum, Falstadsenteret og Rustkammeret for å skape samarbeid og fellesskap mellom museene i regionen.

En av MiSTs strategiske mål for perioden er å «initiere og utvikle samarbeid med andre kunnskapsinstitusjoner og nasjonale og internasjonale nettverk». Deltakelse på internasjonale konferanser, publisering i internasjonale tidsskrifter og medlemskap i internasjonale organisasjoner er en del av dette. Spesielt for kunst- og designmiljøet er at de også kjøper inn internasjonale verk, og låner/låner ut verk fra andre museer over hele verden.

NTNU er en av våre viktigste partnere, og vi har en samarbeidsavtale med Det humanistiske fakultet. Våre ansatte underviser på relevante fag ved NTNU, på områder som kunst og kunsthistorie, musikkvitenskap, kulturminneforvaltning og arkiv- og samlingsforvaltning. Flere er også eksamens-sensorer og har ulike verv i fakultet og programstyrer ved NTNU. Dette er viktige oppgaver som bygger nettverket til MiST og den enkelte ansatte. Det viser også at MiST har en ettertraktet kompetanse som videreutvikles gjennom god kontakt med student- og forskningsmiljøet ved NTNU.

MiSTs ansatte er utover det som er nevnt, engasjert i en rekke organer, fagseksjoner og nettverk, slik det framgår av detaljerte rapporter under.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

Kystmuseet har et godt samarbeid med frivillige og kulturaktører i regionen. Hermetikkutstillingen har fått permanent plassering på Hopsjøen. Andre miljøer på Hopsjøen er også gode samarbeidspartnere, som f.eks Aukas båtmotorsamling. Godt samarbeid med Trøndelag kysthistoriske museum på Mausund og ønsker i tillegg å få til noe sammen med Frøya kulturhus etter hvert.

Austråttborgen..

Foto: Inger Elisabeth Stjern

Hitra historielag, Hitra kommune, Kirkekontoret på Hitra (Dolm) og Dolm kirkeforening. Museet har etablert gode relasjoner til disse aktørene, og har allerede dratt nytte av denne kontakten i forskning- og innsamlingsprosjekter.

Museet Kystens Arv

-MKA har også i 2021 arbeidet for å styrke lokale partnerskap som Indre Fosen kommune, lokale bedrifter, skoler, lag og foreninger. Samarbeidet med Kystpilegrimsleia fortsatte.-Markedssamarbeidet «Bygdebutikkene» fortsatte med tanke på økt salg og kundetilstrømning. Samarbeid med flere enkeltstående reiselivsaktører for markedsføring av hverandre. -Samarbeidet med Perler på en Snor (reiselivsorganisasjon). En viktig samarbeidspartner for MKA er Forbundet Kysten. I 2021 arrangerte MKA sammen med Forbundet Kysten et 3 dagers råsegelseminar om segling av jekt med folk fra hele landet. -Samarbeidet med Studieforbundet Kultur og Tradisjon, som fortsatte med kursmodul 3 i ”Trebåtbygger”. Kurset foregikk i båtbyggeriet på MKA med tema ”klinkbåtbygging/reparasjon av båt»

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

-Samarbeidsavtale med Trondheim folkebibliotek om Nordenfjeldske Transitt. -Samarbeid med NTNU om studenter i praksis. -Samarbeid med Olavsfest- etablert (gjennomføring 2022). -Samarbeid knyttet til Hannah Ryggen Triennale- etablert (gjennomføring 2022). -Samarbeid norske kunsthåndverkere. -Pilegrimsleden: Austråttborgen har status som nøkkelsted i Kystpilegrimsleia.

Norsk Døvemuseum

NTNU, Vaskeriet, Rådgivningstjenesten for syn og hørsel (Trondheim Kommune), Trondheim Døveforening.

Orkla Industrimuseum

Som en av landets 6 museumsjernbaner i Samferdselsdepartementets Landsverneplan for jernbane, er Orkla Industrimuseum aktivt med i samarbeidsorganet «Direktørnettverket». Orkla Industrimuseum er medlem i følgende organisasjoner: -International Committee for the Preservation of Industrial Heritage (TICCIH). Avdelingsleder for kulturhistorisk avdeling er nasjonal representant. -European Routes of Industrial Heritage (ERIH). Avdelingsleder for kulturhistorisk avdeling er kontaktperson. Orkla Industrimuseum har ambisjon om å bli ankerpunkt innen 2025 – noe som vil gi oss økt eksponering internasjonalt. -Orkla Industrimuseum har opprettet et faglig samarbeid med Tsjekkia National Heritage Institute innenfor teknologi- og industriarv. -Orkla Industrimuseum har et formelt samarbeid med Orkland kommune og Skaun kommune om en regionhistorikerstilling. Denne stillinga ble opprettet i 2019 og arbeider nært med kommunene og kommunenes innbyggere om oppgaver knyttet til kulturvern og kulturhistorie. Den største arbeidsoppgaven i 2021 var ferdigstilling av Skaun kommunes Kulturminneplan. Skaun kommune gikk ut av samarbeidet 31.12.21. Regionhistorikeren samarbeider også med ulike historielag om prosjekter.

- Det er samarbeid med 3 venneforeninger: Rindal skimuseums venneforening, Thamshavnbanens venner og Meldal bygdemuseums venner. -Museet har jevnlig kontakt med vertskommunene Orkland og Rindal.

Ringve/Rockheim

NTNU: Humanister i praksis, masterkonserter, Mustek- undervisning i musikkteknologi
Entra: samarbeid om smartgrid for salg/kjøp av energi på Brattøra..
Festivaler: Jazzfest, Barokkfest, Kamfest, Akustiske Landskap, Trondheim Calling.
Kulturskolen – elevkonserter på Ringve og Rockheim.

Rørosmuseum

-Fast representasjon i Verdensarvrådet og rådets faggruppe, (de fem VA-kommunene, to fylkeskommuner og Sametinget). -Samarbeid med destinasjonsselskap, matmiljøet og til dels industrimiljøet, bl.a. gjennom profilundersøkelse og profilutvikling. -Nasjonale bygningsvernmiljøer og andre bygningsvernseier. -Verdensarvnettverk (Norges verdensarv, Nordisk verdensarv, Riksantikvar, Miljødirektoratet.) -Samisk fagmiljø, Aajege, Sametinget, Saemien sijte. -FOU-institusjoner- NTNU, UiO, NIKU, NGU.

Sverresborg

-Medlemskap i nye Visit Trondheim fra 2022. -Sparebanken SMN1. Samarbeidspartner, bidrag til «ungdom i arbeid» i sommersesongen. -Sparebanken SMN1. Samarbeidspartner og sponsor. Bankfilial i byavdelingen planlegges åpnet i 2023. -Trondhjems skiklub. Samarbeidspartner i arbeidet med skiutstilling på Sverresborg i 2025. -Samarbeid med Byåsen menighet om formidling og arrangementer i tilknytning til museets kirker, f.eks. «drop-in bryllup». -Samarbeid med Nasjonalt Pilegrimssenter for Pilegrimsleden gjennom Sverresborg. -Utvikling av samarbeid med Norske Sanitetskvinner forening for gjennomføring av Fastelavn. -Samarbeid Trondheim Stage, ulike konserter. -Samarbeid med Trondheim kino og Kosmorama. -Samarbeid med Trondheim kommunale Kulturskole «Blåsernes dag» og «Jul på Sverresborg». -Prima as.

Trondheim kunstmuseum

-Museum Why?- Nordisk nettverkssamarbeid som utforsker ideer om fremtidens museum. Malmö Konstmuseum (SE), Nykyaiteen museo Kiasma (FI) og Trondheim kunstmuseum, i samarbeid med Copenhagen University’s Research Centre Art as Forum (DK). -Hannah Ryggen Triennalen- samarbeid med Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum, Kunsthall Trondheim og Kjøpmannsgata Ung Kunst om utstillinger og arrangementer til Hannah Ryggen Triennale 2022 -Olavsfestdagene – Trondheim kunstmuseum var innlemmet i Olavsfestdagens program med visningen av Jumana Mannas film A Magical Substance Flows Into Me, 2020. -Zacheta National Gallery Warszawa- Utstillings- og utveks-

lingssamarbeid, om utstillingen Hege Lønne. Utstillingen ble vist høst/vinter 2021 i Warsawa, og skal vises i Trondheim vår/sommer 2022.

Utviklingsenheten

Stort nasjonalt nettverk innen museums- og arkivsektoren, internasjonalt nettverk via ICOM og NEMO, tidligere EU-partnere, pågående EØS-prosjekt m.v.

6.1 REGIONALT OG KOMMUNALE SAMARBEID

MiST har løpende kontakt med Trøndelag fylkeskommune, bl.a. som regional utviklingsaktør. MiST er Trøndelags største kulturinstitusjon og har nytte av samspill på ulike områder; museenes tilbud som ledd i opplevelsesnæring/reiselivsutvikling, utviklingstiltak i samarbeid med bibliotekene som visningsarenaer, skolebesøk og som praksisplass for videregående elever eksempelvis i byggfag. Fylkeskommunen er en tett samarbeidspartner i rollen som forvalter og utvikler av kulturminnefeltet både generelt, men særlig i forvaltning og utvikling av Røros bergstad og circumferensen som verdensarvområde. Fylkeskommunen er tilskuddsgiver for ulike kunst- og kulturtiltak og samarbeidspartner i utvikling av en felles magasinløsning for museene. MiST har i 2021 bidratt med skriftlige innspill til den regionale kulturmiljøplanen, til regional strategi for verdiskaping i Trøndelag og prosjektet: Bevarings- og utviklingsplan for privatarkiv fra Trøndelag.

Museene er viktige institusjoner i sine lokalsamfunn. Samarbeidet med vertskapskommunene er derfor viktig. Dette gjelder kommunene Rindal, Orkland, Hitra, Indre Fosen, Røros og Trondheim. MiST opplever stor ryddighet i samspillet der kommunene skiller på rollen som eierkommune og tilskuddsgiver. MiST er opptatt av tett samspill med eierne og har hatt flere eiermøter i løpet av året. Tilsvarende ønsker MiST å orientere det enkelte formannskap og administrativ ledelse i kommunene om selskapet, ulike aktiviteter og hvordan samarbeidet kan utvikles.

Med Trondheim kommune har det vært tett kontakt i løpet av 2021 som følge av utredningen om nytt museum for kunst og form i Trondheim. Samarbeidet med Ørland kommune er strukturert bedre for å se på hvordan man felles kan forsterke aktivitetene på Austråttborgen og ved Hannah Ryggen-senteret på Ørlandet. For Austråttborgen er Statsbygg også en viktig aktør ettersom de formelt forvalter bygg og eiendom.

6.2 MARKEDSSAMARBEID

Stillingen som salgs- og bookingansvarlig har bidratt til økt samarbeid omkring markedsføring og flere nye partnerskap er etablert.

Samarbeid med lag og organisasjoner

Som et resultat av økt fokus på samarbeid med ulike lag og organisasjoner, ble det utarbeidet flere tilbud og aktiviteter til organisasjoner med medlemmer som har spesielle behov. MiST ønsker å være en relevant samarbeidspartner, og tilgjengeliggjøre museene for alle.

Pilegrimsbyen Trondheim

Det ble også etablert et samarbeid med prosjektet og be-

driftsnettverket Pilegrimsbyen Trondheim. Prosjektet ønsker å bidra til synliggjøring av Trondheims historie i samarbeid med lokale kunstnere og kulturaktører, og forlenge tiden pilegrimene tilbringer i regionen. MiST er med som partner i dette prosjektet.

Historienes Trøndelag

Prosjektet Historienes Trøndelag kom som et initiativ etter arbeidet med prosjektet «Det historiske Trondheim», som ble gjennomført i perioden 2017-2019. Prosjektet hadde som hovedmål å kartlegge muligheten for å gjøre kulturhistorien bedre kjent for lokalbefolkningen, lettere tilgjengelig for besøkende, og bedre tilrettelagt for at lokalt næringsliv kunne utvikle nye og innovative produkter basert på kulturarven i Trondheim. Prosjektrapporten konkluderte med at det var et potensial i videre samarbeid om tilgjengeliggjøring av historiene, og at prosjektet burde utvides til å ha et regionalt fokus. Med det ble prosjektet Historienes Trøndelag til, som nå i første omgang er et forprosjekt, finansiert av Trøndelag fylkeskommune, med formål om å løfte fram museenes innhold for slik å gi grunnlag for utvikling av pakker på tvers av prosjektets deltagere. Styringsgruppa består av prosjektleder Ingeborg Collin, representanter fra Museet Midt, Museene i Sør-Trøndelag, Saemien Sijte, Stiklestad Nasjonale Kultursenter, NTNU Vitenskapsmuseum, og en representant fra Trøndelag fylkeskommune.

Scenario 2030 - Opplevelsesnæring

Parallelt med Historienes Trøndelag-prosjektet har fylkeskommunens eget Scenarioprojekt for opplevelsesnæringen pågått, hvor tre representanter fra MiST har deltatt. Scenarioprojektet kan sees på som en overbygning for Historienes Trøndelag, med mål om å utvikle en ny kommunikasjonsplattform for trøndersk reiseliv, mens Historienes Trøndelag handler om å skape innhold. På sikt er ambisjonen at innhold fra prosjektet Historienes Trøndelag skal kunne deles på denne plattformen.

Endelig Folkeliv 8. - 31. oktober 2021

MiST deltok i Sparebank 1 Midt Norges gjenåpningsfest etter pandemien 08. – 31. oktober 2021. Vi bidro blant annet med kveldsåpne torsdager, gratis inngang i helgene på våre bymuseer, og gjennomførte flere arrangementer som ble laget spesielt for gjenåpningsfeiringen. På Hitra var de også med på feiringen, og Kystmuseum deltok med flere ulike arrangementer, blant annet en musikalsk miniturné, samt et foredrag om hermetikkindustrien.

Trondheismuseenes tilbud om gratis inngang i helgene førte til en gjennomsnittlig økning i antall besøkende på 99 % sammenlignet med tilsvarende helger i 2019, og første helga i perioden hadde bymuseene til sammen over 2000 besøkende. Flere av arrangementene gjennomført i forbindelse med gjenåpningsfeiringen ble også godt besøkt.

6.3 NASJONALE MUSEUMSNETTVERK OG REPRESENTASJON I NORGES MUSEUMSFORBUND

Alle museene i MiST er med i ett eller flere av de nasjonale museumsnettverkene, noen som passive. Rørosmuseum er særlig aktive innen sine nettverk og tar over sekretariatsfunksjonen for Nettverk for tradisjonshåndverk og bygningsvern fra 2022. Ringve leder musikknettverket, men dette nettverket

har vært inaktivt i mange år. Fra 2022 planlegger Ringve å aktivisere nettverket igjen. Vi ser at aktiviteten avhenger av hva som skjer i de ulike nettverkene. I noen tilfeller innebærer deltagelsen at man deltar i felles prosjekter med egen aktivitet, andre ganger deltar man på konferanser og samlinger i regi av nettverket. Uavhengig av aktivitetsnivå, er nettverkene nyttige kilder til informasjon om nasjonale og internasjonale faglige tema og aktiviteter.

MiST er representert i tre fagseksjoner i Norges Museumsforbund: Steffen Wesselvold Holden, Nordenfjeldske kunstindustrimuseum er styremedlem i Fagseksjon for kunst og kunstindustrimuseum, Ulf Ingemar Gustafsson, Orkla Industrimuseum er styremedlem i Fagseksjon for industri, kommunikasjon og anlegg og Lars Erik Melhus, Ringve /Rockheim er varamedlem i Fagseksjon for formidling.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

Nettverket for fiskerihistorie og kystkultur.

Samtidsnettverket.

Museet deltar aktivt i nettverket for kyst-og fiskerihistorie, med et særskilt fokus på havbruksnæringen. I samtidsnettverket deltar vi mer passivt, men vi har deltatt aktivt i nettverkets prosjekt om utvikling av nettstedet minner.no.

Museet Kystens Arv

Passive medlemmer i Nettverk for tradisjonshåndverk og bygningsvern.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

Herregårdsnettverket – deltar aktivt i prosjekt. Kunstmuseumsnettverket.

Orkla Industrimuseum

Nettverk for teknologi og industrihistorie. Bergverksnettverket. Nettverk for jernbanehistorie. Nettverk for arbeiderkultur.

Rindal skimuseum

Deltar i nettverk (ikke registrert nasjonalt) for skimuseer i Norge, som består av Norsk Skieventyr Skimuseet i Morgedal, Kongsberg skimuseums samlinger i Norsk Bergverksmuseum, Skimuseet i Holmenkollen, Trysil skimuseum, Norges Olympiske Museum Maihaugen Lillehammer, Skikongen Torleif Haugs hjem, Skisamlingen ved Sverresborg Trøndelag Folkemuseum og Rindal skimuseum. I november 2021 deltok avdelingsleder i et treff i nettverket, «ski- og skimakerseminaret» i Skimuseet i Holmenkollen.

Ringve/Rockheim

Musikknettverket. Ringve leder dette, men nettverket har vært inaktivt i flere år. Det er opprettet kontakt med nettverket i 2021 og lagt en plan for 2022. Herregårdsnettverket. Passiv deltakelse. Mangfoldnettverket. Kommet med i 2021 på bakgrunn av arbeidet med ny formidlingsstrategi barn/unge.

Rørosmuseet

Bergverksnettverket – aktiv.

Nettverk for tradisjonshåndverk og bygningsvern – aktiv. Overtar sekretariatsfunksjonen fra og med 2022 og for to år.

Sverresborg

Sjøfartsnettverket.

Herregårdsnettverket.

Nettverk for tradisjonshåndverk og bygningsvern.

Fotonettverket.

Formelt med i drakt- og tekstil-nettverket – ikke aktive.

Kulturlandskapsnettverket – ikke aktive.

Stavkirkeigarforum.

Trondheim kunstmuseum

Nasjonalmuseet – kurs og kompetanse, formidlingsnettverk.

Nasjonalt formidlingsledernetverk.

Kunstmuseumsnettverket (direktør-nettverk).

Utviklingsenheten

Nasjonalt museumsnettverk for minoriteter og kulturelt mangfold (Mangfoldsnettverket) – passiv.

Cristin.

6.4 TJENESTEYTING, UNDERVISNING OG OPPDRAG

MiST har en lang tradisjon for å yte tjenester til mindre museer utenfor MiST i regionen. Noe av dette arbeidet ytes fra Utviklingsenheten, og er ofte hjelp til vurdering av samlinger, arkiver, utstillingsbistand, undervisning eller generell museumsfaglig rådgivning.

MiST har en samarbeidsavtale med Jødisk Museum i Trondheim om å yte bistand og museumsfaglig arbeid på lik linje med MiSTs egne museer og ny justert avtale ble underskrevet i 2021. Det er levert gratistjenester til Oppdalsmuseet, Tydal bygdemuseum og Mostadmark Jernverks Venner og det har vært et betalt oppdrag for SNK vedr. magasinbygging ved planteskolen i Verdal. Rørosmuseet utfører rådgivnings- og veiledningsarbeid for private og offentlige huseiere.

Ellers er det svart på en del henvendelser og gitt rådgiving vedr. frivillighet og samlingsforvaltning.

Avdelingsvise rapporter

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

Museets konservatorer var biveiledere for fire studenter i kunsthistorie (Institutt for kunst og media, NTNU) som skriver bacheloroppgaver om museets samlinger. Morten Spjøtvold veiledet én student om Frida Hansen; Solveig Lønmo to studenter om Hannah Ryggen; Steffen W. Holden én student om øst-vestpåvirkning innenfor keramikk. Institutt for arkitektur og teknologi, NTNU. Morten Spjøtvold og Solveig Lønmo hadde forelesninger om transformasjon – endringer i bygninger. Morten Spjøtvold ledet workshop i Primus for masterstudenter KULMI, NTNU.

Orkla Industrimuseum

Faglig rådgiving til NVE, Kystverket.

Kurs for lokal entreprenør, Drugli maskin.

Rørosmuseet

Museet utfører rådgivnings- og veiledningsarbeid inkludert hjelp til å finne historiske kilder og fotografier, for private og offentlige huseiere i Røros bergstad og i regionen. På oppdrag fra Byantikvaren i Røros og private eiere utarbeides det årlig mange tilstands- og tiltaksrapporter for verneverdige og fredete bygninger.

Utviklingsenheten

Stein Adler Bernhoft

Tydal bygdemuseum:

Avlagt to befaringer/møter på museet vedr. etablering av en ny utgave av museets «karolinerutstilling». Også arbeidet fysisk med snekkerarbeid, bl.a. ny monter for «myntfunnet», og montering av gjenstander, tekst og illustrasjoner, samt lyssetting. Utstilling ble ferdigstilt og åpnet i juni 2021.

Skifermuseet (Oppdalsmuseet):

Avholdt et par møter/befaringer på Oppdal. Arbeidene har ellers stått litt på vent på grunn av pandemi-situasjonen. Tegnet ut arbeidstegninger for element til «Kulturpunkt» til en utendørs kultursti på museumsområdet. Har også utarbeidet en 3D-modell av det oppsatte «Visningsbygget» for skiferhistorien. Her gjenstår å tegne ut en mindre utstilling. Sluttarbeidene i dette prosjektet gjøres våren 2022.

Ann Siri Hegseth Garberg:

-Samlingsforvaltning: Bistått SNK med råd vedr. Verran bygdemuseum, samt med stoff om beredskapsarbeid; Yrjar heimbygdslag vedr. priser teknisk utstyr; div. råd til historielag vedr. merking av gjenstander via Sør-Trøndelag historielag; Mostadmark Jernverks Venner med råd om registrering av gjenstander, div. oppfølging Tydal bygdemuseum vedr. Primus. -Frivillighet: Henvendelser fra Vestfoldmuseene, Norsk Jernbanemuseum, ViTi (tidligere Sunnmøre museum), KULMI- student -Div. kulturhistoriske henvendelser: Spørsmål om husmannskost, museumsbranner og annet. - Besvart/videresendt div. henvendelser om EU-samarbeid. - Besvart undersøkelser fra NMF i samarbeid med flere.

Undervisning/kurs

6.sept: Workshop (4 timer) om Spectrum for KULMI-studenter (Master).

10.sept: Dobbelforelesning om samlingsforvaltning/Spectrum for bachelor-studenter KULMI

27.okt: Dobbelforelesning om samlingsforvaltning for bachelorstudenter Arkiv- og samlingsforvaltning

29.okt: Undervisning KULMI (bachelor) om å lage utstillinger.

1.nov: Primus-kurs SNK (sammen med Åse Fredrikson, TKM).

Turid Nilsen: Forelesning på Arkiv- og samlingsforvaltningsstudiet om arbeidet med privatarkiver i MiST.

Magne Røskaft bistår SNK med etablering av fotomagasin på Stiklestad. Prosjektet startet i 2021 og videreføres og avsluttes i 2022. Dette er timebasert utleie.

7 MUSEUMSBYGG, INVESTERINGER OG STØRRE ARBEIDER

Det store byggeprosjektet i 2021 var ferdigstillelsen av nybygg ved Orkla Industrimuseum – et byggeprosjekt til 115 millioner kroner (eks. mva) – med nytt verksted for Thamshavnbanen, arkiv- og magasinlokaler, utstillingsareal for jernbanemateriell under tak og administrasjonskontorer. Det arbeides videre med ombygginger i det gamle bygget og ny utstilling.

Også ved Rørosmuseet har det pågått flere byggeprosjekter, med utbedringer for kontorlokalene i Smelthytta, sikring og universell utforming (bl.a. HC toalett i Kurantgården). Mindre prosjekter ved flere av museene er gjennomført i 2021 og er i gang, slik det framgår av delrapportene.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

- Flytebrygge på Dolm.
- Publikumsmottaket.
- Meierisalen.
- Søppelhuset.
- Innlegging av vann på Låven på Dolm og oppsetting av nytt kjøkken.

Museet Kystens Arv

MKA ferdigstilte det nye magasinet i 2021. En større investering ble gjort til innkjøp av mobile reoler. MKA ferdigstilte også lyssetting av Båthallen, noe som krevde en større investering.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

Aktiv deltaker i styrings- og ressursgruppe for nytt museum for kunst og form, Trondheim (KDMT). Avlevering av rapport til styret i MiST i desember.

Orkla Industrimuseum

OI startet innflytting i nybygget i desember og nå foregår restaurering av det gamle bygget. Hele byggeprosjektet skal være ferdig 10.mars 2023. Hele anlegget er ca. 3.000 m2 og budsjettet er 115 mill. kroner eks mva.

Ringve/Rockheim

Full oppussing av utstillingsareal og konserveringsverksted på Ringve.

Nytt kameraovervåkingssystem med støtte fra Norsk Kulturråd.

Planlegging av oppgradering av teknologien i lysboksen på Rockheim.

Rørosmuseet

Museet har sammen med Statsbygg gjennomført tre store prosjekter på museumsbyggene i 2021.

-I Smelthytta har kontorlokalene blitt bygget om, og gitt betydelig bedre arbeidsforhold for de ansatte. Parallelt med dette har hele bygget blitt gjennomgått og oppgradert mht. brannsikring og universell utforming.

-I Kurantgården har arbeidshuset blitt isolert, og fått et toalett-tilbygg. Dette gir vesentlig bedre arbeids- og formidlingsforhold for bygningsvernsenteret. Bygget har også fått sprinkling for å øke brannsikkerheten.

-Mannskapsbrakka (leirskolen) på Nedre Stortvart har blitt innvendig rehabilitert med brannsikring (bl.a. sprinkling), universell utforming og oppgradering av kjøkken.

Trondheim kunstmuseum

-Alle lysarmaturer i kjelleren i Bispegt. er byttet til LED.

-Tatt i bruk nye LED-spoter på Gråmølna. Halogenbelysning er faset ut.

-Taklekkasjer utbedret både på Gråmølna og i Bispegt.

-Befukteranlegg tatt i bruk på Gråmølna. Dette gir bedre klimastyring i utstillingsarealene.

-Skulpturmagasinet oppgradert med nytt gulv, nye pallereoler og rullereoler.

8 COVID-19

Alle kulturinstitusjoner og all kulturvirksomhet har i 2021 levd med usikre rammebetingelser og reguleringer som følge av koronapandemien. Tilpasning til ulike smitteverntiltak har vi lært oss å håndtere, men begrensningene i antallet på arrangementer og løpende endringer tilpasset lokale smittesituasjoner, har gjort all planlegging (og gjennomføring) krevende. MiST har også i 2021 unngått å permittere ansatte. Så å si ingen av museenes arbeidsområder har unngått effekten av Covid-19 i 2021 heller. Pandemien har satt sitt preg på hele organisasjonen og berørt alle ansatte i større og mindre grad. Spesielt rammet har naturlig nok alle formidlingsaktiviteter blitt.

Nedgang i besøk for visse typer arrangementer, forsinkelser i prosjekter, bortfall av utenlandske besøk og reduksjon av skolebesøk, er erfaringer fra alle museene våre. Det rapporteres også om stor belastning på drifts- og renholdspersonalet.

Men situasjonen har ført til stor kreativitet med flere digitale tilbud, omlegging av arbeidsoppgaver fra publikumsrettet til intern virksomhet med økt innsats på forvaltningen.

Avdelingsvise rapporter

Kystmuseet

Det er flere arrangementer og formidlingstilbud som er avlyst det siste året, slik som påskeaktivitet, foredrag, kurs og kulturminnedagen (aktivitetsdag). Vi merker at det er mindre besøk, da spesielt på gruppebesøk. Vi har hatt noe forsinkelse i prosjekter, da spesielt i ombyggingen av Meierisalen, hvor leveranseproblemer har forsinket prosjektet flere måneder. De ansatte er oppfordret til hjemmekontor.

Museet Kystens Arv

MKA måtte også i 2021 avlyse en del arrangementer, spesielt i månedene før jul da det ble ny smittetopp i Norge. Foredrag, kurs og konserter ble avlyst. Ansatte ved MKA har arbeidet som vanlig i 2021 med unntak av hjemmekontor i påkrevde perioder med smittetopper.

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum

Sommersesong 2021 – begrensninger i antall deltakere på gruppeomvisninger. Stiftsgården fikk sin sesong utsatt med 14 dager pga. lokal nedstengning.

Med stengt museum har Covid-19 hatt mindre betydning for virksomheten. Stab har, med gode smittevernrutiner, i hovedsak vært fysisk til stede på arbeidsplassen i Munkegata.

Orkla Industrimuseum

Mindre billettinntekter ved industrimuseet. Det var mindre aktivitet på Rindal skimuseum i vårperioden. Det meste av skoleformidlingen ble gjennomført. Sommersesongen fra 20.juni- 20.august ble gjennomført som vanlig med pålagte smitteverntiltak. Det ble en bra sesong med bra besøk i utstillingene, noe mindre besøk i kafeen. Ingen utlendinger ble notert som besøkende på Rindal skimuseum sommersesongen 2021. Planlagte arrangementer i sommersesongen 2021 ble gjennomført, tunnesse, barnedåp, og sommerkonsert.

Museets venneforening, som de siste årene har bidratt med god hjelp på Rindal skimuseum, har på grunn av Covid-19 del-tatt mindre på museet i 2021. Venneforeningen har hatt noen sosiale kaffetreff med korona-restriksjoner i skimuseums-kafeen høsten 2021.

Ringve/Rockheim

- Perioder med hjemmekontor for ansatte.
- Stengte kafeer i perioder med nedstenging i samfunnet og strenge lokale restriksjoner.
- Lite besøk i vårsemesteret pga. restriksjoner.
- Greit sommerbesøk, men nedgang fra 2021.
- Stor aktivitet under gjenåpningsfesten i oktober.
- Ringve og Rockheim har jobbet intenst med sammenslåing og oppbygging av ny organisasjon i 2021. Pandemien har gjort at vi har kunnet fokusere mer på organisasjonen og gjøre et solid grunnarbeid med tanke på faglig utvikling og formidlings-tilbud i årene framover.

Rørosmuseet

Covid-situasjonen har også i 2021 hatt stor innvirkning på museets drift og prosjekter. Først og fremst ved at vi har brukt mye tid og energi på å følge opp tiltak og endre praksiser etter hvert som regimet har endret seg. I første halvår mye fokus på alternative løsninger under strenge tiltak, i andre halvår fokus på å utnytte det mulighetsrommet som har vært der innenfor de gjeldende smitteverntiltakene.

I sum har vi fått mye ut av året og brukt de mulighetene vi har sett, men med en ikke ubetydelig slitasje på medarbeiderne som til stadighet har måtte endre planer når rammebetingel-sene har endret seg på kort varsel.

Sverresborg

- Har først og fremst påvirket besøkstall og publikumstilbudet. Mindre påvirkning på det daglige arbeidet med samlingsforvaltning og bygningsvern/drift f.eks.
- Påvirker det psykososiale arbeidsmiljøet da vi har mistet mange treffpunkt.
- Nedstenging for publikumsvirksomhet ved sesongstart. Punkterte sesongstarten.
- Bortfall av cruisebesøk medførte mindre oppdrag for formidlere.
- Avlyste større arrangementer.
- Avlyste foredrag og tilpassede tilbud til utsatte grupper (eldre).
- Stor belastning på renholdspersonale og driftsavdelingen, tilrettelegging og oppfølging av smittevern.

Trondheim kunstmuseum

– Mange nye verk har vært innkjøpt med stimuleringsmidlene, noe som har skapt et ekstra trykk på samlingsforvaltning og magasin.

- Mange av den planlagte aktiviteten i 2021 har blitt avlyst.
- Omvisningstilbudet har vært svært begrenset i perioder, flere utstillingsåpninger ble gjennomført uten publikum. Enkelte arrangementer ble gjennomført digitalt uten publikum.
- Avlyste reiser, både for ansatte på museet og for tilreisende.

Meierisalen, Kystmuseet i Sør-Trøndelag..

Foto: Vindfang

-Montering av utstillinger har krevd mer planlegging enn normalt, særlig Lorck Schive Kunstpris, hvor det er fire tilreisende kunstnere. Nøye planlagte perioder og fordeling av assistanse fra museumsteknikere, for å holde få nærkontakter for staben. -Vi ser at publikum er restriktive og forsiktige, og vi har derfor slitt med påmelding til kurs/verksteder og familiesøndager. Selv om tilbudet har vært der, og smittevern har vært i fokus, har folk vegret seg for å benytte seg av det. -Har gitt en økning i bruken av digitale verktøy og løsninger, noe vi ser kan være nyttig også i en normalsituasjon. Særlig når det gjelder strømming av arrangementer til et større publikum, samt muligheten for å kunne se arrangementet i opptak, har dette vært en positiv utvikling. -Kurer-virksomhet har vært gjennomført digitalt, noe som har

fungert positivt. -Den vedvarende usikre situasjonen har gjort at ingen større prosjekter som gjelder publikumsutvikling har vært igangsatt på museet det siste året. Med risiko for manglende gjennomføring, samt situasjonen med kohorter, har vi ikke gjort noen fremstøt til nye grupper. I tillegg har restriksjoner gjort det utfordrende å jobbe tett med nye grupper.

Utviklingsenheten

Også i 2021 ble det mye hjemmekontor i henhold til nasjonale retningslinjer.

9 ORGANISASJONEN

To interne arbeidsgrupper har gjennom 2021 arbeidet med hhv. utvikling av en formidlingsstrategi for barn/unge og en ny plan for samlingsforvaltning for MiST.

En rekke organisatoriske prosesser har pågått gjennom 2021. 2021 var hele første driftsår for Ringve Musikkmuseum og Rockheim som et samlet, nasjonalt musikkmuseum med ny ledelse på plass. Den organisatoriske sammenslåingen gjør at de to museene får brukt sine ulike styrker gjensidig, og en rekke spennende prosjekter er i gang og under planlegging. Erfaringene fra denne prosessen er nyttig som modell for organisasjonsutvikling ved andre museer i MiST.

Ved flere av museene er nye ledelsesstrukturer satt i 2021 noe som gir klarere ansvar og grunnlag for bedre faglig og personalmessig oppfølging. En første samling for direktører og avdelingsledere ble gjennomført høsten 2021.

Første halvår i 2021 ble det gjennomført mellomlederopplæring for i alt 22 ledere med god tilbakemelding. Senhøsten 2021 ble det første prosjektlederkurset for 30 ansatte gjennomført med innleid ressurs fra NTNU.

En HMS-samling med hovedfokus på psykososialt arbeidsmiljø ble gjennomført for verneombud, tillitsvalgte og ledelse høsten 2021.

Støttetjenestene på HR- og organisasjonssiden består nå av to stillinger. Et digitalt HRM-system ble etablert og tatt i bruk av alle ledere med personalansvar, og en digital personalhåndbok ble ferdigstilt og publisert. I fellesadministrasjonen ble det gjennom 2021 rekruttert en del nye ansatte som følge av at flere ansatte med lang fartstid i MiST valgte å gå av med pensjon.

Det er i løpet av året tatt i bruk nytt økonomirapporteringsystem Visma: «One Stop Reporting».

10 ØKONOMISTYRING

10.1 ØKONOMISK STYRING UNDER KORONASITUASJONEN

Det har ikke vært et nasjonalt pålegg om stengte museer i 2021, men lokale utbrudd har ført til reduksjoner i tilbud og avlysninger. Som følge av restriksjonene med antallsbegrensinger og avstand er det blitt gjennomført færre arrangementer og utstillinger. I statsbudsjettet for 2021 ble det lagt inn en ekstra bevilgning som skulle dekke opp tapte egeninntekter for første halvår 2021, deretter ble det i revidert budsjett tildelt ekstra midler for tapte egeninntekter frem til august 2021, til sammen kr 8,253 mill. Det har likevel vært en del usikkerhet angående fremtiden. Ansatte har i perioder med avlyste arrangementer arbeidet med andre relevante arbeidsoppgaver. Pandemien har også medført utfordringer med vareleveranser og kjøp av tjenester. Dette har medført at flere avdelinger i MiST ikke har fått gjennomført og ferdigstilt planlagte tiltak, dette gjelder særlig vedlikehold av bygninger, samt utstillingsproduksjon.

I 2021 har det også vært nasjonale tiltakspakker, som MiST fikk en positiv økonomisk effekt av, dette omfattet:
-reduert merverdiavgift.
-reduert arbeidsgiverperiode/endrede betingelser ang. omsorgspermisjon.
-reduert arbeidsgiveravgift.

10.2 STYRINGSMÅL

1. Økonomistyring: MiST skal budsjettere og avsette 1 % av omsetningen, slik at MiST gradvis bygger opp sin egenkapital for å redusere økonomisk risiko og bidrar til fremtidig handlingsrom. I 2021 var resultatgraden i morselskapet 4,16 %. Målet er oppnådd.
2. Maksimalt 60 % av omsetningen skal gå til personalkostnader, for å gi organisasjonen mest mulig handlingsrom innen driften. I 2021 var personalkostnader 47 % av omsetningen. Målet er oppnådd.
3. Nærværprosent: 95 %. MiST skal være en organisasjon hvor ansatte trives. Nærværprosent for 2021 ble 95,2 %. Målet er oppnådd.
4. Økt egeninntjening på 2 %. Målet er ikke oppnådd.

Styringsmål:

- Økonomistyring: MiST skal budsjettere og avsette 1% av omsetningen, slik at MiST gradvis bygger opp sin egenkapital for å redusere økonomisk risiko og bidrar til fremtidig handlingsrom.
- Maksimalt 60 % av omsetningen skal gå til personalkostnader, for å gi organisasjonen mest mulig handlingsrom innen driften.
- Nærværprosent: 95 %. MiST skal være en organisasjon hvor ansatte.
- Økt egeninntjening på 2%. Målet er ikke oppnådd.

